מעריב
סופשבוע
כ"ג באייר, תשמ"ז 22.5.1987

ה"יוריתמיקס" באים.
אנני לנוקס —
סֶקסופוניה

כל קסמי דיניץ ■ יוסי פקר מדבר. יפת עדיין חבר שלו ■ ה"איידס" והבעיה היהודית ■ יהודי בודד בליגיון ■ נרקומנית פוגשת תיאטרון ■

רשתות השיווק:
ימפריה של קולנוע מביאה לך מבצע פצצה:
מנוי גמבו
סרטים לשנה
מתנה לפי בחירתכם:
מיקרוגל - חינם
קומפקט דיסק - חינם
מערכת סטריאו - חינם
אימפריה של קולנוע
לאימפריה אין מתחרים בספריות ובסרטים
״אלף הצרות הקטנות
שהופכות את החיים שלנו
לחיי-כלב״
טוליפ
חדש
אביק וזה עובר.

סופשבוע

כ"ג באייר, תשמ"ז 22.5.1987

This Magazine Is a Supplement to
Maariv International Edition

עורך: צבי לביא
עריכה: דניאלה בוקשטין
עורך גרפי: יורם נאמן
מעצבת: יעל תורן
גרפיקה: נטע גרינשפן
מודעות: אורי דגן

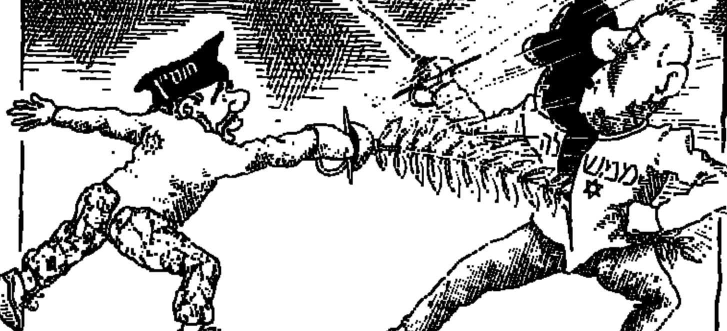
קוראי יקרי,

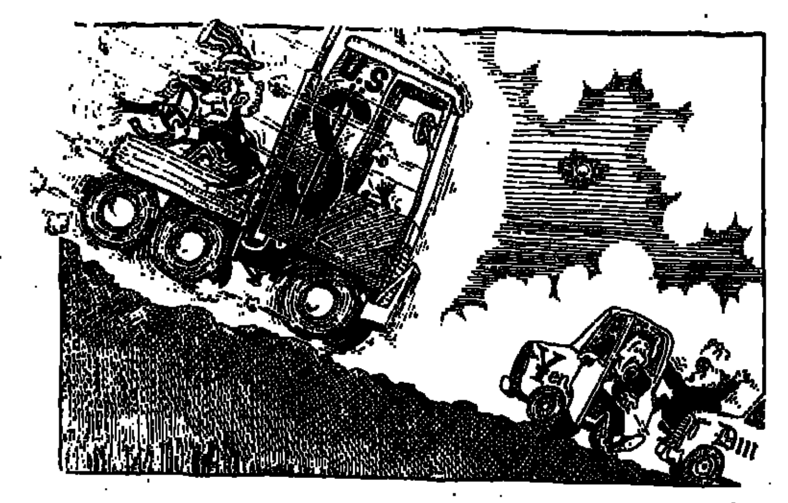
קורא מתל־אביב העיר לי שאולי נתפזנו בשבוע שעבר לומר שהניסיון להמריד את הסטודנטים על הבריקדות של שכר הלימוד היה מבצע נפל, ומיהרנו לקבור אותו סמוך ללידתו. נכון שדודי ברמן, מנהיגם, תואר בכתבת־דיוקן כמי שהצליח להפיק עד כה רק הפגנות אנמיות. אבל תראו את הסערה שחציתת השבוע את הקמפוסים, כולל את הפרופסורים. מה זה מוכיח? שהסטודנטים אינם כל־כך אדישים כמו שנוצר הרושם, ולמען רעיון כמו מניעת אפליה הם כן מוכנים לצאת לרחובות? לא רק. כיוון שהקרדיט מגיע כאן לגדעון פת ולא לדודי ברמן, זה מוכיח שלא מספיק לחיות באדם חביב ונחמד ומקובל על כולם, כדי שיהיה משקל למלים ולמעשים שלך. גם גדעון פת הוא חביב ונחמד, אם מודעי לא נמצא בסביבה, אבל נוסף לזה הוא יושב בממשלה. וכבר למדנו שחתימה של שר או פקיד ממשלתי על מסמך רשמי, יש לה השפעה יותר מאשר לאלף נאומים או מאמרים. יש מדינות שבהן התמונה הפוכה לפעמים. מנהיגי סטודנטים מצליחים בעזרת הציבור שלהם להשפיע על מהלכי השרים. כל עם והמנהיגים הראויים לו.

אם יש כאן תופעה מתסכלת, דודי ברמן יכול להתנחם בכתבת הפותחת של טל בשן. היא מדגימה את התופעה באישיות מפורסמת יותר. מישהו שחשב כי מגיע לו תפקיד משמעותי יותר מאשר ח"כ או סגן נשיא שלאוניברסיטה. שמחה דיניץ, כותבת בשן, הוא האיש ה"מוצע" ביותר בגלריה הפוליטית. לכמה וכמה תפקידי צמרת נכבדים הציעו את שמו, וכלום. פעם הוא היה משהו. עוד לפני שהתמנה שגריר בוושינגטון ומהר מאד הפך שם חביב הקהל וידידם של נשיאים ושרים, בעיקר של הנרי קיסינג'ר. כשהיה קודם לכן יד ימינה של ראש הממשלה גולדה מאיר, מנהל לשכתה ויועצה המדיני, פגש את גולדה (או טלפן אליה) שר האוצר פנחס ספיר ושאל בכעס, "אולי את תוכלי לסדר לי פגישה עם דיניץ שלך?". עכשיו הוא מקבל בקושי מקום ריאלי ברשימה לכנסת – עם כל הניסיון המדיני והדיפלומטי, וכמובן המטען החורג של הקסם האישי, והחיוכים, והבדיחות, וכשרון התסברה המתפנט אמריקנים, והפופולריות בתור מרצה ומראיין בתכנית טלוויזיה בכבלים המשודרת בארה"ב מחוף לחוף. ואין כמו דיניץ לדעת ולחוש ממעמדו הנוכחי – אפילו כח"כ וחבר בוועדת אבן החוקרת את פרשת פולארד – את התבדל בין פעם לעכשיו. לא פלא שמרננים עליו, כמו על אבן, שבפרשה הזאת הוא עלול לבוא חשבון עם מי שתיסכל את שאיפותיו. רכילות מרושעת על מי שלא מתכנן התאבדות פוליטית. הוא שואל את המשמיצים אם לא חשבו שהבנאדם בסך־הכל רוצה להגיע לאמת. על המחיר לא מדברים כרגע. התמונה תהיה ברורה יותר רק אחרי המסקנות, ואולי לא לפני שנראה את רשימת מועמדי המערך לכנסת הבאה.

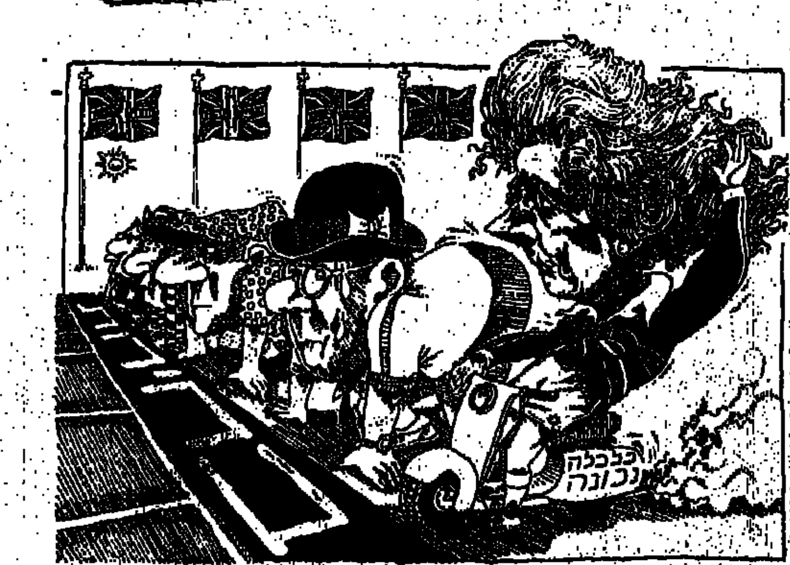
צבי לביא

בשער: חצי "יוריתמיקס" אנני לנוקס. כתבה בעמ' 34–36.

כל קסמי דיניץ

שמחה דיניץ, "האיש המוצע ביותר במדינה", מועמד ומובטח לתפקידי צמרת שלא ניתנו לו. פעם יד ימינה של ראש הממשלה ושגריר־כוכב בארה"ב, אורח רצוי בטרקליני נשיאים וכוכבי קולנוע, עכשיו במקום בינוני באמצע הפוליטיקה. הקסם האישי פועל כאן בערבון־מוגבל. הפעילות בוועדת הכנסת החוקרת את פרשת פולארד החזירה למרכז את בעל השאיפות להיות שר חוץ.

מאת טל בשן

בחדר עבודתו המבולגן למדי, בתוך עירבוביה של קלטות, ספרים, תצלומים ותיקי עבודה, היו מונחים כמה דפי פוליו תלושי שוליים, כתובים בכתב־יד בעט אדום. משהו שנראה כמו דפי טיוטה לבחינות הבגרות. אחרי שיצאנו מחדר העבודה גילה שמחה דיניץ שהניירות הללו הם־הם סיכומיו לוועדת החקירה בפרשת פולארד. איזה פיסקוס, אני חושבת לעצמי, יכולתי להציץ, לתפוש איזה משפט מפתח. אבל מי חשב שבדפים הזרוקים האלה נכתבות מסקנות שכל העולם מצפה להן? המציאות תמיד יותר אפרורית וחסרת תגיגיות ממה שהדמיון מתאר לעצמו.

את העובדה הזו למד שמחה דיניץ היטב על בשרו בשנים האחרונות: מי שהיה אחד השגרירים הבולטים בבירה האמריקנית, ידידו ואיש סודו של "דיר הנרי" קיסינג'ר, מרשרש עכשיו יחד עם כולם במי האפסיים של הפוליטיקה הישראלית במקום בינוני באמצע. מי שהיה אורח מבוקש בטרקליניהם של גדולי עולם, וואנס והיג ומקפארלין ולפעמים גם ניקסון, פורד וקארטר, נאבק על מקום ריאלי ברשימת המועמדים לכנסת. לארהווקא בהצלחה יתרה. ובבחירות של '81 נדחק למקום לא ריאלי, אחרי אהרון נחמיאס (!); בבחירות הבאות היה במקום ה־43. מי שהיה ועודנו ידיד אישי של אליזבט טיילור, ברברה וולטרס, וולטר קרונקייט – צריך להופיע עכשיו בפני חברי המפלגה בסניף עקרון, לשלוח מכתבי שכנוע לחברי מרכז המפלגה ולהגיש שאילתות לקורפו.

נשמע די נורא, אם כי דיניץ אומר שלא, "כי לא ציפיתי לגדולות ונצורות. ידעתי שהכנסת היא לא בדיוק פיסגת היצירה".

לגבי אנשים כמוהו, שידעו כבר ימים טובים מאלה במשרות ציבוריות, היה המקום הלא־מרגין הזה ששמו כנסת אמור להיות רק מסדרון בדרך לכהונת שר, במקרה שלו שר חוץ – אלא שהמסדרון, התברר, ארוך וצפוף וגם על הסדרן (שמעון פרס) אי־אפשר כל־כך לסמוך, במיוחד אם הוא חושב שאתה אצלו בכיס: אחרי שהבהיר לדיניץ איזה נכס מפלגתי חשוב הוא, דחק אותו למקום ה־61, אחרי נחמיאס, והשאיר אותו עוד ארבע שנים מחוץ לכנסת. פרס גם הבטיח לו בכתב שאם המערך ירכיב את הממשלה – הוא, ללא ספק, יהיה בה שר. ודיניץ לא שר, כידוע, גם לא סגן שר. אמנם דובר על סגנות שר במשרד החוץ, אבל פרס הבטיח לעייזר שהבטיח לאברשה, וגם את ביילין לא רצה לקפח, ודיניץ, נוכח לדעת שיטון מני צ'יפס, נוט אינאף אינדיאנס" (יותר מדי צ'יפים – פחות מדי אינדיאנים), וירד מן העניין. לבסוף הסכים (מה הסכים? רצה) להתפשר אפילו על תפקיד סגן שר החינוך, אבל גם זה כבר הובטח למישהו אחר. "היום ברור לשמחה שאם פרס מבטיח לו משהו – סימן שאין סיכוי שיקבל את זה", אומר אחד מידידיו של דיניץ.

אין פלא, איפוא, שדיניץ הוא כיום מאמין גדול בבחירות דמוקרטיות דרך מרכז המפלגה, בלי סידורים ובלי רשימות, והוא גם הח"כ הפעיל ביותר בכנסת בנושא שינוי שיטת הבחירות. "בשיטה הקיימת", הוא אומר, "המאמץ שאתה משקיע כדי להגיע למה שרצית כל־כך מתיש ולא ענייני, עד שלתפקיד עצמו אתה כבר מגיע שחוק, מרוט וכתוש".

כששאל אותו חיים יבין – לאחר הצבתו במקום הלא־סימפטי ההוא ברשימה – מה תגובתו "לעוול הנורא שנעשה לך", אמר דיניץ "אין תגובה" והמשיך באצילות־נפש ראויה לציון, לעבוד במטה הבחירות של המפלגה. "אמרתי לעצמי – המפלגה נמצאת בתקופת בחירות. צריך להירתם ולעזור לנצח. את החשבון אעשה אחר־כך". עכשיו, אומרים, יש לו סוף־סוף הזדמנות להתחשבן: החברות בוועדת פולארד הביאה לו ולאבא אבן – עוד גיבור־לא־מקומי – כוח פוליטי מן הסוג ששניהם כבר לא טעמו מזמן. העיתונות מחזרת, המפלגה לוחצת, פרס ורבין מבקשים קירבתם יותר מבעבר.

הערכות לא חסרות: יש הטוענים, למשל, שדיניץ ואבן מתבשמים כל־כך מן המעמד הממלכתי שכביכול "הם לא מגלים די אחריות", כפי שאומרים בז'רגון המפלגתי. רוצה לומר – לא עובדים מספיק למען פרס ורבין, בה בשעה שמתחת לאפם חותרים חברי הליכוד להוציא את שמיר וארנס מתעניין פגע.

"בעיתון אחד אני קורא שאני ממקורביו של [illegible] ועושה הכל כדי להוציא אותו נקי. בעיתון שני [illegible] שנפשי מרה על פרס, ושדרך הוועדה אני מחכה להתנקם בו. זה מזכיר לי את הבדיחה על [illegible] שרצה לזייף את תעודת הזהות שלו כדי להשתמט מגיוס לצבא הרוסי. 'תגיד', הוא שואל את החבר שלו, 'מה כדאי יותר – לזייף את הגיל בשנתיים אחורה, או בשנתיים קדימה?' 'למה שלא תכתוב את הגיל האמיתי?' עונה לו החבר, והיהודי אומר: 'אוי, באמת, על זה לא חשבתי'. אולי אני פשוט רוצה להגיע לאמת? מותר לי? אולי אני פשוט רוצה שדברים כאלה לא יקרו יותר? אני", אומר דיניץ, "לא רואה עצמי כשליח המערך בוועדה הזו. הציפייה היא שוועדה בעלת תפקיד ממלכתי נרע להתגבר על הנימות הפוליטיות לטובת העניין. יש עוכרות, והעוברות מובילות למסקנות, וכל הידיעות בעתונות מזכירות לי כבר נבירה של עכברים בפח־זבל. בסופו־של־דבר מה שיקבע הוא הדו"ח".

> "בשיטה הפוליטית הקיימת אצלנו, המאמץ שאתה משקיע כדי להגיע למה שרצית כל־כך מתיש ולא ענייני, עד שלתפקיד עצמו אתה כבר מגיע שחוק, מרוט וכתוש".

כבר שבועיים שהוא כותב את המסקנות שלו על דפי הפוליו ההם. לא, מלאכת הכתיבה לא קשה לו. להיפך. לפני כן בילה ימים ארוכים בוועדת אבן בשמיעת העדויות והסיכומים בעל־פה. בתקופה הזו ראה את חברי הוועדה יותר מאשר את בני משפחתו, "ואכן הגעתי למסקנה סופית שאני מעדיף את המשפחה שלי". דיניץ אף פעם לא מחמיץ הזדמנות לאיזה חידוד, בדיחה או סיפור משעשע. חוש ההומור שלו מופעל כמו מפלסת לפינוי שלגים – סולל לו דרך מהירה וקלה ללבם של אנשים. קיסינג'ר היה ביניהם: "כשקיסינג'ר היה רוצה להתפרק קצת מהמתח, הוא היה מזמין את דיניץ לצהרים. הוא אהב את ההומור היהודי הזה", מספר כתב ישראלי לשעבר בוושינגטון. דיאלוג אופייני בין השניים שדיניץ אוהב לחזור עליו מדי פעם התנהל בערך כך:

קיסינג'ר (במסגרת אחד המשאים־והמתנים במלחמת יום הכיפורים): "אולי תסביר לי איך זה שכל השגרירים האחרים באים אלי בבקשות, ואתה תמיד בא בדרישות?"

דיניץ: "אולי זה מפני שאני מתרגם את ההוראות מעברית, ועברית היא שפה תובענית. לנו יש עשרת הדיברות, לא עשר הבקשות".

קיסינג'ר: "הבעייה איתך שאתה חושב שאתה משה".

דיניץ: "והבעייה איתך שאתה חושב שאתה אלוהים".

אבל רוב הסיפורים שלו הם מימי גולדה, שהביאה אותו ממשרד החוץ להיות מנהל לשכתה ויועצה המדיני כשנבחרה לראשות הממשלה. כיאה למי שעבר איתה בצמוד במשך שבע שנים הוא זוכר כל אימרה שלה (משמיציו טוענים שלמד את דבריה בעל־פה, מרוב הערצה. הוא אומר שפשוט יש לו זיכרון טוב), ונחשב לבן־סמכא בכל מה שקשור אליה. בשבוע שעבר, כששמיר הביע לפתע געגועים לימי גולדה, פנו אל דיניץ מיד כל העיתונאים: "נו, ומה תגובתך?" (ראה מסגרת).

הסטיגמה "בן חסותה של הגברת הגדולה" רודפת אותו עד היום. אומרים שעמדותיו־עמדותיה, שהגיע לאן שהגיע רק בזכותה. "אנשים רבים שפחדו להתנקם בגולדה עשו את זה דרכי", אמר בתגובה בראיון אחר. "לא נכון שהערצתי אותה הערצה עיוורת, ולא נכון שעניתי 'אמן' על כל מלה שלה. התווכחתי איתה הרבה, אם כי לא בפומבי. אבל אם זה הכתם שלי – מילא, לא אלך איתו למכבסה".

שמחה דיניץ, (58), יליד תל־אביב, לא הגיע אל גולדה ממה שקרוי "חוגי בית ברל". הוא בן למשפחה בורגנית אמידה. להוריו היתה חנות בדים בפינת רחוב נחלת בנימין ("מה זאת אומרת חנות. בימים החנות בתל־אביב!", מסביר אחד ממכרי הילדות). אביו היה יו"ר התאחדות הסוחרים בת"א, אדם פעיל בעניינים ציבוריים, איש הציונים הכלליים. אחותו ניגנה בפסנתר, והוא ניגן בכינור ("למרות שבעצם תמיד רציתי פסנתר"). כשלמד בכיתה ב' בבית־הספר "יבנה" הציעה המורה להקפיץ אותו כיתה. "זה סימן שבית־הספר הזה לא מספיק טוב", אמר אביו, והעביר אותו משם.

בן "גימנסיה הרצליה" הוא זכור כילד־טוב: תלמיד טוב, ובעיקר כתב בחוג לדראמה של צבי פרלנדר יחד עם דליה פרידלנד, יהודה עתיר, וגרעון שמר. בגלגולו לחש, דיניץ לא היה כמעט מנסיח בתחום (המשך בעמוד הבא)

דיניץ במיטבו, לצידו – בצילום המרכזי – ידידה־קרובה אליזבט טיילור ("אמרתי לה שבתחום הנישואים יש לה עלי יתרון של שבעה על אחד"). הוא היה השגריר הישראלי הראשון בוושינגטון שקשר קשרים עם כוכבי הבידור היהודיים הגדולים. למטה, בחברה טובה – עם רייגן, פרס, שולץ, ווינברגר.

"דה דיניץ שאו"

מי שרוצה לראות שמחה אמיתית מתי, צריך לראות את שמחה דיניץ מופיע בפני קהל. אז מתעוררות כל הנטיות הדרמטיות המודחקות שלו, והוא מגיע לשיא פריחתו. ב"בונדס" מתים עליו. כולם רוצים שיבוא להרצות אצלם. הוא תמיד יודע להיות משעשע, חביב, לא פרובוקטיבי מדי, לא מסובך מדי. מה שהאמריקנים אוהבים.

בארבע השנים האחרונות הוא גם מככב בתכנית "הלו ג'רוזלם" המופקת ב"סרטי קסטל" ומשודרת פעמיים בחודש, ל־720 תחנות טלוויזיה בכבלים ברחבי ארצות־הברית. במקור קראו לפינה שלו "דה שמחה דיניץ שאו". היום זה "ויו פוינט (נקודת מבט) עם שמחה דיניץ". אורחיו שלו הם מברברה סטרייסנד וולטר מונדייל ועד סופרים, פוליטיקאים ואמנים ישראלים. בהתחלה אמר לו הבמאי שהוא לא מספיק 'כסאח' עם המרואיינים. דיניץ הסביר לו שאפשר להוציא את כל האינפורמציה גם בדרכי נועם.

"היום מזהים אותי ברחוב האמריקני כדיניץ מהטלוויזיה, לא כשגריר לשעבר", הוא נהנה. יש לו עתיד.

(המשך מהעמוד הקודם)

הזה. אחרי שהתאונן פעם על כך שמעולם עדיין לא קיבל תפקיד גדול, הבטיח לו פרידלנר את תפקיד הרצל ב"מסכת הרצל": "קיבלתי את התפקיד – וחשכו עיני. היה לי שם רק משפט אחד: 'אם תרצו אין זו אגדה' – ואחריו הייתי אמור למות". דיניץ הבין את הרמז וגנז את שאיפותיו הדראמטיות, אם כי לא לגמרי – הוא תירגם בעצמו את "מקבת" של שייקספיר לעברית, ומאוחר יותר רצה ללמוד אחד מן השניים – בימוי, או יחסים בינלאומיים. לבסוף בחר בתחום השני: "זה נשמע קצת ירחמיאלי, אבל אז, שנתיים אחרי קום המדינה, הרגשתי שאני לא יכול להתעסק במשהו מנותק מן המדינה כמו בימוי".

הוא התחיל לעבוד עם גולדה בשנת '63, כשהיה בן 33, ותוך עשר שנים זינק לכהונת השגריר בוושינגטון. כתבים וותיקים עוד זוכרים אותו מן הימים כהם היה שומר בשגרירות ישראל בארה"ב, בזמן לימודיו באוניברסיטת ג'ורג'טאון. "חבר'ה, תהיו בני־אדם", אמר לשומרים עם תחילת כהונתו בוושינגטון. "אחד מכם עשוי ביום מן הימים להיות שגריר". ללשכת גולדה הגיע ממשרת מנהל לשכת מנכ"ל משרד החוץ, חיים יחיל. לפני־כן היה ראש הדסק הפורטוגלי במשרד. (הוא לא ידע מילה בפורטוגלית, אבל גם אף אחד אחר במשרד החוץ ראו לא ידע).

"כן, בחור צעיר, מדוע אתה רוצה להיות מנהל לישכת השרה" – שאלה גולדה בראיון.

"דיר הנרי" קיסינג'ר וידיד טוב דיניץ: קיסינג'ר הציע לו ג'וב. דיניץ שומר לעצמו את האופציה.

"אני לא רוצה", השיב דיניץ.

"יופי, אז שנינו לא רוצים בתפקיד. אני בכלל לא רציתי לעבור למשרד החוץ", אמרה גולדה.

"לא רציתי לעבוד איתה", מספר דיניץ, "זה הפחיד אותי. במשרד החוץ, אם אתה 'מפספס' תפקיד אחר – לא נורא, אתה תמיד עובר הלאה, אבל אם אתה 'מפספס' עם הבוס – גמרת את הקריירה". אבל דיניץ לא פיספס. הוא קלע "בול": תוך זמן קצר נהפך ליועץ מדיני לשרת החוץ ולאחד מאנשים הקרובים אליה ביותר, אולי הקרוב שבהם. רבים לא ראו את הקירבה הזו בעין יפה. טענו שהמעמד עלה לו לראש. ספיר נהג לומר שכשהוא רוצה לדבר עם דיניץ, הוא פשוט מרים טלפון לגולדה. קראו לו "המוציא והמביא". עיתונאית אחת רמזה אפילו שמערכת היחסים ביניהם חרגה מיחסי עבודה לשמם. "תארי לך", אומר דיניץ.

כשמונתה גולדה לראשות הממשלה, דיניץ מונה למנכ"ל המשרד. באמצע עוד הספיק להיות ציר ברומא וציר לענייני הסברה בוושינגטון. עם תום כהונתו של רבין כשגריר בוושינגטון, ב־1973, החליטה גולדה שדיניץ יהיה מחליפו.

מי שהתנגד חריפות למינוי היה שר החוץ דאז, אבא אבן, שחשש, לא בלי צדק, שהנה שוב עומדים למנות שגריר שיעבור מעל לראשו, ישירות עם ראש הממשלה. אבן אפילו איים בהתפטרות. "אז תתפטר", אמרה לו גולדה בסופו־של־דבר. מאז ידועים השניים כצהובים זה לזה, אבל כמו אותם "שניים סינים" שישבו בצד הדרך – הם גם די דומים, לפחות במהלך הקריירה שלהם, דהיינו – כבוד ויקר בחוץ; מיקום בינוני למדי בבית. עכשיו זימנה אירוניית הגורל את שניהם יחד לוועדת אבן. "אצלי לא נותרו משקעים מרירים כלפיו. להיפך, יש לי אליו הערכה רבה. יחסי העבודה בינינו מצויינים", משיב דיניץ במיטב המסורת הדיפלומטית. על ההשוואה התכופה ביניהם הוא אומר: "אנחנו לא דומים, לא ברקע ולא בכישורים".

> עם בגין ב"קמפ דייויד": "הליכוד נענה לתביעות סאדאת ב־120%. החזרנו יותר משקיבלנו, בקמפ דייויד דיברנו רק על הקצפת".

דיניץ נחשב לשגריר מוצלח, אולי הטוב ביותר שהיה לנו בוושינגטון, לפחות בתחום הקשרים האישיים. הוא נכנס לנעליו הגדולות של רבין, רמטכ"ל לשעבר, גיבור מלחמת ששת הימים. "את אותי לימדו שאף פעם לא טוב להיכנס לנעליים של מישהו אחר, אז הלכתי בנעלי שלי". וזה הלך.

בניגוד לאימרה ששגריר הוא אדם הנשלח לשקר בחו"ל למען מולדתו, דיניץ טוען שלא שיקר כמעט. "זה אף פעם לא משתלם, לטווח ארוך, ובכלל – למה לשקר כשאפשר פשוט לא לענות?". תוך זמן קצר כבש מקום בולט בנוף. העתונות הקשיבה לו. העתונות המקומית אהבה אותו – "הוא ידע לתת להם את ה'שטיקים' הנכונים, תמיד בהומור". הוא דילג מהרצאה לתידרוך, מתידרוך לראיון אצל ברברה וולטרס, מקוקטייל למסיבה (מישהו ריווח על זה ארוחות ערב כשבועיים), פה נראה רוקד עם פרנק סינטרה, ושם משחק טניס עם אשרף גורבאל ("טניס פוליטי", קראו לזה). בקיצור – הוא פרח.

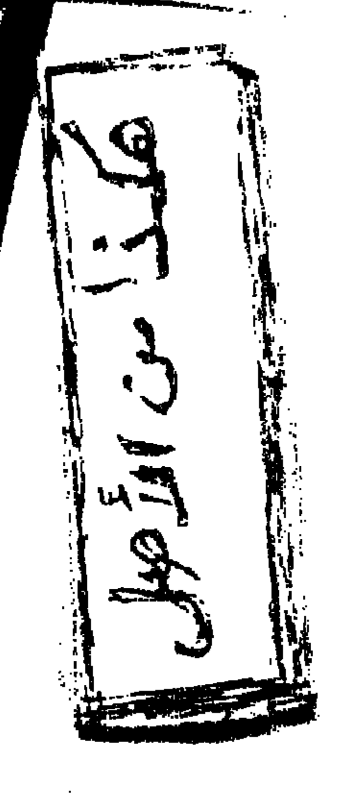
הוא היה השגריר הישראלי הראשון שקשר קשרים עם כוכבי הבידור היהודיים הגדולים ("הבנתי שזה אוצר בלום שצריך לנצל אותו"). ביום העצמאות ה־25 יזם תוכנית "הצדעה לישראל" בה השתתפו כל הכוכבים האפשריים – מברברה סטרייסנד וברט לנקסטר ועד ג'ון טרבולטה וליז טיילור. טיילור, אגב, נשארה איתו בקשרים גם אחרי־כן ואפילו התייעצה אתו בשעת שידוכיה – סנטור וורנר, וויקטור לונה. "אמרתי לה שבתחום הזה יש לה עלי יתרון של שבעה על אחד".

יותר משלושים שנה נשוי דיניץ לוויויאן, אותה הכיר בזמן לימודיו בסינסינטי (יש להם שתי בנות, דורית ותמר, ובן, מיכאל. שני נכדים). יש להניח שמוצאה האמריקני של אשתו הקל עליו גם כן במשהו את חבלי הקליטה החברתיים, אבל המפתח למעמד המיוחד בוושינגטון היו קודם־כל יחסיו הקרובים (המשמיצים קראו להם "מוזרים") עם הנרי קיסינג'ר, כוכב המדיניות האמריקנית של אותה תקופה. "קיסינג'ר היה מלך העיר, ושמוהו – נסיכו", כתב אחד העיתונאים שהיו שם. הוא סעד איתו ארוחות בוקר וצהריים וערב, צילצל אליו בשעות שאיש לא העז לצלצל, והיה מחובר אליו בקו טלפון ישיר דרך מכשיר שהיה אצלו במגירה. לא כולם התפעלו מזה: מי שהכיר את תחבולותיו של קיסינג'ר אמר שדיניץ סנוור מן ההתחכחות עם "דיר הנרי" עד כדי כך שנהפך בידיו לכלי שרת.

"ישראל היא המדינה היחידה שכועסת על כך ששגריר שלה הצליח להתקרב לשר החוץ של המדינה בה הוא משרת", הגן עליו לימים קיסינג'ר, ודיניץ אומר היום: "זו היתה האשמה מגוחכת. לא סנוורתי כי לא באתי מן האפלה. באתי מבית שהסתובבו בו הרבה אישי ציבור – רוקח ודיזנגוף וביאליק ואחרים, וכבר הייתי עם גולדה אצל אדנאואר וקנדי ודה־גול והאפיפיור, כך שכשראיתי שר חוץ או נשיא בוושינגטון לא הייתי בדיוק המום".

השמצה אחרת עליו אפשר למצוא בספרו של

(המשך בעמוד 11)

איש הפלדה

יוסי פקר, תעשיות פלדה [illegible]
שגיאות שעשה בקונצרן "דנות" [illegible]
המיליונים לארנסט יפת [illegible]
סדר־יומו מוקדש עכשיו [illegible]
אותן כוויות שעלו לו [illegible]

מאת סימה קד[illegible]

יוסי פקר במפעל הפלדה: "בישראל עושים לינץ' מכל אירוע שיש בו מן הפיקנטיות"

יוסי פקר לא חושב שהוא אדם מריר. "אבל אם יש בי מרירות", הוא אומר, "היא מופנית כלפי אנשים שראיתי אותם בחידלונם. אנשים שבמקום לנהוג כמוני, נהגו אחרת. אבל זו לא מרירות שאני מנהל אותה עם אנשים". החשבון היחידי שיוסי פקר עושה היום נעשה בינו לבין עצמו. הוא מדבר על שגיאות שעשה באותה נינוחות כה הוא מספר על הצלחותיו. "היום אני מקדיש הרבה זמן לבניית מערכות שתבטחנה את החלקה הקטנה שלי, את 'פקר־פלדה', מפני אותן שגיאות שנכוויתי מהן בעבר, שגיאות שעשיתי ב'דנות' ובבנק לאומי".

והכוויות, עושה רושם, היו קשות. פקר שילם עליהן בכסף, אבל בעיקר בעוגמת־נפש. הרבה עוגמת־נפש. פקר, אחד מגדולי התעשיינים בארץ שקיבל לפני כשנה את "פרס התעשייה", היה ממקימי ובעלי חברת "דנות" שנמצאת היום בידי כונס נכסים. שנה מאוחר יותר, בעקבות פרשת ארנסט יפת, התפטר ממועצת המנהלים של "בנק לאומי". "במדינת ישראל", אומר פקר, "עושים 'לינץ' מכל אירוע שיש בו מן הפיקנטיות. ואם אני מתגלגל לאירוע כזה, אני נהפך לקורבן שלו. אבל אי־אפשר להיות מריר כלפי מדינה, או עתונות, או כלפי דעת־קהל. אפשר רק להסיק מסקנות אישיות ולהתכרבל בפינה".

ויש לו פינה נוחה להתכרבל בה. בגיל 62 הוא עומד בראש קונצרן ענק – "פקר פלדה" – הכולל שיבעה מפעלים שכל אחד מהם הוא סיפור הצלחה. על יוסי פקר יגיד פלג תמיר, מי שהיה מנכ"ל התאחדות התעשיינים, שלו היו לנו עוד עשרה תעשיינים כמוהו הפרצוף של מדינת ישראל היה נראה אחרת. אבל פקר לא נולד תעשיין. הוא הגיע לתעשייה כשהיה בן 33, תשע שנים אחרי שירש מאביו בית־מסחר לברזל בניין. "נולדתי למשפחת סוחרים מאוד מצליחה, ואני לא מדבר על מסחר כעל מילת גנאי, כפי שהרבה מתייחסים אליה היום".

הוא גדל בתל־אביב, דור שמיני בארץ. הבכור בין ארבעת בניהם של ציפורה ונפתלי פקר. שלמד בבית־ספר היסודי־דתי "תחכמוני" וסיים את הגימנסיה העברית "הרצליה". בהמשך למד

(המשך בעמודים הבאים)

"אי־אפשר להיות מריר כלפי מדינה, או עתונות, או כלפי דעת הקהל. אפשר רק להסיק מסקנות אישיות ולהתכרבל בפינה".

"נולדתי למשפחת סוחרים מאוד מצליחה, ואני לא מדבר על מסחר כעל מילת גנאי, כפי שהרבה מתייחסים אליה היום".

"בפעם היחידה שספיר ביקש ממני לתרום למפא"י, הוא קיבל ממני סרוב. וזה לא פגם ביחסינו".

"הפשוט ביותר יהיה אם נאמר שב'דנות' נעשו הרבה שגיאות. מרביתן מהסיבה שבעלי החברה עסקו בהמון נושאים לא להם, שלא היתה להם שום מיומנות בהם".

(המשך מהעמודים הקודמים)

כלכלה באוניברסיטה האמריקנית בביירות, וב־1942 גוייס ל"הגנה". כשאביו נפטר, עבר בעסק המשפחתי בתפקידים שונים עד 1957, השנה בה החליט לעשות הסבה ולפרוש כנפיים. הוא הקים בכפר־סבא את "משף", המפעל הראשון מסוגו בארץ לחיתוך ועיבוד פחי פלדה. היוזמה להקמתו נולדה בעקבות ביקור בארצות־הברית. העתונות שטפה את פקר מכל הכיוונים.

פקר: "קראו לי 'בן טיפוחים של ספיר', שהיה אז שר המסחר והתעשיה, או 'אחד מ"ילדי ספיר"'. אבל האמת היא שהידידות שלי עם ספיר התחילה זמן רב קודם־לכן. נפגשנו לראשונה כשהייתי אמור להקים מפעל אלומיניום בכפר־סבא. אלא שהתוכנית – שהתווה מי שאמור היה להיות השותף שלי – לא היתה מקובלת עלי, והחלטתי לא להצטרף. הודעתי על כך לספיר, והבטחתי לו שאני מתכוון להקים משהו אחר בכפר־סבא. צריך לזכור שכפר־סבא לא היתה אז חמש דקות מקלקיליה, אלא איזור־ספר על גבול עויין".

כשגובשה התכנית של "משף", הלך פקר לסירקיס, אז ראש עירית כפר־סבא, הציג לפניו את התנאים, והם "חתמו" בלחיצת ידיים. ספיר נתן להם את הגיבוי הממשלתי. "אפשר להאשים את ספיר בהרבה דברים", אומר פקר, "אי־אפשר להאשים אותו בכך שבאותו הלהט, בכושר הבלתי־נלאה שלו לדחוף אנשים קדימה לעשייה, בכשרון היצירה שלו – היה משהו רע. כולם קיבלו ממנו אותו הדבר – כל מי שהיה לו אומץ־לב לקחת הלוואות ממשלתיות, וגם אומץ־הלב להחזיר אותן. ספיר ידע לא רק לתת. הוא ידע גם לקחת. מכל מפעל שהקמתי הוא הוציא ממני תרומה להקמת מעון־יום. כך בכפר־סבא, ואחר־כך גם בקרית־מלאכי ובירוחם". פקר דוחה את טענות שהופנו נגדו שתרם למפא"י, או שהיה פעיל בה, משום שספיר דרש זאת ממנו. "בפעם היחידה שספיר ביקש ממני לתרום למפא"י, הוא קיבל ממני סרוב. וזה לא פגם ביחסינו".

בהמשך כנה פקר מפעל נוסף בכפר־סבא, "פקר פלדות דייק", מפעל למוטות וחומרי גלם לתעשיית ברגים ועיבוד שבבי. כשממשלת ישראל לחצה ללכת לאיזורי פיתוח, הקים פקר בירוחם את מפעל "נגב־קרמיקה" לייצור אריחים, היום עם מחזור מכירות שנתי של 12 מיליון דולר. לדברי פקר, תוצרתו מתחרה יפה מאוד באריחים האיטלקיים בשווקי אמריקה. בחודשים הקרובים הוא יוצא לבורסה לגייס הון נוסף.

פקר: "זה היה אפוס של ישימון, מפעל שאכלנו בו חצץ ושתינו בו נפט. התחלנו בייצור, ונכשלנו. הפסדנו הון תועפות עד שהתגברנו על כל הבעיות". דוד אלפסי, מזכיר מועצת הפועלים בירוחם: "כשהמפעל נפתח, היו בו בתחילה אנשים גדולים עם תארים. אנשים מבחוץ. היום מנהלים אותו אנשי המקום. פקר בער העיקרון שאם לאנשים טוב, אז גם למפעל טוב. הפועלים אוהבים אותו מאד. גם אני, שעבדתי איתו הרבה – אוהב אותו. האנשים תמיד בראש דאגותיו. הוא תמיד שואל איך העובדים מרגישים, אם הם חיים בכבוד, אם הם צריכים משהו. פעם התלוננתי על מישהו מהמנהלים שלו, שלא היה בסדר עם העובדים. מנהלים מסוגו היו נוטים להגן על המנהל שלהם ולבטל את הטענות. אבל פקר שמע אותי, ובשטח היו מיד תוצאות. המנהל פוטר מיד".

במשך השנים, 50 הדונמים הראשונים שהוקצו לו בכפר־סבא, היו קטנים עליו. פקר עבר לקרית־מלאכי, הקים שם את "פקר פרופילים", מפעל המייצר פרופילים וצינורות; את "פקר אריזות תעשייתיות", המייצר חביות מפח לתעשיות הכימיקלים; את "פקר מוצרים", למוצרי בטון, חממות, גדרות ומגיני כבישים; ואת "פקר מפעלי גילוון" למוצרי פלדה של החברה ושל אחרים. מפעל מקביל הוקם גם בערד. לאחרונה נטען נגד פקר שאחת החברות שלו מייצאת ידע חקלאי לארצות מסויימות, ביניהן חברות בשוק המשותף, מתחרות קשות לחקלאות הישראלית. פקר מכחיש. "אנחנו לא מייצאים ידע חקלאי אלא תשומות חקלאיות. התחלנו בחממות מתכת שסיפקנו לארצות־הברית, לאוסטרליה, ליוון ולקפריסין".

במשך השנים נשרו שלושת אחיו של יוסי פקר מפעילותם בחברה. לפני כחודש מכרו חלק מאחזקותיהם במניות "פקר פלדה" לחברת הברוקרים איי־בי־איי ולמשקיעים מקבוצת רובי צימרמן מקנדה. זוהר פקר, אחד האחים, שלקח חלק פעיל בניהול הקונצרן, פרש ממנו כ־1980 מכיוון ש"לא חי בשלום" עם יוסי פקר. היום מצביע האח הבכור, הנציג היחיד במשפחה השולט בקונצרן (יחד עם בנו נלי), על מחזור מכירות שנתי של 56 מיליון דולר, וגידול ברווחים של חמישה אחוזים בשנה. היקף היצוא השנתי, ישיר ועקיף, הוא חמישה מיליון דולרים. בכל מפעלי הקונצרן עובדים 450 איש, מתוכם 40 בתפקידי ניהול. בראש כל אחת מהחברות עומד מנהל כללי. לצד פקר ובנו שותף בניהול הקונצרן גם גדעון חסדאי, עובד ותיק במפעל.

יוסי פקר מציין בגאווה רבה שכל פעילויות הקונצרן נעשות באיזורי פיתוח. "כל מפעל מעורב בעיירה שבה הוא נמצא גם בחיים החברתיים. בירוחם מחזיק המפעל מעון־יום. הוא שותף בקבוצות הספורט המקומיות ובארועים בתוך העיירה". דוד אלפסי: "לאחרונה, תרם פקר פסנתר לבית התרבות שלנו. שנה שלמה, היה המפעל האבא של קבוצת הכדורגל לנוער של ירוחם. שילם את כל ההוצאות, גם את הנסיעות למשחקים. גם חלק מההוצאות של תגיגות המימונה האחרונה היה על חשבונו. אישית, הוא לא מגיע לארועים פרטיים של העובדים, אבל בטקסים גדולים הוא תמיד מופיע". פקר הוא המעסיק השני בגודלו בירוחם ואחד המעסיקים הגדולים בקרית־מלאכי. גם הם מפעלים מבוססים עם יחסי עבודה טובים.

ארגון טיבר, מנכ"ל התאחדות התעשיינים, אומר שהתרומה הגדולה והחשובה של פקר להתאחדות חבויה מאחורי הקלעים. המעורבות שלו היא בעיקר בקשרים עם האמריקנים, בכל הוועדות הציבוריות שעוסקות בהידוק הקשרים בין ישראל לאמריקה. טיבר מודה שיש תחום עיסוק אחד שבו למד הרבה מפקר. במסגרת פעילותו של טיבר בתזמורת הקאמרית התייעץ הרבה עם פקר, שהוא חבר מועצת המנהלים של התזמורת הפילהרמונית. את התפקיד הזה, אומרים מקורביו של פקר, הוא ממלא באהבה ומתוך מעורבות רבה.

לפקר, שלמד בנעוריו נגינה על כינור, יש אוסף נדיר של מאות תקליטים קלאסיים, והוא בקיא בהיסטוריה של המוסיקה. שלושת ילדיו, טליה, נלי ואורי, נושמים מוסיקה מילדותם. טליה פקר נשואה היום למלחין האיטלקי לוצ'אנו בריו, אחד הגדולים בעולם. פקר, יוסיפו מיודעיו, הוא גם אוהב ספר ממדרגה ראשונה, ומבין גדול באמנות. כשהוא נוסע לחו"ל, הוא עובד בימים, ואת הערבים מקדיש לאופרות ולקונצרטים. מדי פעם גם מוצא זמן לנסוע עם ילדיו ונכדיו לטיולים בארץ. לאחרונה נראה עם גבס על קרסולו, תוצאת מעידה בטיול בוואדי ברמת הגולן.

לא כולם אוהבים את יוסי פקר. יהיו שיאמרו שהוא אדם סגור, מנוכר. לא סימפטי. יצביעו על תכונה שהיא בעוכריו – הקושי לבצע החלטה, להבחין בין טפל ועיקר. יוכיחו קטנוניות בכל מה שנוגע לכספים. אבל גם המסתייגים יודו שאולי זוהי תוצאת־לוואי של היותו צנוע. שאינו מנפנף ומנקר עיניים בעושרו. אורי מנשה, מנכ"ל "קר־גל" וחברו של פקר שנים רבות מגדיר אותו כאדם מסוייג, תקיף ורציני מאד בחזותו, כזה שמתקשה במגע בלתי אמצעי עם אנשים זרים. "אבל כמי שמכיר אותו מקרוב, אני יודע שהוא אדם מאד רגיש וחבר אמיתי. כזה שתמיד מוכן לצאת מעורו כדי לעזור לחבר. ולא רק כדי לצאת לידי חובה. אבל הכל אצלו מאד מבוקר, כי מספר הידידים הקרובים שמסוגלים להתקרב אליו, בגלל חזותו החיצונית הנוקשה – הוא מועט. הוא לא אחד שטופח לכל אחד על השכם. הוא די ציני מבחינת ראייתו את העולם. לא איש קצוות. נדמה לי שהוא נוטה לוויתורים ולפשרות כדי להגיע לרגיעה. גם בהשקפותיו הפוליטיות, למרות שאיננו שייך לשום מפלגה, הוא ברוך כלל רציני, מתובל לפעמים בחוש הומור עוקצני ויבש, כזה שדורש קצת כיסוח מלמעלה כדי להבין אותו". לדברי מנשה, גאוותו הגדולה של

יוסי פקר בחנות "נגב קרמיקה": "אפוס של ישימון. מפעל שאכלנו חצץ ושתינו בו נפט".

"אף אחד לא טורח לחשוב איזה מחיר שילמנו בגין המחדלים האלה. ויש כל־כך הרבה אנשים שעושים מחדלים ולא משלמים מאומה".

"ההתכחשות ליפת לפני שהואשם בדין ונמצא חייב, זה מעשה מכוער מאוד. ובין המתכחשים לו והמכפישים אותו היום, אני מכיר אנשים ששיחרו לפיתחו ואמרו לו הרבה דברי חנופה".

"ממני לא ישמעו מלת גנאי אחת על יפת. כן, אני מדבר איתו בטלפון. ראיתי אותו כשהייתי בחו"ל. הוא היה חבר טוב שלי. הוא עדיין חבר טוב שלי".

יוסי פקר היא משפחתו. בעיקר אשתו, ריבי, אותה הוא "נושא על כפיים" בביתם ב"שיכון הקצינים" בתל־אביב, מאחורי רחוב ארלוזורוב, שכונה שהיא פרבר. בית לא מפואר. ריהוט מאופק. אוסף של יצירות אמנות המעיד על טעם אנין.

כ־1980, בארוחת צהריים במלון "הילטון" בתל־אביב, הציע יוסי פקר למרק מושביץ, בעל חברת "עלית", להקים חברת השקעות שתתחרה בקונצרנים של חברת העובדים, "כור" ושות'. בשולחן סמוך ישבו רב לאוטמן, בעל חברת "דלתא" (היום גם נשיא התאחדות התעשיינים), ופלג תמיר, מנכ"ל ההתאחדות דאז. פקר ומושביץ שיתפו אותם בתוכנית. כך נולדה "דנות". פקר: "הסתובבתי עם הרעיון הזה די הרבה זמן. 'דנות' היתה אמורה לתת מענה לקבוצה שלמה של מפעלים, שנדמה היה לנו שהאבות המייסדים שלהם הגיעו לסוף דרכם, שמיצו עצמם, שהדור הצעיר היה בספק בכל הנוגע לעתיד המפעלים האלה. ראינו צורך להקים חברה שתתרכז בשותפויות עם המשפחות האלה, כדי שהמפעלים יפלו לידינו ולא לידיים אחרות. באותה ארוחת צהריים לחצנו יד והחלטנו להתחיל לבצע".

מושביץ, לאוטמן ופקר החלו לחפש שותפים. פקר: "חיפשנו כאלה שישקיעו לפחות מיליון דולר כל אחד, וזה לא היה כל־כך פשוט. אלה שרצינו – לא רצו אותנו. אלה שרצו אותנו – לא רצינו אותם". בסוף התגבשה קבוצת האחד־עשר שהקימה את "דנות". בנבחרת היו גם אויגן פרופר (ז"ל) מ"אסם", אהרון סתרוב מ"סהר", יחזקאל נוסבאום מ"אשטרום", סמי יוחננוף מ"גדות", לסלי פורטר מחברת המרכולים הבריטית "טסקו", דוד יגלום מ"אוברסיז קמוריטיס", הרברט גוטליב בעל עסקי אופנה בגרמניה, וסמי כהן מברזיל, שנציגו בארץ היה אבא פרומצ'נקו מ"עלית". בתחילה הם נקראו – בהערצה – "אחד־עשר המופלאים". מאוחר יותר זה נהפך לכינוי ציני.

מושביץ נבחר ליושב־ראש, פקר לסגנו. פקר: "אחרי שעברנו עשרות מפעלים ודיברנו עם עשרות תעשיינים, שמענו על האפשרות לקנות את 'בנק כללי' או להכנס לשותפות בו עם הברון רוטשילד. הכוונה היתה להפוך אותו לבנק השקעות, ודרכו לבצע את היוזמות, לא במסגרת חברה רגילה".

המשא־ומתן בין "דנות" לברון התפוצץ. בפיצוץ האשימו את יוסי פקר, כתוצאה מראיון שנתן ל"מעריב". פקר אומר שרק 80 אחוזים מהדברים שנכתבו היו מפיו. "הדברים שנאמרו על הברון ועל דרך ניהולו של 'בנק כללי', אשר כביכול הכשילו את העיסקה, לא אני אמרתי אותם. היו אלה ידיעות שקיבל העיתונאי מכל מיני מקורות, ובתום לב הכניס גם אותן לכתבה. לקח לי שנה לגלות מי מסר לעיתונאי את הידיעות האלה, שנועדו – במזיד – להכשיל את העיסקה. אני בפירוש לא רציתי להכשיל. הייתי מאוד זהיר במוצא פי ומאוד השתדלתי לדייק. זו דוגמה עצובה למה שקורה לפעמים עם כתבות שנכתבות בתום לב. אני הייתי קורבן. הצעתי את התפטרותי מכל מוסדות 'דנות', אבל היא לא התקבלה".

תוצאת־לוואי בלתי־נמנעת לאותה פרשה היתה ניתוק מגע אישי מהתקשורת. סלידה מכל ראיון עתונאי. בשיטתיות חזר ודחה בקשות לראיונות אישיים. השיחה הזו איתו מתקיימת לאחר תקופה ארוכה של שתיקה שגזר על עצמו. הוא לא הסכים לה בלב קל, ונענה רק לאחר השתדלויות.

הברון רוטשילד, מכל מקום, נסוג מהעיסקה עם "דנות". מאוחר יותר הוצע להם לקנות את הבנק הבינלאומי שבבעלות משפחת אייזנברג. הפעם הושלמה העיסקה במבצע בזק, כאשראי גדול שהעניק בנק לאומי לקבוצה, ובעצם מימן לה את רכישת הבנק המתחרה. באותו זמן היה יוסי פקר חבר במועצת המנהלים של בנק לאומי, תפקיד שהחזיק בו מתחילת שנות השבעים. פקר: "דוקטור פרדר, מי שהיה יו"ר מועצת המנהלים של הבנק באותה תקופה, פנה אלי וביקש ממני להצטרף כחבר. קיבלתי את זה כמחמאה, והקדשתי לתפקיד הרבה מאד מזמני."

האם לא ראה ניגוד אינטרסים בהיותו בעת ובעונה אחת לקוח גדול ודירקטור של הבנק?

פקר: "כל לקוח גדול בישראל עובד עם כל הבנקים הגדולים. אם תצא הוראה שמונעת מלקוח בבנק להיות גם דירקטור שלו – יתרוקנו כמעט כל מועצות המנהלים של הבנקים".

בשבוע שעבר, הגיש המפקח על הבנקים בבנק ישראל דו"ח פנימי בענין זה. הדו"ח לא העלה מימצאים מחשידים בעיסקאות שנעשו בידי אלה המכונים "בעלי עניין" בבנק לאומי. גם המקרה של יוסי פקר, חבר הדירקטוריון, נבדק היטב. על פי הדו"ח, לא נמצאו בו חריגות המצריכות טיפול. יוסי פקר נשמע מאד מרוצה. לדבריו, כל חבריו התקשרו לברך אותו. "רק חברים", הוא מדגיש. הוא מכיר כאלה שהיו עסוקים מאד בשנה האחרונה בחיפוש אחרי חריגות כאלה.

על הקשר בין היותו חבר מועצת המנהלים של בנק לאומי, לאשראי הגדול שנתן הבנק ל"דנות" שבבעלותו, הוא מעיר: "יש בענין הזה חוקים. לא השתתפתי בהצבעות בנושא זה כי הייתי בעל עניין. חברי ב'דנות' רצו שאהיה סגן יושב־ראש ב'פי־בי' (חברת האם של הבנק הבינלאומי), וב'בינלאומי'. הייתי צריך להחליט היכן אני עומד. שקלתי את העניין ימים ולילות. לבסוף הודעתי שאני נשאר במועצת המנהלים של 'בנק לאומי'. ענייני הבנק הבינלאומי נהפכו למרכז הכובד של עיסקי 'דנות', ואני הייתי היחיד בקבוצה שלא מעורב בהם. בעצם, פעילותי ב'דנות' פחתה מאוד במשך הזמן, אם כי נשארתי חבר דירקטוריון מתוך נאמנות למוסד ולעומדים בראשו. כך שבפועל אני רואה עצמי אחראי למעשי 'דנות' כמו כל דירקטור אחר. אבל לא ל'פי־בי' ולא לבנק הבינלאומי. פשוט לא הייתי בענייניהם על־פי חוק".

לפני כשנתיים הגיעה "דנות" לסוף דרכה והחליטה על פירוק מרצון. זה קרה לאחר שהקבוצה רכשה בעלות בחברות מכל הבא ליד. מתעשיות עתירות ידע, חברת מחשבים ומפעל לסרטים מגנטים, עד מפעל לייצור שרשרות זהב, חברה לייבוא מכשירי וידאו, והקמת רשת המקומונים הכושלת "רחוב ראשי". התוצאה היתה רצף של כשלונות, גם במפעלים אחרים.

לפקר יש הרבה להגיד על "דנות" ומפלתה. לא הכל הוא אומר. "הפשוט ביותר יהיה אם נאמר שנעשו שם הרבה שגיאות. מרביתן מהסיבה שבעלי החברה עסקו בהמון נושאים לא להם, שלא היתה להם שום מיומנות בהם. במקום שכל אחד מהבעלים יביא עסקים מהתחום שהוא מבין בו, התעסקנו בדברים אחרים. כל החברים הפסידו הון תועפות. הרבה מעבר למיליון וחצי דולר שהשקיעו בחברה. מה יכול להיות קנס גדול יותר כשל מחדלים מאשר הפסד כספי גדול ועוגמת נפש? אבל אף אחד לא טורח לחשוב איזה מחיר שילמנו בגין המחדלים האלה. ויש כל־כך הרבה אנשים שעושים מחדלים ולא משלמים מאומה. מרק מושביץ סבל נוראות. גם לאוטמן. גם אני. כולנו. ובמידה רבה על לא עוול בכפנו. ואני עוד הצעתי שנפרסם את מחדלינו ברבים. זה היה בית־ספר יקר לכולנו. היום, המפרקים עומדים לסיים את עבודתם. כל הדברים שהתרחשו ב'דנות' נחקרים. ההאשמות שמטיחים בנו, שלא נהגנו ביושר, שעשינו עיסקות עם בעלי עניין לא בצורה ישרה – נבדקו וייבדקו. מאשמה אחת שום דבר לא ינקה אותנו – מהעובדה ששגינו. שגינו – אבל שילמנו את המחיר".

"דנות", מתברר, היא עדיין פצע רגיש גם אצל יתר השותפים בקבוצה. שותפים שפניתי אליהם וביקשתי שיספרו על תיפקודו של יוסי פקר, על יוזמות שהעלה במסגרת זו, סרבו לדבר. אחד מהם אמר: "כולנו רוצים לשכוח את הסיפור הזה".

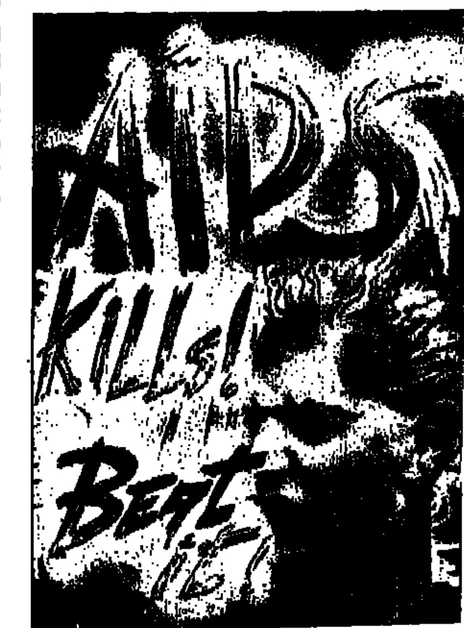
אבל יש כאלה שאינם שוכחים את העובדה ש"דנות" החזיקה בחבילת מניות של "פקר פלדה", ולאחר פירוק הקבוצה נרכשה החבילה בידי "בנק לאומי", וזאת כאשר יוסי פקר ישב במועצת המנהלים של הבנק. פקר מתקומם נגד הטענה המוטחת בעקיפין גם כלפיו כאילו "בנק לאומי קנה את המניות מהמפרקים כדי לתמוך ביוסי פקר, כדי שהמניות לא יפלו לידיים זרות". הוא אומר שלפני

(המשך בעמוד 32)

האיידס והבעייה היהודית

"היהודים צריכים להבין ש'איידס' היא השואה של שנות ה־80'. גם בשואת אירופה לא היה מי שלא חשב בתחילה שהבעייה היא של אחרים, לא שלו". כך דני נאג'ר, נכדו של מי שהיה הרב הראשי התימני של ירושלים בשנות ה־20'. לאחר שראה רבים מחבריו לקהילת ה"עליזים" היהודים בוושינגטון גוססים ומתים במחלה שאיש טרם קם ממנה, ייסד את "אגודת העזרה היהודית לחולי איידס בארה"ב".

מאת עפרה ישועה־ליית, וושינגטון

ההיסטוריית ה"איידס" בשיאה: בארה"ב לבדה, מספר החולים כבר מגיע לשלושים ושלושה אלף, ומספר הנגועים בנגיף נאמד בחצי מיליון (!). אפילו תשדירי פרסומת לקונדומים בטלוויזיה הם ככל הנראה עניין של זמן בלבד. במשך שנים האמין הציבור הרחב שמגיפת ה"איידס" היא אסון מוגדר היטב, שאנשים מן היישוב אינם צריכים לחשוש לו. רק הומוסקסואלים, נרקומנים ואולי כמה חולי המופיליה שייכים ל"אוכלוסיית הסיכון". צידקנים גילגלו עיניים לשמים והתענגו על ההנחה שסוף־סוף יש מחלה התוקפת רק "אנשים לא מוסריים".

דני נאג'ר, יליד ניו־יורק, נכדו של מי שהיה הרב הראשי התימני של ירושלים בשנות העשרים של המאה, ראה כבר כמה וכמה מחבריו לקהילת ה"עליזים" הקטנה שסביב בית־הכנסת הקטן "בית אמונה" בוושינגטון נופלים למשכב במחלה שאיש עדיין לא קם ממנה. הוא ראה אנשים מתים בייסורים, לפעמים בלא שבני משפחתם יודעים אפילו מה עובר עליהם – עד שקיבלו הזמנה להלוויה. התגובה של דני היתה לייסד את "אגודת העזרה היהודית לחולי איידס בארה"ב" שהוא עומד בראשה. הרבה אנשים אמרו לדני, שעם כל הכבוד, "איידס" זו לא בדיוק בעיה יהודית, ואפשר לטפל בחולים או לעזור למשפחות באמצעות אירגוני העזרה הקיימים שאינם מפלים בין בני דת זו לאחרת. למרות הספקות, הצליח דני לאסוף קהל נכבד לכנס היסוד של האירגון שלו בוושינגטון בחורף האחרון. הוא אמר לקהל הזה שבעבורו, עוד לא היה נושא עם משמעויות יהודיות כל־כך כמו התפשטות ה"איידס".

"אני הבנתי מזמן", הוא אומר בשיחה בבית־קפה וושינגטוני, "שהעניין הזה לא ייעצר אצל ההומוסקסואלים. היום אנחנו – מחר כולם. היהודים צריכים להבין ש'איידס' היא השואה של שנות השמונים. גם בשואה של יהודי אירופה לא היה מי שלא חשב בשלבים הראשונים שהבעייה היא של אחרים, לא שלו". המסקנה המתבקשת: יהודים צריכים להיות הראשונים שיושיטו יד לקורבנות. לא רק לקורבנות היהודים – לכולם. "אני רוצה לראות את הקהילה היהודית מתגייסת למאמץ למען חולי 'איידס' ולמען המלחמה ב'איידס'. זוהי משימה נעלה היאה ליהודי אמריקה בסוף המאה העשרים".

דני גדל בקהילה יהודית תמה ומלוכדת במיאמי. גן־ילדים, בית־ספר, תיכון יהודי. מוטיב השואה היה מרכזי בעיצוב רמותם של תלמידים רגישים כמוהו. "שוב ושוב סיפרו לנו שאנו צריכים להיות מאוחדים ולתמוך בישראל, מפני שגם אם ננסה לשכוח את זהותנו – תמיד יהיה מי שיזכיר לנו שאנחנו יהודים".

"סיפרו לנו שרוב יהודי אירופה סירבו להאמין שהסכנה אורבת להם. כל קבוצה האמינה שהאיומים הנאציים מכוונים למישהו אחר. יהודים משכילים היו בטוחים שהאלימות מכוונת רק כלפי יהודי העיירות הנבערים. יהודים עשירים חשבו שהנאצים בעצם מחפשים את היהודים הקומוניסטים. הפועלים חשבו שהסערה תחלוף אחרי שיסולקו כל היהודים הקפיטליסטים. המתבוללים חשבו שמחפשים יהודים 'טיפוסיים', והאמת היתה, כמובן, שלא היה צריך אפילו להיות יהודי כדי להיספות כגאז במחנה ריכוז".

הדגם הזה בדיוק פעל, הוא מספר, גם כשפרצה שואת ה"איידס" לתוך החברה האמריקנית. "בהתחלה איש לא ידע במה מדובר. כל הקורבנות הראשונים היו הומוסקסואלים מהסוג 'המתירני' ביותר. אנשים שנהגו לקיים מגע מיני עם זרים חדשים בכל יום, אנשים שהיו להם יותר מאלף שותפים למיטה. קהילת ההומוסקסואלים נבהלה, אמנם, אולם מיד באה ההרגעה: 'לי זה לא יקרה'".

"אנשים כמוני, סולידיים, שהקשרים שלהם קבועים פחות או יותר, שלא מתרוצצים בגנים ציבוריים ובמקומות דומים, הרגישו בטוחים. לנו זה לא נגע, כל זמן שנתרחק מאותם טיפוסים מפוקפקים".

"אבל לא עבר זמן רב והתברר שגם בין ה'סולידיים' מפילה המגיפה חללים, אחד אחד. די היה שמישהו פעם פגש מישהו שפגש מישהו, וכו'. הפאניקה בציבור שלנו הלכה וגברה. חברים שהכרנו התחילו למות. כיום מדברים על אחוזים גבוהים ביותר בין אוכלוסיית ה'עליזים' שנושאים את הנגיף. אבל פחד המוות הזה היה רק חלק מן התחושה האיומה כאשר מצאנו לפתע שבעצם אנחנו לא רק קורבנות של המחלה, אלא נחשבים גם לאשמים בהתפשטותה. הציבור ה'נורמאלי', שגם בימים כתיקונם בקושי סבל הומוסקסואלים, הצביע עליהם עכשיו כמו על העכברושים הנושאים את המגיפה השחורה. לכולנו, בלא יוצא מן הכלל, הודבק תו של 'מסוכנים לבריאות הציבור'. איש לא ידע עדיין כיצד בדיוק נדבקים – וכיצד אין נדבקים במחלה. רופאים נהגו להיכנס לחדרי הבידוד של חולי 'איידס' במסיכות וכפפות. הומוסקסואלים בריאים נחשבו כמי שהבל פיהם יכול להדביק את כל סביבתם במגיפה המידבקת".

"קרובי משפחה התחילו להתנהג בצורה מוזרה. ילדים הוזהרו שלא לשחק עם הדודים שתמיד אהבו אותם – ולהומוסקסואלים, שבעצמם אינם מסוגלים לגדל משפחה, ילדיהם של קרובים הם תמיד אהובים ויקרים".

"ואם לא די בכל זה, התברר שגם הפוליטיקאים ומומחי בריאות הציבור כאחד שנאלצו להראות פעילות כלשהי – מצאו את הדרך הנוחה ביותר לתקוף את הבעיה: בידוד. הרעיון היה שאם נזהה ונבודד את הנגועים במחלה ואלה שעשויים להידבק בה, נציל את החברה כולה".

"פתאום", אומר דני, "הרגשתי מה זה היה להיות יהודי באירופה בתקופה הנאצית. להיות שייך לקבוצה נדונה למוות, ששומר נפשו ירחק ממנה. באותה תקופה התחלתי גם להרגיש שהגיע הזמן שהקהילה היהודית תתחיל להרים את קולה. יש המון יהודים בין ההומוסקסואלים, יש לנו קהילות משלנו, וכשאנחנו מתים – גם אם אנחנו מתים מ'איידס' – אנחנו עדיין יהודים. וכאן המקום שהקהילות היהודיות יוכיחו שהן מסוגלות להתייחס אלינו כיהודים, ובשלב הבא, שיוכיחו את הנשמה היהודית שלהן גם בכך שיתגייסו לעזרת חולי 'איידס' בכלל".

את העובדה שהצליח לגייס כמעט את כל האירגונים היהודיים החשובים לתמוך ביוזמה שלו, הוא מייחס דווקא לעובדה שבינתיים חדרה לתודעת הכלל ההכרה שה"איידס" לא יישאר מחלה של הומוסקסואלים, נרקומנים, זונות וחולי המופיליה. נשים נשואות, ילדים קטנים ואזרחים מן השורה הצטרפו לסטאטיסטיקה אלה אחר אלה. בשלבים הראשונים הם זכו, אומר דני, בדיוק לאותו יחס של נידוי וביזוי שקיבלו ההומוסקסואלים. בתי־ספר גירשו ילדים חולים, משפחות הסתירו את חרפת הקרובים הנגועים.

"כמו בשואה", אומר דני.

למיפנה – לפחות במה שנוגע לתקשורת – היתה אחראית, בין השאר, בחורה יהודיה מבית טוב שחלתה ב"איידס" בעקבות קשר מקרי שקיימה לפני שנים עם בחור נגוע. סאני שרמן ז"ל היתה האשה הראשונה שהסכימה להיחשף לתקשורת ולספר על ימיה האחרונים של חולת "איידס". סאני והוריה, מורי ואינה שרמן, הקדישו עצמם להסברה ולפעולות צדקה למען חולי "איידס". בכנס היסוד של "פרוייקט ה'איידס' היהודי" שיזמו דני וחבריו, הוענק עיטור מיוחד להוריה של סאני, ונאמרו דברים חמים לזיכרה.

הרב הרפורמי ג'וזף לווין, שבתפקידו כרב של "מכון הבריאות הלאומי" בוושינגטון כבר סעד כמה וכמה חולי "איידס" יהודים, יודע מנסיונו כמה קשה לצעירים הנגועים ליצור קשר כלשהו עם המשפחה היהודית שבבית: "ברגע שלהורים נודע שהבן חולה ב'איידס', ההלם היה כפול – כי רק אז התברר להם, בעצם, שהוא היה הומוסקסואל...".

כמו כל אירגוני העזרה לחולי "איידס" ואירגונים למען זכויות האדם, אירגונו הקטן של דני נאגר מתנגד בתוקף לרעיון הפופולארי שיש לגלות את הנגועים ב"איידס" מוקדם ככל האפשר כדי למנוע המשך ההדבקה ההמונית. ה"סינון" של האוכלוסייה הוא בעיניו חלק ממדיניות בת־היענה החביבה על הממסד: "במקום לנסות למנוע המשך התפשטות המחלה, מנסים להילחם בחולים עצמם".

הוא מביא לדוגמה את עצמו: "עד כמה שאני יודע, ייתכן בהחלט שאני כבר נגוע. אין ספק שאני שייך למה שנקרא 'אוכלוסיית סיכון'". דני חלה בעבר במחלה אחרת האופיינית להומוסקסואלים: צהבת זיהומית, שגם היא מועברת במגע מיני. סקרים שנערכו מוכיחים שבין אנשים שחלו במחלה זו, גם אחוז הפגיעות ל"איידס" גבוה במיוחד.

המחשבה על האפשרות שהוא ימות מיתה משונה ב"איידס" בהחלט מטרידה אותו, הוא מודה, אבל הוא אינו רוצה לדעת את התשובה לשאלה תכואבת, למרות שאפשר לקבלה בבדיקת דם פשוטה אחת (חינם).

אוכלוסיית סיכון או לא, הוא טוען, כיום כל אחד עלול להיות מועמד לחלות ב"איידס". מתברר שהנגיף מקנן בגוף לעתים קרובות שתים־עשרה עד חמש־עשרה שנים לפני שפורצת המחלה, ולדני חשוב מאוד שכולנו נראה עצמנו כנרונים אפשריים: "מנין לך לדעת", הוא פונה אלי פתאום בקריאת תגר, "שאת בעצמך לא נידבקת במחלה לפני הרבה שנים? או בעלך?... כמה זמן את נשואה? מישהו מכם קיבל פעם עירוי דם?...".

מה שנחוץ באמת, ובדחיפות, זו פעולת הסברה מקיפה בכל הרמות, לכל שכבות האוכלוסיה, וכמובן לציבור ההומוסקסואלי. אחרי הכל, די קשה להדבק ב"איידס" כל זמן שאין באים במגע מיני או משתמשים במחטים מגופו של אדם נגוע. דני מסביר את חשיבותם של אמצעי מניעה, והצורך להמליץ על

(המשך בעמוד 43)

Mature form

Budding particles

האויב מקרוב: אוכלוסיות של לימפוציטים נגועי איידס "מכבבות" בסדרת צילומים שנעשו במקרוסקופ אלקטרוני ("אלקטרון מיקרוגאף") בהגדלות שונות. בין השאר ניתן לראות כאן וירוס שנמצא בדמו של חולת המופיליה שנדבק באיידס, ומבט מקרוב של הווירוס הקטלני בקרום הפלאסמה של לימפוציטים נגועים. בתמונה בעמוד הימני: כרזה עם הכתובת "האיידס רוצח! עליך לנצח אותו". (צילומים: "גאמא").

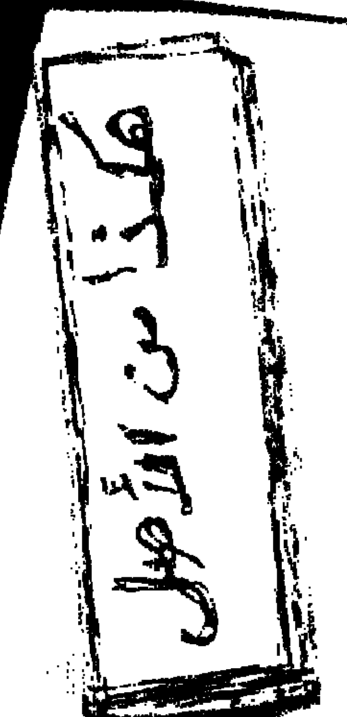

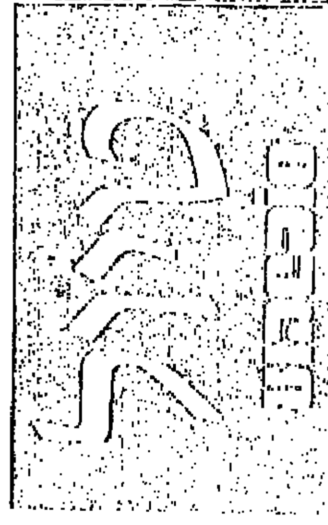

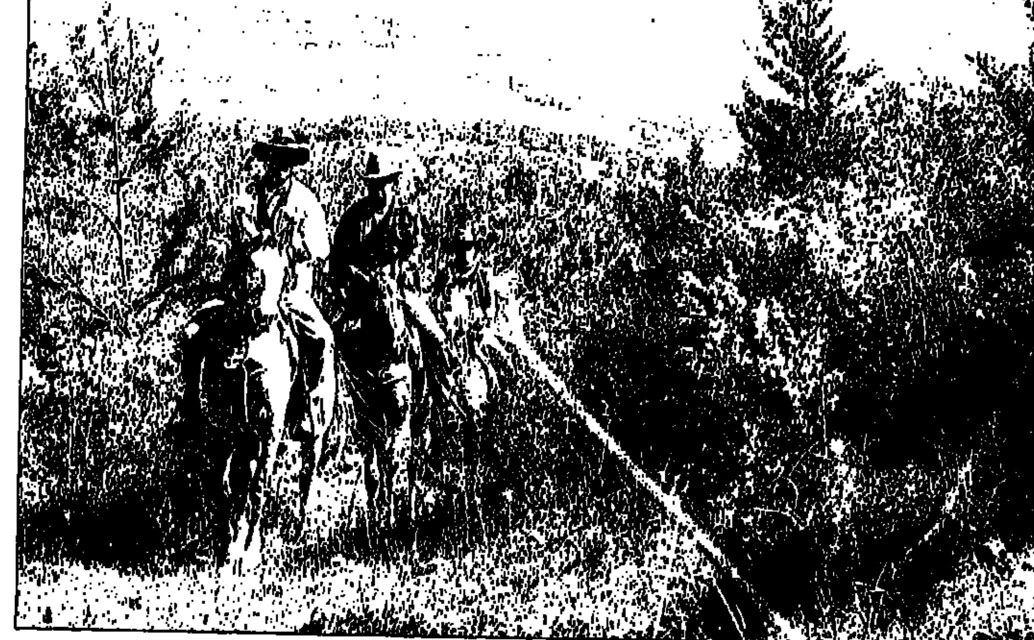

בנק לענין שלי

מאת נילי פרידלנדר
צילמה: שי גינות
בשיתוף רשות שמורות הטבע

23. עשר דקות מצפת

מקום חדש ונחמד לימי הקיץ: חוות בת־יער ביער בירייה.
מקום חדש על מפת הטיולים במרחק עשר דקות מצפת, שבו יכולה כל המשפחה לבלות בכיף ובשלווה. הכל יש כאן: יער אמיתי, כולל ארזים. הר־בה צל, חניונים ואוויר פסגות. דרכי עפר נוחות לנסיעה ברכב הפרטי. ההפתעה: חוות בת־יער, שבה יכולים הילדים לרכב על סוסי פוני ולשחק עם עיזים, ברווזים וחמורים. המבוגרים יכולים לרכב על סו־סים בטיולים קצרים וארוכים, וגם לצאת מכאן בטיולי ג'יפים לוואדיות התלולים ועל פסגות הרי הגליל העליון.

ההרפתקנים שמחפשים אתגרים יוכלו לע־שות "סנפלינג" – גלישת צוקים – בנחל דלתון. מחוות בת־יער יוצאים טיולים פר־טיים אל נחל עמוד ורמת דלתון, אל היר־דן והכנרת. כל אחד יוכל למצוא פה מה שמתאים לו. אפילו פאב יש כאן בתוך הי־ער, בצריף עץ המשקיף על עמק החולה עד פסגות החרמון. זוהי יוזמה פרטית של שתי משפחות ממצפה עמוקה (ראה להלן) שמפתחים עכשיו ביער בירייה אתר נופש ייחודי ומלא חן.

איך מגיעים אליה
מכיוון טבריה עולים לצפת דרך ראש פי־נה. הבאים מכבישי החוף יעלו לצפת דרך כביש עכו־צפת. מצומת צפת, היציאה הצפונית, פונים צפונה, לפי השלטים "בת־יער" או "קבר יהונתן בן עוזיאל". אחרי 4.5 ק"מ מתחלף הכביש לדרך עפר לבנה. נוסעים בתוך יער בירייה, עוברים ליד חורשת ארזים, וליד חניון שיש בו מיצפה שריפות בגובה 909 מטר מעל פני הים התיכון. הדרך ממשיכה, צפונה, לפי השילוט, בדרך הלבנה אל חוות בת־יער, לפני מצפה עמוקה.

● בירייה
את יער בירייה נטעו בשנת 1945 חברי פלוגת פלמ"ח דתית מבוגרי בני־עקיבא. במארס 1946, כבש הצבא הבריטי שישב בהר כנען לפני קום המדינה, את "טירת בירייה" ושלושים ושניים הבחורים שישבו כאן נאסרו בכלא עכו. כעבור שבועות אחדים, בי"א אדר, עלו שלושת אל־ן צעירים בפיקוד ארגון "ההגנה" ליער בי־ריה, וכשנתקלו בהתנגדות הבריטים, עלו אחריהם לבירייה מאות תושבי האיזור, כו־לל חסידי צפת שביום השבת עלו במש־איות להתנחל בבירייה. בירייה היתה סמל ההתנחלות היהודית תחת השלטון הברי־טי. דווקא לאחר מלחמת העצמאות נעזב הישוב. עובדי הקק"ל חמשיכו לטעת בו את אחד היערות הנהדרים בארץ. טוביה אשבל, איש הגליל ומוותיקי היערנים, הביא לכאן שתילי ארזים, כולל ארזי הלבנון, ששיגשגו בחורשה נהדרת, לידה עוברים בעיקול הדרך. במשך שנים כאב לטוביה ששוב אין מתנחלים יהודים באי־זור ההררי הנפלא הזה.

● מצפה עמוקה
לפני שבע שנים בדיוק הוקם כאן מצפה, על מקום ישוב יהודי עתיק מתקופת בית שני ששמו עמוקה. עכשיו חיות כאן 28 משפחות צעירות שבאו מכל רחבי הארץ. זהו ישוב קהילתי שרוב תושביו עובדים מחוצה לו. שניים מתושבי עמוקה, איתן לבל, טייל ומדריך טיולים בקניה ובד־רום־אמריקה, ואבי נחמיאס, בן צפת, הג־שימו כאן חלום שעכשיו הוא בן שנה. חו־ות רכיבה עם אווירה מיוחדת של יער מקומי, ותבלין של המערב הפרוע, שמת־אים לאופי הפראי של תושבי הגליל חוב־בי הרכיבה. יזמה פרטית, בלי סיוע של כספי ציבור, אבל עם עידודו של טוביה אשבל ושל יונה ויהודה אבני, מייסדי ובעלי חוות הרכיבה הראשונה באיזור – "ורד הגליל" – שבדרך לאלמגור. הזוג אב־ני הוכיח לדור הצעיר שאפשר להתפרנס בגליל גם מענף הסוסים עם בתי נופש אח־דים ומסעדה. שיתוף פעולה חם ולבבי נירקם בין "ורד הגליל" שבצפון הכנרת ל"בת־יער" שבהרי צפת. אנשי "בת־יער" כבר שינו את מפת הטיולים והבילויים בי־ער בירייה.

ועכשיו – אוכל ושתיה. ב"בת־יער" יש בירה מהחבית ומאכלים של אמא אדמה: פטריות יער מהגליל, גבינות עיזים מכפרי הסביבה, שמן זית מקומי, לחם כפרי ובש־רים על האש. כל זאת בפאב הנחמד שפ־תוח כל יום, חוץ מיום ראשון, מ־8.30 בע־רב עד השעות הקטנות של הלילה, ובימי שבת וחגים מהבוקר עד הערב, כולל ארו־חת צהריים.
פרטים נוספים אפשר לקבל לפי הכתובת: בת־יער, מצפה עמוקה ד.נ. מרום הגליל 13905, טלפון 06-974682, ובמקום. דרכם, ניתן גם לתאם לינות באיזור, כי מומלץ לנסוע לכאן בסופי־שבוע.

● קבר יהונתן בן עוזיאל
מגיעים לפי השילוט וההנחיה ב"בת־יער". יהונתן בן עוזיאל נערץ על בני עדות המז־רח כשדכן. מכל הארץ עולים לקברו פנוי־ים ופנויות שמאמינים כי המנוח ימציא להם שידוך טוב. למי שמחפש ומאמין.

● אל פסגות הגליל
מי שרוצה להמשיך לטייל במרומי הגליל, יצא מיער בירייה חזרה לצומת צפת, וימ־שיך צפונה לצומת עין זיתים. כאן יש פניה ימינה, צפונית־מזרחית לכיוון המוש־בים דלתון וכרם בן זימרה והכפר הצ'רקסי ריחניה. נסיעה בכביש נופי יפהפה עם פניה כ־5.5 ק"מ צפונית ממושב עלמה לתוך שמורת נחל דישון. הכביש ממשיך צפונה עד למושב רמות־נפתלי וצומת ישע (נבי יושע), משם יש ירידה לכביש ראש־פינה – קרית שמונה, להמשך הטיול בגליל העליון. בקרוב, בלי נדר, נביא טיו־לים מפורטים יותר לאורך הכביש הזה.

חוות בת־יער: עזים (למעלה מימין) ופרש במיבנה (למעלה משמאל). מקום חדש ונחמד לימי הקיץ.

מקלט לילה

אורחת לא קרואה התגנבה בלילות למקלט התל־אביבי המשמש את להקת תיאטרון "קדם" של שושה ויצחק גורן, הסופר. קוראים לה יונה: נרקומנית צעירה, חסרת בית, שנמאס לה לגור בבתי־הסוהר. רוצה להיפרד מהסמים. מחפשת סידור של חיים נורמליים. הלהקה של הזוג גורן מציגה מחזות על מצוקה חברתית. עכשיו הם מחברים יחד הפי אנד לסיפור הפרטי שלה.

מאת יעל בן־מלמד צילומים: שמואל רחמני

באותו לילה היתה יונה (שם בדוי, השם האמיתי והפרטים שמורים במערכת), עייפה במיוחד. כבר כמעט חודש היא ישנה בחדרי־מדרגות, אוספת את שטיחי הקש המחוספסים שנועדו לניקוי נעליים, מחברת אותם אחד לאחר, מחבקת את הדובי שהיא נושאת עמה לכל מקום – ונרדמת. לפעמים היא מוצאת דירות נטושות, לפעמים ישנה על ספסל בגינות ציבוריות. אבל באותו לילה, כאמור, היה לה קר והיא היתה עייפה וגופה כאב.

למחרת אותו לילה, כשנכנסו שושה, שחקנית, ובעלה יצחק גורן (גורמזאנו), סופר, מחזאי ובמאי, למיקלט התל־אביבי המשמש להם כסטודיו לחזרות, היה ברור להם שמישהו היה שם. אמנם הכל היה מסודר ונקי כפי שהיה בעת שעזבו את המיקלט יום קודם, אבל פה ושם זז איזה רהיט, קליסה לא עמדה במקום. כך היה גם בבוקר שאחרי ובזה שאחריו. שושה וחבריה ל"בימת קדם" הבינו שמישהו ישן בלילה במיקלט שלהם. שושה חשבה שאולי לא בגנב מרובה, אלא בשחקן גדעון שמר שגם הוא משתמש במיקלט לחזרות. אולי הוא שהזיז את התפאורה המיועדת להצגות שלהם. שושה כתבה פתק חביב מבלי לציין במפורש למי הוא מיועד, והסבירה שלא אכפת לה שישתמש במיקלט כאוות־נפשו, רק שלא יזיז מאומה.

כשהתגנבה יונה באותו לילה למיקלט דרך הפתח הצר המשמש כיציאת־חירום, מצאה את הפתק והתמלאה שמחה גדולה. הנה, בעלי המיקלט השאירו לה פתק. לא אכפת להם שתשתמש בו, רק שתסדר אחריה ולא תיגע בדבר. אולי סוף־סוף מתגשם חלום והיא מצאה לעצמה, לדובי שלה ולשני כלבים שאספה

המשך בעמוד הבא)

שושה גורן: "אני רואה את יונה כחלק ממני, חלק מהחבורה שבה אני חיה, וחשה מחוייבות אישית כלפיה".

יונה: החודשיים בנווה תרצה היו כמו בית הבראה. סמים כמה שאת רוצה. כשהשתחררתי רציתי לחזור לשם".

הזוג גורן ויונה: "אם לא ניתן לה את זה – הבחורה לא תחיה מעבר לגיל שלושים".

(המשך מהעמודים הקודמים)

ברחוב ולקחה אותם עימה, בית למספר שבועות, אפילו אם היא מגיעה לשם רק בחצות וכחמש בבוקר ממהרת לעזוב, שאיש לא יראה אותה. זה עדיף על חדרי־מדרגות. כאן לפחות יש ספה ישנה שאפשר לישון עליה. למחרת בבוקר, מרוב חפזון, שכחה במיקלט סל נצרים לא גדול ובו כמה חפצים שנשאה עמה ממקום למקום.

כשמצאה שושה את הסל הבינה שלא גדעון שמר "משתק" לה בתפאורה אלא שמישהו ישן בלילה במיקלט שלהם. הפעם השאירה פתק ברוח שונה, וכתבה למשתמש או למשתמשת שייזהרו, שהיא מתכוונת לדווח למשטרה ושלא יעזו להשתמש יותר במקום.

יונה: "וואללה, לא הבנתי מה הולך פה. יום אחד היא משאירה לי פתק נחמד, ויום אחרי זה כותבת שתלך למשטרה. חשבתי מישהי קצת קוקו. נורא פחדתי שבאמת המשטרה תבוא, אבל איכשהו, למרות שלא היכרתי אותה, היתה לי הרגשה טובה שהיא תעשה משהו בשבילי. ראיתי הרבה תמונות שלה מכל מיני הצגות, והיא נראתה לי כמו אמא טובה. עוד לפני שהכרתי אותה, הרגשתי שאני בוטחת בה".

שושה: "מה, באמת? אוי, מתוקה שלי. לפעמים אני כל־כך כועסת עליה שאני רוצה להרוג אותה, ולפעמים אני כל־כך אוהבת אותה", ולקחה את יונה אליה, חפנה את ראשה בין ידיה וחיבקה אותה חזק. 23 שנים, עד שהכירה את שושה, לא היה אדם בעולם שחיבק את הגוף הכתוש הזה, שאהב אותה. ילדה שננטשה בגיל ארבעה חודשים ומאז היא נלחמת כדי לשרוד.

יונה: "בכל זאת פחדתי מהמשטרה. בלילה הגעתי למיקלט וחששתי להיכנס. הסתובבתי שעות ברחובות, הייתי עייפה והיה לי קר, הסתכלתי על כל החלונות של הבתים ודמיינתי איך זה כשיש לך בית ויש מי שמחכה לך ויש ארוחה חמה, ואפשר לעשות מקלחת. כמה אני רוצה להיכנס בערב לבית שהוא שלי ולעשות מקלחת. החלטתי ללכת לאיזה דירה נטושה שהכרתי ולישון שם. אבל למחרת כבר לא יכולתי להתאפק, הייתי מוכרחה לחזור למיקלט, רציתי מיטה".

אחרי כמה ימים מצאה אותה שושה בבוקר שרועה על הספה במיקלט, והזעיקה את המשטרה. שושה: "הזמנתי ניידת. השוטרים סילקו אותה מהמיקלט ואחד מהם שאל אותי אולי אני יכולה לעזור במשהו. יונה בכתה בכי תמרורים והתחננה שניתן לה לישון במיקלט עוד שלושה ימים, שאז יש לה משפט והיא מקווה שתישלח שוב לבית־הסוהר, ויהיה לה איפה להיות. היא הבטיחה לא לגעת בכלום ולא ללכלך. לא יכולנו לעמוד בתחנונים שלה והסכמנו שתישאר עוד שלושה ימים. הזמנתי אותה אלי לאכול, התחלתי לדבר אתה והרגעתי אותה. היא סיפרה שאין לה בית, אין לה שום מקום ללכת אליו, היא מסתובבת ברחובות, מחפשת מקום להניח בו את ראשה".

זה היה לפני כחודשיים. שלושה ימים אחרי־כן כבר מצאה עצמה שושה מלווה את יונה למשפט שהיה לה, מצילה אותה מהליכה בפעם החמישית בחייה לבית־הסוהר, ומקבלת על־עצמה, כמעט מבלי שתרגיש, מחויבות לעזור לבחורה זרה, שכל חייה עברו עליה באיזור הדמדומים האפרורי שבין החיים והמוות.

קשה להגדיר את חייה של יונה כחיים, ואי־אפשר להגדיר אותם כמוות. הסיפור שלה, שמתחיל כשהיתה בת ארבעה חודשים, נשמע דימיוני. כמעט אפשר לומר שאין דבר כזה. וזה, בין היתר, מה שריתק גם את שושה ויצחק אל השוליים הכי קשים של החיים. כל ימיהם הם עוסקים בתיאטרון חברתי, מספרים בהצגותיהם את הסיפורים הקשים, והנה סיפור כזה בדיוק צונח על סף־ביתם בכל עוצמתו. אי־אפשר היה להם להתעלם, להמשיך הלאה, מבלי לנקוט פעולה, להתייצב ולתת יד. גם הם יודעים שחייהם היו הרבה יותר קלים ופשוטים אלמלא קיבלו על עצמם את המחוייבות הזו.

יונה: "כשהייתי בת ארבעה חודשים הרגישה אמא שלי שאני קשה עליה. היא היתה חולת אפילפסיה, היו לה עוד ילדים בבית והיא לא יכלה לסבול אותי. הייתי בוכה הרבה, צועקת. איך יכולתי לדעת שאסור, שזה מעצבן אותה. אם הייתי יודעת, לא הייתי מתנהגת ככה. אבל הייתי רק תינוקת. היא שלחה אותי ואת אחי בן השנה וחצי למוסד, ומאותו רגע לא היה לי יותר בית, אף פעם בחיים. במוסד הזה הייתי עד גיל שש".

"ליד המוסד היה בית יפה מאוד והיתה שם חצר עם פסלים כאלה, שהעיניים שלהם היו גולות. ואני כל־כך רציתי לשחק בגולות, אז יום אחד פשוט הלכתי והוצאתי את העיניים של הפסלים. אשה אחת ראתה אותי, שאלה למה אני עושה את זה. אמרתי לה שאני רוצה לשחק ואין לי עם מה, אז היא לקחה אותי אליה הביתה, נתנה לי לשתות פטל ושוקו והיתה נורא טובה אלי. בגיל שש עזבתי את המוסד ועברתי אליה הביתה. היה לי כל־כך טוב, אני לא יודעת למה היו צריכים לקחת אותי משם. אבל אני כבר למדתי לא לשאול שאלות. אומרים לי ללכת, אז אני הולכת. כל־כך הרבה מקומות כבר עברתי מאז, שלמדתי לעצום את העיניים וזהו.

"ובכל זאת, אני זוכרת מה שהיה כמו היום. יום אחד באה איזו עובדת סוציאלית, אמרה לי לשחק בצד כי היא רוצה לדבר עם הדסה. חשבתי, מה אכפת לי. כשהם גמרו לדבר, פתאום אומרים לי: 'עכשיו את צריכה ללכת עם האשה ההיא, יותר לא תהיי כאן'. הכניסו אותי בכוח לסימקה הלבנה של העובדת־הסוציאלית, ואני כל־כך השתוללתי שקרעתי לה את הריפוד באוטו. צרחתי שאני רוצה לחזור, התחננתי שלא יקחו אותי, שום דבר לא עזר.

"שמו אותי במוסד אחר, שם קצת נפקחו לי העיניים, התחלתי להיות אחרת. הייתי מכה את הילדים, ושם גם התחלתי לעשן, אפילו שהייתי רק בת שמונה. החליטו לסלק אותי ולשים אותי במוסד שיש בו יותר משמעת. כששמעתי את זה ברחתי והגעתי לבית של ההורים שלי, אבל לא היה לי טוב. מבחינה כלכלית המצב היה בסדר ולאבא שלי היה מספיק כסף, אבל לא היו מתייחסים אלי: לא רצו. אז החלטתי שבמוסד יותר טוב וברחתי בחזרה למוסד, אבל גם שם אמרו לי – את לא יכולה להישאר פה. התחננתי שיתנו לי להישאר רק לשישי־שבת, שאין לי לאן ללכת. הסכימו. ביום ראשון העבירו אותי למוסד בירושלים. חצי שעה אחרי שהגעתי לשם, קיבלתי הודעה שאמא שלי חולה מאוד. הגעתי הביתה, אבל רק אחרי כמה זמן הבנתי שהיא מתה.

"ביקשתי מאבא שלי חמש לירות ונסעתי לבד בחזרה למוסד בירושלים. ואז, במקום שישימו אותי עם כל הילדים – שמו אותי בחדר לבד, נעלו את הדלת ואמרו שאסור לי לצאת. החלטתי לקפוץ למטה. לא כל־כך רציתי להתאבד כמו שרציתי לצאת. איכשהו נשארתי תלוייה על החלון, איבדתי את ההכרה וכשהתעוררתי מצאתי את עצמי כבולה בחגורה עבה בבית־חולים לחולי נפש כנס־ציונה.

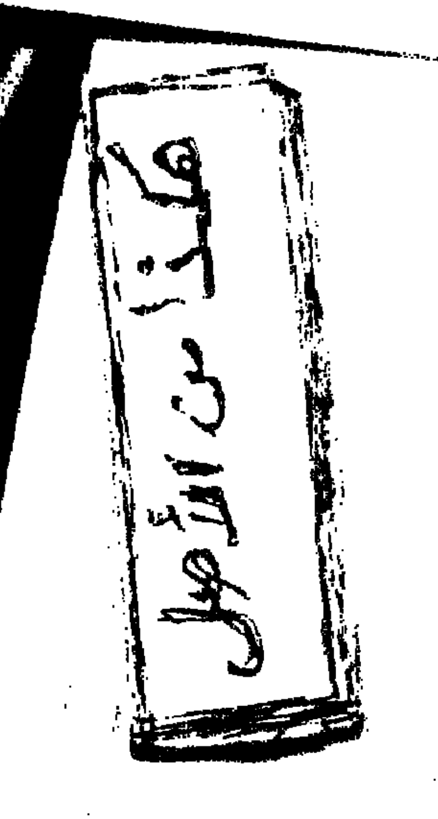
שנה וחצי הייתי במחלקה הסגורה, כבולה כמעט כל הזמן, וכשהייתי משתוללת ומבקשת שישחררו אותי, היו נותנים לי כדורים או זריקות – והייתי ישנה יומיים רצוף. הייתי ילדה בת 11 ורציתי רק למצוץ אצבע. ביקשתי שלפחות ישחררו לי את יד ימין. הוכחתי את עצמי שאני לא עושה כלום כשמשחררים לי את היד, ואחרי שנה וחצי העבירו אותי למחלקה הפתוחה. שם כבר היה לי טוב, היה ריפוי בעיסוק, הייתי תופשת. אחרי עוד שנה וחצי שיחררו אותי בכלל והחזירו אותי למוסד בירושלים. אבל שם התחלתי לעשן חשיש ולהתפרפר, ואז העבירו אותי למוסד עבריניות־צעירות.

"גם משם ברחתי. תפשו אותי ובאותו יום הכניסו אותי ל'צופיה', מוסד סגור, יותר גרוע מבית־סוהר. איך שהגעתי לשם התחלתי לתכנן איך אני בורחת. איכשהו השגתי משורית קטנה, ניסרתי שלב אחד בחלון של החדר, חיברתי אותו עם משחת שיניים וצבעתי עם אפר של סיגריות, כך שזה נראה כאילו הלחימו את זה. הצלחתי לברוח ולהבריח איתי עוד שבע בנות. התחבאנו בפרדסים, אבל בסוף תפשו אותי. קיבלתי עוד שנתיים בצופיה, אבל המנהלת אמרה שהיא לא רוצה אותי אצלה, וממש נתנה לי לברוח משם.

"איך שיצאתי – הצטערתי, לא היה לי לאן ללכת. חזרתי לאבא שלי, וזה היה איום. עכשיו, שאמא שלי כבר לא היתה, הוא כל הזמן ניסה לשכב איתי, ואחר־כך גם עם אחותי הגדולה, שגם אותה סילקו ממוסד ולא היה לה לאן ללכת. החלטנו לברוח מהבית והלכנו לעובדת הסוציאלית. ביקשנו שתעזור לנו, אבל היא אמרה שאין לה מה לעשות איתנו. הלכנו למשטרה והתחננו שיעצרו אותנו, ככה לפחות יהיה לנו בית ומשהו לאכול. אמרו לנו שאי־אפשר לעצור אותנו כי אין נגדנו שום אישום. אז חזרתי לעובדת הסוציאלית והרבצתי לה אגרוף בפנים, והיא התלוננה במשטרה. קיבלתי חודשיים בנווה־תרצה.

"אלה היו חודשים נהדרים. בשביל אחת שעברה מה שאני עברתי, זה היה בית־הבראה. הזן שם סמים כמה שאת רק רוצה. שם גם התחלתי להזריק לעצמי. החודשיים האלה היו כל־כך טובים, שכשהשתחררתי

(המשך בעמוד 31)

בגלגול אחר הייתי כותב סיפורים

עודד קוטלר: "בעבודה אני סוחב איתי דברים בלתי פתורים מהבית, ולבית אני מושך חוטים בלתי־פתורים מהחיים המקצועיים"

שטח פרטי

עודד קוטלר

במאי, שחקן, המנהל האמנותי של פסטיוואל ישראל.

נולד וגדל בתל־אביב. היה בין מקימי "בימת השחקנים" והמרכז התיאטרוני נוה־צדק, ייסד את פסטיוואל עכו, ניהל את תיאטרון חיפה ואת מחלקת הדראמה בטלוויזיה. בתיאטרון ביים, בין השאר, את "צ'יפס עם כל דבר", "קליגולה", "משחז הסכינים הסיני". שיחק ב"מלקולם הקטן", "וויצק", "דון ז'ואן". ביים את הסרט "רומן בהמשכים". על משחקו בסרט "שלושה ימים וילד" קיבל פרס בקאן (1967). בן 50. נשוי (בפעם שלישית) ואב לשלושה ילדים. גר בבית חד־קומתי ברמת־השרון.

ב עשר השנים כהן גרתי בחיפה, שהיא עיר מחוץ לעיר, גרתי בשכונת דניה, שהיא מחוץ לעיר של מחוץ לעיר. וכשחזרנו לתל־אביב, לדירה ברופין פינת גורדון, היה קשה להתרגל לרעש. מצאנו בית ברמת־השרון עם גינה שאנחנו לא מטפחים בצורה מלוקקת ומצויצת, "ירושה" של שישה אורנים ושקד מותלט. היום, בעבודה, אני משתמש בת"א הרבה מאוד, נוה־צדק, שם גרו סבי וסבתי ולמדה אמי, התזיר אותי העירה. ובשעות הרבות של שהייה במכונית יש הרהורים של חורה, גם מהטעם הפרקטי וגם מפני שבשנים האחרונות יש לתל־אביב לווית חן מסמרטטת שקשה להבין מה סודה. משהו מהכרך עם רגל אחת בפרובינציאליות, עיר שעושה משהו לאנשים.

אין אצלי ניתוק בין הבית לעבודה. לפעמים יש הינתקות חלקית, מעיין איזולציה שאני יוצר כשאני מתמסר לעבודה מסויימת, אבל יש מאבק שלא מצאתי לו פתרון. כאילו בעבודה אני סוחב איתי דברים בלתי־פתורים מהבית, ולבית אני מושך חוטים בלתי־פתורים מהחיים המקצועיים.

הכניסה לעולם התיאטרון היתה שאיפתי מגיל מאוד צעיר, ועשיתי בעבודה מאמצים אדירים. היו הרבה מאוד קשיים בחיי יומיום ומריבות עם משפחתי, ולפעמים ניתוק מגע. זה הדבר שתבע ממני כוחות נפש גדולים, והיה קשור ביצירתיות עזה. בעקרון מה שמעניין הווה אני שותה עד היום, עם השנים אתה מקיים אוסף די נכבד של כשלונות ואכזבות, וככל זאת ממשיך, וצריך לשאוב כוח מאיזה מקום. ואני שואב מהתשוקה הזאת שאולי לעולם לא תתממש לגמרי, כי זו כמיהה, חלום. החלום מחזיק אותי, ולא המציאות שצריכה להיות לו מבואה.

אני חושב שבגלגול אחר הייתי כותב נבילים שונים גם חטאתי בכתיבה, אבל לא פירסמתי. הייתי חפום על הספרות הרוסית, דוסטוייבסקי, טולסטוי, צ'כוב, גורקי, גוגול – חוה חנק, כי אחרי זה אתה לא מעז לכתוב, רק לשוב ולקרוא אותם. גם "שכול וכשלון" של ברנר פנה באופן מאוד עמוק אל רגשותי. לפעמים אני חושב שהייתי רוצה לכתוב כמו פינטר או בקט. אצלם יש איזו חידה, סוד. לא הכל מובן.

אני קורא את א.ב.יהושע, את עוז, קורא ספרא של סול בלו, פיליפ רות, ספרות רוסית בתרגום ואת אנטקה הגרמני. ספרות צרפתית פחות מעניינת אותי, חוץ מאנשים כמו סימון דה־בובואר או סארטר. אני קורא את המשוררים העבריים. לשירה זרה אין לי חשק גדול. וקורא כמובן ספרות מקצועית, יאן קוט, פיטר ברוק, מרוז'ק, ברגמן, תסריטים של וודי אלן. הייתי רוצה לכלות במחיצתם כשוליה, לראות את סוג הקשר שהם יוצרים, את קורי העכביש המקצועיים־אמנותיים שהם טווים עם הצוות. אני איש אקטיבי מאוד, יש לי הרגשה שאני צריך לייצר הרבה, גם מכורח החיים. אבל אילו היו לי הנתונים הכלכליים, הייתי יכול להיות פסיבי יותר, יותר סטוגי, לבזבז זמן ובסף על ספיגה, הרחבה.

מה שמעניין וכובש אותי בתמונה, בספר, בשוש – זה המשהו שאינו מפוענח מיידית, הנשמה היותר הסוד. גם בתיאטרון חייב שיהיה אלמנט לא ברור

"שאיפות נוספות לפסטיוואל ישראל? הייתי מפתה את פליני להעלות הצגה עם מרלון ברנדו בתפקיד ראשי, אינגמר ברגמן יצפה בחזרה ויעיר הערות חבריות, וודי אלן יבוא לפרמיירה. הסדר יכול להיות גם הפוך".

סינת החידה שתשאיר סימן לספק לשאלה. אולי מפני שאני מחפש חר לפקפוק שלי בדברים שאני רואה. איזו השתקפות מהוססת. וככל שאני מתבגר ומזדקן, יש דברים שלגביהם הרגשתי בטוחה וברורה: אין לי רצון גמרץ וחסר ריסן להוכיח את עצמי. אני מוכן הרבה פעמים לוותר, ובזה אני רואה סימן לבגרות.

רק בראיון עתונאי אני יכול לומר – הייתי רוצה לעבוד עם מרלון ברנדו... בדברים אחרים סימני השאלה גדלו למשל ביחס למשהו מאוד מהותי כמו היכולת להגיע בתיאטרון למקום עליו חלמתי, לחשיפה אנושית, לנגיעה נוקבת, עמוקה, חודרת, משהו שמתחיל ממך ומגיע להסתכלות יותר כוללת וגם מתאר הסיגנוני. בתוך תוכי אני שוחה בסיגנונות בקשורים בצורניות בתיאטרון, אבל יש לי חיסום לגבי יכולתי להגיע אליהם, ויש פקפוק ביחס לצורת החיים שבה אני חי ואם היא מאפשרת את זה בכלל?

סולנו חיים במושגים בוהגניים חכובלים את [illegible] בעבודתי בפסטיוואל אני מכיר אנשים מרכזיים [illegible] המחול, התיאטרון, המוסיקה, ורואה במה [illegible] שלהם ואיך חייהם הפרטיים בעצם [illegible] עם עבודתם. הרגש [illegible] לא [illegible]

"אני איש אקטיבי מאוד, יש לי הרגשה שאני צריך לייצר הרבה, גם מכורח החיים. אבל אילו היו לי הנתונים הכלכליים, הייתי יכול להיות פסיבי יותר, לבזבז זמן וכסף על ספיגה, הרחבה".

קודם לעבודה [illegible] שאני מסוגל [illegible] הטלוויזיה [illegible] אני שותה את [illegible] ממעצבות [illegible] לא רק לשמוע אלא גם לראות [illegible] לראות [illegible] לראות סרטי [illegible] מפשטש [illegible] מעלים על [illegible]

סרט קולנוע בנוי לאולם עם מסך גדול, מקום אפל וחשוך עם הרבה אנשים שיושבים יחד בשקט וצופים. כל התנאים האלה אינם קיימים בבית.

"אני כל־כך אוהב את וודי אלן שאינני מרשה לעצמי להחמיץ סרט שלו".

אני אוהב סרטים טובים שצולמו במיוחד לטלוויזיה. סרטים דוקומנטריים או סרטי אולפן. האמצעים הטכניים אחרים, המיזנצנה אחרת, הכל בנוי מראש למסך קטן. אין רמייה ואין אפשרות להיות גאוני. אתה לא מקבל לתמניה במקום סטייק פרובאנסל. זה ענף קומוניקציה המשדר סיפורים ברמה של בחירה אמנותית בינונית, במקצועיות מצטיינת. בתחומי הסיפור והטלוויזיוני, הבריטים – בגלל אופיים – הם היחידים המסוגלים לעשות זאת. בתחום הדוקומנט, גם האמריקנים. סוד הצימצום, הקצב, החידוד, מוכר להם היטב. אצלנו אהבתי מאוד את "ניקוי ראש", תוכנית שנבנתה לטלוויזיה, ומילימטר אחר מחוץ למה שהצטלם לא עניין אותי. זה היה מיידי, אקטואלי, חריף ונשכח כעבור רגע, שום נכסי צאן ברזל. כמו מדור סאטירי טוב בעתון.

"ככל שאני מתבגר ומזדקן, יש דברים שלגביהם הרגשתי בטוחה וברורה; אין לי רצון נמרץ וחסר רסן להוכיח את עצמי, אני מוכן הרבה פעמים לוותר, ובזה אני רואה סימן לבגרות".

אני מאוד אוהב קולנוע, אבל מתוסר, ומן כבר למעלה מחצי שנה לא ראיתי סרט. האחרון שראיתי היה "חנה ואחיותיה". אני כל־כך אוהב את וודי אלן שאינני מרשה לעצמי להחמיץ סרט שלו. בגלל הפסטיוואל, גדל המגע שלי עם עולם המחול, ובשנים האחרונות זה מעניין אותי יותר ויותר. מעצם טבעו, יש במחול נטייה אבסטרקטית, ואני נלקח אל האבסטרקט. יש משהו בריקוד המבטא את העולם של היום יותר מאשר בתיאטרון. בתיאטרון קיים הפיתוי ליפול לקונוונציה. הכלים שלו, שחקנים וטקסטים, מובילים תמיד אל אותן כתובות.

במוסיקה אני לא ידען גדול, אבל אני צופה בתקווה רבה אל הרביעיות של בטהובן שישמעו בפסטיוואל. מוסיקה קאמרית מדברת מאוד אל לבי. סטראווינסקי ושיינברג מעניינים אותי. לפעמים אני מפליא את עצמי ביכולתי לשמוע את קסאנקיס. למרות הדיסוננסים האריה שלו יש במוסיקה שלו איזו פנייה אלי, היא עושה לי פרובוקציות מעוררות.

בשבילי, בילוי זה להיות עם הילדים או לקרוא ספר. מרוב "צריכת תרבות" אני בקושי מגיע לספר ולפעמים אני מרשה לעצמי להישאר בבית כדי לקרוא. אני יודע שזה נשמע "פוצוטי", אבל אין מה לעשות. אני מעדיף ספר או סרט שייקספירי על ספר או סרט רגיל, כלש או מדע בדיוני. ומאז שגיליתי את התנ"ך של רוקסור ענת, לא פעם אני מוצא את עצמי קורא בו לפני השינה. הגעתי לזה באקראי וגיליתי אוצר. הוא מביא את כל התנ"ך, מבלי להוסיף או להוסיף מלה, רק מעמיד ומפסק אותו. ואז מתגלה העולם הספרותי־פואטי־הסטורי של התנ"ך בצורה נפלאה ומרתקת. הוא ממש חיבב עלי את התנ"ך ועורר בי רצון ללמוד אותו.

ראיינה: נגוות ברצקי

צילום: שמואל רחמני

אילו יכולת, מה עוד היית רוצה להעלות בפסטיוואל ישראל? הייתי מפתה את פליני להעלות הצגה עם מרלון ברנדו בתפקיד ראשי, אינגמר ברגמן יצפה בחזרה האחרונה ויעיר הערות חבריות, וודי אלן יבוא לפרמיירה. הסדר יכול להיות גם הפוך.

במה אתה גאה? בילדים שלי.

מה היתה נקודת־המיפנה בחייך? כשהפסקתי להילחם ברעיון שאעשה משהו שהורי לא רוצים שאעשה, והתמסרתי לתיאטרון באופן מוחלט.

ממה אתה מאוכזב? האכזבות הן בבואה של אכזבותי מעצמי בכל מיני תחומים.

על מה אתה מתחרט? על שלא יצא לי להכיר יותר טוב את הורי. הם היו זוג אידאלי שחי בהרמוניה מלאת אהבה, אבל סגורה בפני.

במי אתה מתקנא? במי שיכול, באמצעים אמנותיים, להגיע ליצירה גאונית אחת.

למי אתה בז? לאנשים חסרי חוט־שדרה שמתכסים באיצטלה כלשהי ומקיימים חיים עלוקיים.

על מי אתה מרחם? על אנשים ללא נקודת משיכה חזקה, ללא תשוקה חזקה, ללא יכולת ביטוי עצמי.

למי אתה רוצה להפליק סטירת לחי? אנשים עם יצר החרבה חזק מעוררים בי זעם ואגרסיה. אני בולם את הסטירה.

מה מעצבן אותך? הטלפון בארץ.

מה מביך אותך? מבחן עצמי. כשאני צריך כאילו לעמוד בבחינה מאוד חושפנית. כשצריך להיות מאוד ישיר ביחס לחולשותי.

מה מפחיד אותך? אלימות קיצונית, אינדיווידואלית או חברתית־לאומית, כמו מלחמה.

מה מרגיז אותך? העקשנות שלנו בטיפוח המתמשך של שליטה בעם אחר, והחלטוריזם בכל אתר ואתר.

מה אתה שונא לעשות? בהרבה מקרים – להיפגש עם עתונאים.

מה מרגיע אותך? שקט, להיות לבד. הנהירה, הזריחה הפתאומית בפנים של ילדי.

איך אתה מפנק את עצמך? בשהייה עם ילדי, בתחושה שלא צריך להיות פרודוקטיבי למחרת.

באיזה ספורט אתה עוסק? בזמן האחרון אני רוכב על אופניים.

מה החולשות שלך? שאני לא רוצה שהציבור יידע את החולשות שלי.

איזו תכונה מאפיינת אותך? סוג מסויים של אנרגיה בונה ויוזמת.

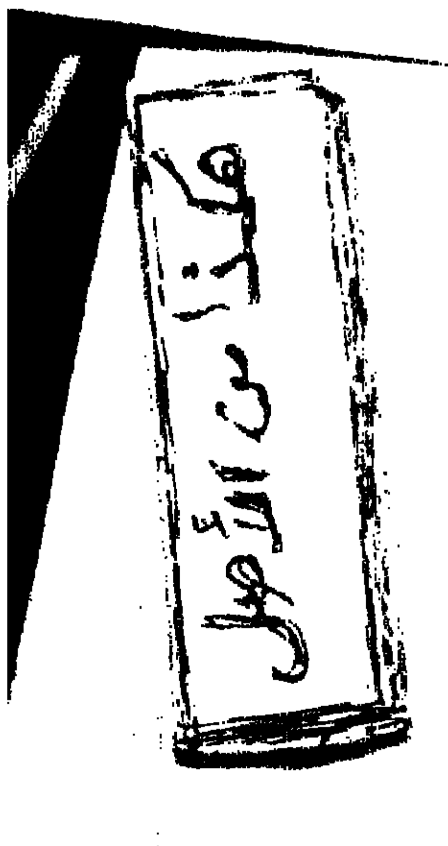
מה קושר אותך לאנשים? נקיון פנימי, יושר, איכות של הרמוניה פנימית.

מה ישראלי בעיניך? הקשר הבלתי־רציונלי ובלתי ניתן להסבר מדוייק לארץ, לחברה. והעובדה שאני, כמו רבים אחרים, אומר – אתה חוזר ארצה? אתה יוצא מהארץ?

מהו זכרון הילדות החזק שלך? החרכים של מרתף "הבימה" דרכם הייתי מציץ ורואה עולם של אגדות הולך ונבנה. ויום עצמאות אחד, כשטיילתי עם חברה, וילד שנראה לי פראי וחסר־רסן חמד אותה ותקע לי אגרוף בפרצוף.

במה השתנית במשך השנים? בפרופורציות שאני נותן לדברים. ביחסי לטפל ועיקר.

מה אתה רוצה להיות כשתגדל? פנסיונר ושחקן.

שיפודים

משהו:

לא צריך לעשות כלום למי שהקים חברה הסתדרותית שתחלק משכורות ענק למיוחסים, בשעה שלפשוטי העם אומרים "אין". אבל צריך להעניש את מי שמחליט לקרוא לה "יש".

מול דגל סוריה

במקום להיות בארץ בקרב אהובי, אני עומד לי ביום העצמאות מול שגרירות סוריה ברומא, שלט על חזי ודגל ישראל בידי. אני שר לסורים "הבאנו שלום עליכם", מה שמעולם לא הייתי מאמין שאעשה, וצלמי טלוויזיה מצלמים אותי. וכדי שיהיה יפה, עושים מסע של העדשה ממני אל דגל סוריה וכחזרה.

לפעמים אני תוהה לאן עוד יגלגלו אותי החיים. אבל עליכם להבין שאם רוצים שמישהו באיטליה, יהודי או לא, ירגיש את יום העצמאות, אי אפשר בפחות ממשהו שלא עשו קודם.

ואני, אגב, מתפלא מדוע לא עשו את זה קודם. הדבר כל־כך פשוט: הפגנה שקטה וחברית מול שגרירות סוריה, ביום העצמאות, בדרישה שיפסיקו כבר, ויעשו שלום.

הרעיון היה של רוג'ר אנונה, מצעירי התנועה הציונית האיטלקית, ושאר הצעירים כאן פלוס צעיר־לשעבר אחד, פעלו להגשים אותו.

לא כולם בקהילה חשבו שזה רעיון טוב, והיו שחשבו שזה אפילו רעיון מסוכן ולא אחראי. אבל לי זה נראה נפלא, כאמור, וללא קושי שיכנענו באותו רעיון גם מפלגה איטלקית מאוד פרו־ציונית ומשוגעת גם בשטחים אחרים, המפלגה הראדיקאלית. הם דאגו לאבטחה של המשטרה ולכל שאר האבטחות שזקוקים להן כאשר יוצאים לבקש שלום מהסורים.

העניין הלהיב אותי עד כדי כך – אף פעם לא היתה לי הזדמנות לפעול לשלום בצורה כזו ישירה – שרציתי לבוא אל הסורים כשדגל סוריה ודגל ישראל בידי, ולהניף אותם משולבים זה בזה מול חלונות השגרירות ומצלמות הטלוויזיה. היה מי שעצר אותי ואמר לי "עד כאן", ואולי הוא צדק. הסורים שבשגרירות ראו די כשהציצו בנו דרך החלונות הסגורים, גם בלי שיאלצו לחזות בחגיגת הזיווג בין דגלי סוריה וישראל. אין דבר, בהפגנה הבאה.

מאז ומתמיד הייתי נגד שיחות שלום. אני בעד שלום. כדי לעשות שלום אין צורך בשיחות. אסאד יכול לעשות שלום תוך דקה. הוא אומר: "יש שלום", ויש שלום.

זה מה שביקשתי ממנו לעשות, יחד עם צעירי הציונים האיטלקיים, ביום העצמאות השלושים ותשעה שלנו. גם מכתב מסרנו לשגרירות הסורית, בו ביקשנו מהם בנימוס לזוז כבר, ולכרות שלום.

בניגוד לכל מה שהמושג שלום העמיס על עצמו עד ששכחו מה הוא, דאגתי שהמכתב שלנו לא יכלול שום להג על נסיבות, פלשתינאים, ועידות בינלאומיות או סירבולים ובכלולים אחרים. שלום ביקשנו. שלום עכשיו. פשוט שלום. ואם הסורים ישמעו את בקשתנו, זה מה שיהיה.

פרופורציות

קטע זה נכתב בארץ שהתמודדה נגדנו ב"אירוויזיון" ובגביע אירופה לכדורסל. בשני המקרים לא הרגשתי, להפתעתי, שום כלום ברחוב למחרת, כי זה היה רק עוד שידור אחד בערוץ אחד מתוך 39 ערוצים אחרים שהתעסקו בדברים מעניינים אחרים.

פינת השלולית

נסיכה יפה ראתה צפרדע בשלולית, ונישקתהו. חי־היהי, ציחקק הצפרדע, וקירטע בזרועותיה. "מה יש לך?" שאלה הנסיכה, "למה אתה לא יושב בשקט?"

"אני חייב לרוץ רק רגע, אני מת לספר לחבר'ה. אני תיכף חוזר, בובה".

"לא חשוב", אמרה הנסיכה.

יש צפרדעים שלא יהפכו לנסיכים כי הם נשארו ראשנים.

פקק תנועה בוונציה

אם מישהו מכם רוצה להגיע לוונציה, כדאי שיבצע את תוכניתו מהר, לפני שראשות העירייה תתכנס שם ותחליט מה שהם עומדים להחליט: רק מספר מוגבל של תיירים יורשה להכנס לוונציה ביום אחד.

המספרים שהוונציאנים מדברים עליהם הם 50,000 תייר ותיירת ליום. זהו. התייר ה־50,001 יישאר בחוץ, בעולם הכבישים והרעש, ולא ייכנס לעיר המים הזהובה.

אני, שהייתי שם רק עכשיו, מבין את הוונציאנים. העולם התעשר לו, ומה עושה כל עשיר חדש? רץ לוונציה. את העיר הזאת אי־אפשר להגדיל, וכך קורה שהתיירים נדחקים אחד על גבי השני, ופלא שהם לא נופלים לתוך התעלות.

תארו לעצמכם איך נראה תור לוואפורטו, האוטובוס המימי הוונציאני, בעצם חג כגון אחד במאי. הסירה עמוסה כל־כך שהיא שקועה במים עמוק־עמוק, ועוד ועוד רוצים לעלות בתחנה הבאה. כל התעלה הגדולה מלאה גונדולות וסירות מכל סוג, והוואפורטו העמוס הזה צריך לתמרן שם. הרי באנו לוונציה – לא לכביש גהה.

שדרנו מן המסוק הקל היה מתאר את המצב כך: "הקאנאלה גראנדה עמוסה לחלוטין, וכדאי לבחון דרך עוקפת בתעלות צדדיות או בצוללת. לבאים לגשר ריאלטו בסירותיהם הפרטיות, מומלץ להישאר בגשר האנחות".

ויש עוד דבר שמכביד על ונציה, ומכריח להגביל כה את התנועה. בעיר יבשתית רגילה אפשר תמיד לדחוס עוד כלי תחבורה. הדבר הכי גרוע שקורה זה תור יותר ארוך ברמזורים. בוונציה יש בעיה אחרת. כי מכונית שנוסעת בכביש עושה, מקסימום, עשן. סירה שנוסעת במים עושה גלים. וזה הבדל לא קטן. גלים ועוד גלים, ואחת־שתיים תראו איך התעלות משפריצות את עצמן החוצה.

בדרך הסואנת למוראנו, בים, ראיתי את הוונציאנים המסכנים שניסו לנסוע לעסקיהם הפרטיים בסירותיהם הקטנות בין כל ספינות התיירים. מרוב גלים הם התרוממו לשמיים, ירדו מצולות, הסתחררו במערבולות, נרטבו לגמרי, וחלמו לעבור דירה למקום שקט ובטוח, על כביש ראשי, אצל הדודה והדוד.

מאיר עוזיאל

מקלט לילה

(המשך מעמוד 26)

אמרתי שאני מוכרחה לחזור לשם. גם לא היה לי לאן ללכת. נתתי כמה מכות לשוטר ודחפו לי חמישה חודשים. גם החמישה חודשים האלה נגמרו כל־כך מהר. אמרתי – אני מוכרחה לעשות משהו רציני. תפסנו אני ואחותי – שכל הזמן היתה איתי גם בבית־הסוהר – טרמפ עם מישהו, גנבנו ממנו כמה דברים וקיבלנו חצי שנה. אחר־כך הייתי עוד פעם בבית־סוהר, סך־הכל ארבע פעמים. לפני חמש שנים השתחררתי סופית, והחלטתי שאני לא רוצה לחזור לשם יותר".

יונה השתחררה, קיבלה סיוע לתשלום שכר דירה בשנה הראשונה, מצאה עבודה כפועלת ייצור ושנתיים הצליחה איכשהו לקיים את עצמה ולהחזיק דירה. אלא שגם במקרה הזה האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו, וכאן ה"מולדת" היא מוסדות סגורים, בתי־כלא, סמים.

יונה היא נרקומנית לפי כל הגדרה אפשרית, אם כי היא עצמה אומרת שיכולה גם בלי הסם. את זה היא אומרת בעיקר אחרי שהיא לוקחת מנה ונרגעת קצת. הרבה מאוד כסף הוציאה בשנים האחרונות על סמים, ולא היה אדם שיוכל לעזור לה להיגמל. סף התיסכול שלה נמוך מאוד, היא רגילה לסיפוקים מיידיים. כל המוסדות בהם היתה לא הכניסו בה מודעות מינימלית באשר למחויבויות אישיות ונהלים חברתיים. היא באה אל העולם נטולת כל יכולת להתמודד, מתנדנדת כמו עלה נידף ברוח, בלי שום יד מכוונת שתיטול על עצמה ללמד את הבחורה הרזה והשבירירית הזו כיצד נושמים והולכים ומדברים בעולם העליון, להבדיל מזה התחתון. יוצאת לה נערה בת 17 מבית־הסוהר אחרי שרוב חייה בילתה במוסדות סגורים, ואין לה נפש חיה ללכת אליה.

אחרי שנתיים ביקשו ממנה בעלי הבית בו התגוררה תשלום של שנה מראש בעבור הדירה. היא כמובן לא יכלה לעמוד בכך, והחלה נודדת ומחפשת דירה אחרת. בכל מקום אליו באה ביקשו ממנה שתביא לפחות שני ערבים עם תלושי משכורת שיחתמו על שטר־ביטחון. אילו ביקשו ממנה להביא את הירח היתה לזה מכינתה, אותה משמעות בדיוק. איפה תמצא יונה שני ערבים עם תלושי משכורת? ומה זה בכלל ערבים?

יונה ויתרה, הרימה ידיים. כמובן שעשתה זאת הרבה יותר מהר מאשר מי שחי בצד הנכון של ססי־הרכבת. הוויתור כלל הכל, גם עבודה. מאז כבר שנתיים היא נודדת ברחובות, לפעמים תופשת איזו חברה וישנה אצלה איזה לילה. אבל רוב הזמן היא בחדרי־מדרגות, בדירות נטושות, על ספסלים ציבוריים. יש לה ידע מפורט ומרהים בכל הנוגע למאגר הבתים הנטושים בתל־אביב וסביבתה. ככה הגיעה למקלט של תיאטרון "קרס".

ואיכשהו כל הסיפור הזה נראה חסר־תקווה למרות ששושה ויצחק אוהבים אותה, וכל חברי הלהקה מקבלים אותה כאילו היתה אחותם. היא אינה יוצאת מהסמים, אינה מסוגלת להחזיק מעמד בעבודה ולכן אינה מצליחה לשכור לעצמה חדר.

שושה, מה פתאום לקחתם על את יונה על מצפונכם?

"אנחנו תיאטרון שמתרכז בחיים שלנו, עכשיו, פה בארץ. תיאטרון עם מעורבות חברתית. אני רואה את יונה כחלק ממני, חלק מהחברה שבה אני חיה. כמו שיש לנו מחוייבות אידאולוגית לחומר שאנחנו מטפלים בו, כך אני חשה מחוייבות אישית כלפי יונה. כשמצאנו אותה והכרנו את סיפור חייה, ישבנו יצחק ואני ודיברנו על העניין. הרגשנו שזו שעת מבחן, ושאנחנו חייבים לעמוד בזה. לא אימצנו את יונה. אנחנו אומרים לה 'יש פה בית, טלפון, כאדם שאת יכולה לדבר איתו כאשר הכל קשה מדי'. אם לא ניתן לה את זה – הבחורה לא תחיה מעבר לגיל שלושים. הבעייה היא שיש לי כלפיה כעס איום ונורא על הסמטום שלה להמשיך ולהשתמש בסמים, ובעיני, אדם שלוקח סמים – אין לו מחילה. אבל יונה רוצה היום לצאת מן הסמים, ואולי אם יהיו לה בית משלה, ועבודה, היא תצליח לצאת. לא, אני לא בטוחה לגמרי, אבל אני יודעת שחייבים לנסות.

"אני כל הזמן חושבת שבעצם גם אני יכולתי להתגלגל כמוה, ליפול. הורי עלו ארצה מסוריה, חיינו שנים במעברה וזה היה בתקופת גיל ההתבגרות שלי. מי יודע לאן הדברים היו יכולים ללכת. ופה יש לנו בחורה שנזרקה מביתה שלא באשמתה כמעט ברגע שנולדה, והחיים גילגלו אותה לאן שגילגלו. מוכרחים לעזור לה. אמרתי לעצמי שלי יש הכל, יש לי את יצחק ואת הילדים ואת הבית שלי והתיאטרון, והנה עומד לפני אדם שאין לו כלום. בלתי־אפשרי להגיד: לא אכפת לי".

"אנחנו עוזרים לה בעיקר במקומות הקשורים לביורוקטיה, שם היא נשברת מהר מאוד. איך שהיא נכנסת לאיזה משרד היא מיד רואה מול עיניה את העולם הלבן, האשכנזי, המסודר – ומרימה ידיים. הבעייה שלנו עכשיו היא למצוא לה עזרה התחלתית לתשלום שכר־דירה. בכל מקום אליו היא באה מבקשים ממנה לשלם שלושה חודשים או חצי שנה מראש, והיא לא יכולה לעמוד בזה. אם יהיה לה לפחות בשביל התחלה, אנחנו מאמינים שהיא תעבוד ותוכל להחזיק לבד דירה קטנה. יש אוולת־ייד גדולה בכל המוסדות המטפלים בנושאים האלה, ולבחורה כמו יונה אין שום פתרונות שיוכלו לספק לה עזרה מינימלית. רק השבוע הלכתי אתה לבנק 'טפחות' כדי להביא משם אישור שהיא אינה זכאית לעזרה בשכר־דירה. הזכאות לכך מתחילה בגיל 27 בלבד. הבירוקרטיה היא איומה, אינסוף ריצות ממקום למקום, וגם אז לא בטוח שמשהו יעזור".

יצחק: "ההבדל בין שושה וביני הוא יותר בגינונים. שנינו מאוד מזדהים עם העניין, אלא שאני איני נותן לעצמי להיסחף בתוך הפולקלור. אני יודע שמה שהכי עלול להזיק בקשרים שלנו עם יונה זה שלא יהיו גבולות. אז אני כל הזמן תוחם את הגבול, מסביר שאם היא לא תשמור על הפרטיות שלנו – אנחנו נישבר. ובסיפור הזה קל מאוד להישבר. יונה יודעת את זה, ויש לה אינסטינקטים בריאים המורים לה מה מותר ומה אסור. אנחנו מאוד קנאים לפרטיות שלנו, ואם היא היתה מתנהגת כאילו הבית שלנו הוא שלה, כל העסק היה מתפוצץ. גם בעניין הזה אני מוכרח לשמור על שושה. אם זה היה תלוי בה, אני לא בטוח שהיו גבולות. שושה היא אדם כזה.

"חברים אומרים לנו – מה אתם צריכים את זה, למה לכם הצרות. אבל אני מרגיש שאנחנו לא יכולים להשליך אותה כמו כלב, כי אין שום מוסד או גוף שיכול לעזור לה. ואולי את צורקת, וכל העסק הזה נראה קצת חסר־תקוות, ויונה אפילו עוד לא יצאה מן הסמים. אני לא רוצה להיות צבוע ולומר שהסיפוק שלי בחיים יהיה לראות אותה משתקמת. יש לי סיפוקים אחרים, ואיני מתנה את העזרה שלי בהתקדמות של יונה. לא לכל דבר שעושים בחיים חייבת להיות תכלית. יש דברים שעושים אותם פשוט כי אי־אפשר לנהוג אחרת. אני ריאליסט. לנו יש הכל ובכל זאת קשה לנו להתמודד עם החיים. על אחת כמה וכמה בחורה שאין לה כלום, ושמעולם לא קיבלה כלים להתמודד עם הדברים. אין לנו מושג איך הסיפור הזה ייגמר ויסתדר, אבל אנחנו חייבים לעזור".

יונה: "כל מה שאני רוצה עכשיו זה שיעזרו לי, לפחות בהתחלה, לשכור לי דירה. שאוכל לחזור בערב מהעבודה, איזו עבודה שלא תהיה, להתקלח ולשבת לי ליד הטלוויזיה. את יודעת איזה חלום זהו זה יהיה משהו נהדר. שושה, את חושבת שפעם אגיע לזה? את חושבת שמישהו יעזור לי? אוי, הלוואי".

שושה: "מגיעה לה עזרה, ואני מנסה לעזור לה לממש את מה שמגיע לה, וזה כל־כך קשה. יש כמובן עניין הסמים. זה דבר נורא. אני כל־כך כועסת עליה על כך שהיא שוב ושוב חוזרת לסם. אבל אלוהים לא מוציא אנשים מהסם. צריך למצוא את המסגרת שתעזור לה, היא לא יכולה להתמודד עם זה לבד".

יונה: "שושה, אני עייפה. כל־כך עייפה. איפה אני יכולה קצת לישון. בלילה לא מצאתי מקום טוב, וכמעט לא נרדמתי. שושה, תעזרי לי, תמצאי לי מקום לישון בו קצת".

יעל פז־מלמד

איש הפלדה

(המשך מעמוד 13)

הפרוק החזיק בל"ל רק ב־11 אחוזים מ"פקר פלדה", ואחריו התכוון לרכוש את 14 האחוזים של "דנות" כדי להיות "מיעוט מיוחס" שמחזיק ברבע המניות.

פקר: "המגוחך בכל העניין זה שתוך ארבעה חודשים מכר בל"ל את כל המניות האלה ברווח של 50 אחוזים. אף אחד לא הודיע לי על המכירה. זה רק מוכיח שהכוונה שלהם לא היתה לעזור ליוסי פקר, אלא שהם אפילו עשו כסף על המניות האלה. אבל את זה, כמובן, אף אחד לא טורח לפרסם". פקר מציין ש"פקר פלדה" עובד עם "בנק לאומי" עשרות שנים. "עוד לפני שהייתי חבר מועצת המנהלים בבנק הזה. הכל נעשה על פי חוק, ועם מידע מלא של הדירקטוריונים למיניהם. לא העתונות תשפוט אם כולם נהגו נכון. הדברים נבדקו וייבדקו ברשויות המוסמכות".

בסופו של דבר התפטר פקר ממועצת המנהלים של הבנק בעקבות פיצוץ שערוריית פיצויי המיליונים שהוענקו לארנסט יפת. פקר היה חבר בוועדה שקבעה את גובה הפיצויים. האשימו אותו כאילו שיכנע את יפת לצאת מהבנק לפני שיחשפו תנאי הפרישה שלו לציבור; שהיה שותף למשחק של "שמור לי ואשמור לך" – "בנק לאומי" קנה את מניות "פקר פלדה" מ"דנות", ויוסי פקר "ניפח" את תנאי הפרישה של יפת.

יוסי פקר אומר: "ברגע שהרגשתי את גודל השגיאה, הכרתי בה והבנתי שמהותה של אותה שגיאה היא אמת מידה לא נכונה לגבי חברה ציבורית, המתיימרת להיות שייכת לעם היהודי. ברגע שהודיתי בשגיאה הזו לא יכולתי לשבת יותר, אפילו רגע, במועצת המנהלים של הבנק. היום אני מאמין, רטרוספקטיבית, ששכרו של יפת עבר כל פרופורציה. אבל אי־אפשר לדון בזה אלא בקונטקסט של כל מה שהתרחש בעולם העסקים והבנקאות לגבי גובה שכר המנהלים בחברות ענק, הן בסקטור הציבורי והן בסקטור הפרטי. אמרתי את זה בגלוי. היום אני יכול רק להודות בשגיאות שעשיתי, שידעתי על השכר ועל תנאי הפרישה. אבל כל ההחלטות האלה נתקבלו לא על ידי בלבד אלא יחד עם כל המוסמכים לכך בבנק. נכון, שגיאת רבים אינה חצי נחמה, אבל גם אי־אפשר להפוך את השגיאה הזו למשהו שמקורו בבעלי עניין, או לרמוז שהיו מטרות מוסוות מאחורי מה שיפת קיבל".

"אני לא אומר מלה אחת בשבחו של אף אחד מחברי, וגם לא בגנותו. כולנו אשמים במידה רבה במה שקרה. אינני חושב שיש אשמים פחות. גם אם אחד מאיתנו היה פעיל יותר והשני לא ביקר את מעשיו, הרי שהוא אשם בדיוק כמו הראשון. ואם הוא מבקר אותו עכשיו, בדיעבד, זה מעשה מאוד לא חברי. אני לא שופט של יפת ואני אישית חושב שהוא היה צריך לקום ולהגיד את כל מה שיש לו, את הדברים שלא היו כתום בסדר. אבל ההתכחשות ליפת מצד כל חבריו, לפני שהוא הואשם בדין ונמצא חייב – זה מעשה מכוער מאוד. וכין המתכחשים לו והמכפישים אותו היום, אני מכיר אנשים ששיחרו לפיתחו ואמרו לו הרבה דברי חנופה. מה שקרה אינו סיבה להכפיש אדם. זו סיבה לתבוע חזרה את הגזל, אם יוחלט על־כך. הריצה רק עם חבר היא מעשה קשה, ממני לא ישמעו מלה גנאי אחת על יפת. כן, אני מדבר איתו בטלפון. ראיתי אותו כשהייתי בחו"ל. הוא היה חבר טוב שלי. הוא עדיין חבר טוב שלי".

פקר מודה ש"דנות" ו"בנק לאומי" הם שני מאורעות טראומטים בחייו. "ביחוד, אולי, משום שאני רואה עצמי אחראי למה שקרה, בין אם מעורבותי בהם היתה גדולה ובין אם קטנה. זה מצער אותי מאוד. אני מודה בזה. אני אדם שפעילות ציבורית לא הביאה לו שום נחת. העיסוק במפעלים שלי ובביתי מהנים אותי הרבה יותר. היום, בגיל 62, אני לא רואה עצמי חוזר לפעילות ציבורית. אבל גם אם אחזור בי מהודעה זו, אינני רואה בכך את סוף העולם".

יוסי פקר אינו אדם מריר. הוא מדבר על השגיאות שעשה באותה נינוחות בה הוא מספר על הצלחותיו. ואולי, בגלל ההצלחות שלו, הוא יכול להרשות לעצמו לדבר ככה גם על הכשלונות.

סימה קדמון

אנני לנוקס. אחת הסוליות הכריזמטיות והמהממות של עולם הרוק. קול חם ומלטף, אינטימי בערבון־מוגבל, אבל כשהיא צורחת, זה כואב.

סקסופוניה

יופי מהמם, סקס מהפנט, קול שמזכיר זכוכית נשברת. נקי, שקוף — עד שמתרסק לרסיסים. אנני לנוקס, המחצית הנשית של "יוריתמיקס", ודייב סטיוארט, האיש ש(לפעמים) איתה. בשבוע הבא הם כאן.

מאת אבי מורגנשטרן

בא חר הלילות חלמה אנני לנוקס חלום: היא עומדת על במה, מאחוריה תזמורת סימפונית ואנני – הסולנית – מפליאה לנגן על חליל־צד. החלום מצא חן בעיניה וכדי לממשו למדה נגינה על חליל, התאמנה על הכלי במשך תקופה ארוכה, וכבר היתה בדרך להשתלמות באקדמיה המלכותית למוסיקה בלונדון. לפתע נעצר התהליך מסיבה כלשהי. בכל זאת העפילה לפיסגה, אבל לא של המוסיקה הקלאסית. היא בטופ אוף רה פופ.

אנני לנוקס, הצלע הנשית בצמד ה"יוריתמיקס" ("קצב אירופי"; השם נבחר גם בגלל הצליל האלקטרוני של הצמד), ילידת העיר הסקוטית אברדין, מופיעה לצידו של דייב סטיוארט, יליד סאנדרלאנד שבצפון אנגליה. היא משדרת סקס מהפנט, היפוכו הגמור של סטיוארט בעל ארשת הפנים הרצינית, המסתורית, הקרה, המרוחקת. לנוקס לעומתו מחליפה דמויות במהירות מסחררת. פעם היא מחופשת לגבר, פעם לאשה בלבוש שנות השישים עם שיער שופע וגולש ומיד אחר־כך היא בשיער קצוץ, צבוע בכתום, כמו ראש נפץ ארמוני. אנדרוגינוס מודרני.

סטיוארט: "אנחנו משחקים דמויות. לא באנו לבנות אימאג' מסויים, בטח לא לפי סרטוני וידיאו. כשצילמו את סרטון הוידיאו לשיר 'מי הנערה הזאת?', אנני היתה לבושה כגבר". לנוקס: "מנהל הבמה, שבעצמו עזר לי להתחפש, הסתכל עלי ולא חשב לרגע שזו אני. פתאום הוא קלט אותי, פלט אההה! ונפל על הרצפה. הוא היה המום לגמרי. אחר־כך לא הפסיק לצעוק מרוב התרגשות. אני פשוט נהנית לשחק עם המין שלי. אבל שיהיה ברור לכולם שלא משנה איך אתה נראה – אם אתה לא חותך את העוגה מבחינה מוסיקלית – אתה יכול לשכוח מההצלחה".

ה"יוריתמיקס" חתכו את העוגה ובקושי השאירו פירורים על השולחן. הקהל ליקק את האצבעות. הצמד יודע שהם חלק מתעשייה. חברת התקליטים שלהם לוחצת עליהם לעשות סרטוני וידיאו נוספים כדי שיוסיפו לזכות בפרסים. "הם רוצים שבכל שנה ניקח את ה'גראמי' (ה"אוסקר" של עולם התקליטים), וזה מבחינתנו מסתדר טוב, כי אנחנו אוהבים וידיאו. מצד שני, אם היינו מסרבים הם היו כועסים – ולכן מצאנו דרך לספק אותם וגם להנות מהעניין", אומר סטיוארט שגם מביים ברוב המקרים את הוידיאו. הוא פורש כנפיים על פני תחומים רחבים. לפעמים הוידיאו שלו מטורף. באחד הסרטונים הוא מנגן על צ'לו כשמלווה אותו עדר פרות. עכשיו גם בוב דילן רוצה שסטיוארט יביים את סרטוני הוידיאו שלו לקראת מסע ההופעות שהוא מתכנן בעולם, אחרי שסטיוארט סייע לו בהפקת האלבום האחרון שלו.

הצד הויזואלי נהפך לחלק בלתי־נפרד מהדימוי של "יוריתמיקס", אבל תהיה זו טעות גדולה לחשוב שרק הוידיאו עשה אותם לצמד המצליח ביותר בשנות ה־80, למעט "וואם" שכבר הספיקו להתפרק. אפילו כך, את "וואם" ו"יוריתמיקס" לא ממקמים על אותו מדף. ג'ורג' מייקל ואנדרו רידג'לי יצרו פופ מתקתק, עם קלישאות קבועות ובדוקות לשברון־לב של בנות שבע עד שבעים. מאוד חשוב היה מבחינתם להימצא על כל פוסטר פנוי בעיר. "וואם" אמנם זכו להצלחה אדירה במצעדי הפזמונים, אבל הביקורת סלדה מהם, ואפשר גם להבין מדוע. השירים של מייקל מתנדפים באוויר שעה אחרי שהם נוצרים.

ה"יוריתמיקס", לעומתם, בנו לעצמם תדמית שונה כבר בראשית דרכם. הם היו מרוחקים, אקסקלוסיביים, מאוד אינטליגנטים. לנוקס רכשה לעצמה מהר מאוד שם של פצצת סקס שמקפיצה מעריצים רבים. יש לה יופי מהמם, בעיקר עיניים מגנטיות שמזכירות עיני חתול ענקיות. את ה"יוריתמיקס" לא תלו על פוסטרים גם משום שהיו

(המשך בעמוד הבא)

אנני לנוקס ודייב סטיוארט: חיים משותפים, פרידה, ושוב ביחד. כשיגיעו לארץ בשבוע הבא, תבוא לכאן לנוקס עם פסיכיאטר צמוד, לכל מקרה.

(המשך מהעמוד הקודם)

מבוגרים מרי. הם כבר בני 30 פלוס ופנו לקהל מבוגר יותר מאוכלוסיית מחלקת הפגים של "ווהאם". מעבר לכך, הביקורות ריפדו אותם בתשבחות אדירות כמעט לאורך כל הדרך.

משום מה, אין הביוגרפיה של הצמד מרגישה די הצורך את התקופה כה היו חברים בלהקת "התיירים", להקת רוק שחשבה לעורר סערה אבל היתה קטנה על עולם הרוק ולכן נאלצה להתפרק – לא לפני שהנציחה עצמה עם "אני רוצה להיות רק איתך" – להיט קצבי עם טאץ' אלקטרוני. אחרי־כן היתה התמוטטות עם חובות כבדים וסכסוכים רועשים בין חברי הלהקה.

עוד המיתוס הקסום שלהם נובע בין היתר מן האלמוניות שבה הם ממשיכים לעטוף את עצמם. מעט מאוד ידוע על ילדותם ועל ראשית דרכם המוסיקלית. וגם המעט הזה חסר תומר־דלק רכילותי. הצמד מעדיף להתרחק מקוקטיילים רועשים וקבלות־פנים נוצצות. לא עושים לצלמים פוזות המוניות ורק ממשיכים בהתמדה לפתח את הקריירה, או יותר נכון – לשמור על מקומם בפיסגה. אבל ההצלחה לא עלתה להם לראש.

אחרי ש"התיירים" התפזרו לכל הרוחות, נסעו לנוקס וסטיוארט להתבודד בבנגקוק. סטיורט נזכר שבאחד הבקרים, כבריכת שחיה מקומית, החליטו על הקמת הצמד. לאלבום הראשון שלהם איש לא התייחס ברצינות. הוא עבר על־יד. אבל אחרי האלבום השני עם להיטם הגדול "חלומות מתוקים" כבר היו סיפור הצלחה מטאורי. כשלונקס שרה את הלהיט בחושניות האופיינית לה, קשה היה שלא לפנטז חלומות מסוג אחר.

ה"יורתימקס" יצרו חלוקה ברורה ביחסי העבודה ביניהם. לנוקס היתה כוכב השירים בקידמת הבמה, מוקד הזרקורים ותשומת הלב. אין ספק שהיא אחת הסולניות הכריזמטיות והמהממות שידע עולם הרוק. יש לה מיגוון עשיר של אפשרויות והיא אינה מבוזבזת אף אחת מהן. יש לה קול חם ומלטף, אינטימי בערבון־מוגבל. מזכיר זכוכית נשברת. נקי, שקוף – עד שמתרסק לרסיסים. הוא שומר על מרחק בינה לבין הקהל. אתה חושב שהוא נוגע בך ורוצה לגעת בחזרה, אבל לא יכול. אבל כשהיא צורחת, זה כואב.

דייב סטיוארט הוא האיש שמאחור, מנגן על גיטרה חשמלית. בראשית דרכם המשותפת נשמעה הגיטרה שלו פסיבית מאוד. היום יש לה ישות עצמאית והוא כבר נחשב לגיטריסט מצוין. סטיוארט הוא גם האחראי על ה"קמח". מלכתחילה לקח על עצמו את הדאגה לכל הפרטים הטכניים. האיש מכיר את הפוטנציאל הפיננסי שטמון בעולם הרוק ולא רצה שאיש מלבדם והעוזרים הקרובים ההכרחיים יתחלק עמם ברווחים. הוא פתח חברה למולו"ת ולפני חתימה על כל הסכם עם חברת תקליטים הוא יושב שעות ולוטש את האותיות הקטנות בחוזים. הוא גם אחראי להפקה המוסיקלית. סטיוארט ידוע בהפקת מלוטשות, קיצביות, טבולות בצלילים אלקטרוניים שאותם הוא לפעמים אוהב לנפח. אבל הקול של לנוקס מתרונן מעל כל מערבולת מוסיקלית, ומצליח לרגש אותך.

הרבה קצב וחום יש בשירים של ה"יוריתמיקס". השפעה ברורה של מוסיקת נשמה שמחוברת באינפוזיה לצליל עכשווי. ככל שהם מתוקים, זה במידה. הם לא יצרו מעולם מוסיקה מורכבת אבל גם לא התפתו להתחנף לקהל. תמיד הלכו על הצליל המלודי השפוי, הערב לאוזן כבר משמיעה ראשונה, אבל מגלה פנים חדשות גם אחרי האזנה עשירית הודות לקולה של לנוקס ו/או לפעלולי ההפקה של סטיוארט. אם שואלים אותם על משמעויות, הם מתחמקים מהגדרות. עם פוטנציאל קולי כמו של לנוקס זו אינה משימה קשה. היא שרה באלף סגנונות, מהגל החדש המחוספס ועד לשירי הנשמה. סטיווי וונדר, היא אומרת, הוא שהשפיע עליה יותר מכל.

האלבום השני, "חלומות מתוקים", היה כאמור פריצת־דרך. כבר בראיונות הראשונים שהעניקו אז לתקשורת הם הצטיירו במימד בוגר ואינטליגנטי. יודעים בדיוק מה הם רוצים. לא עוד שני מוסיקאים שבאים לגרוף כסף על חשבון הנוער. באלבום "נגיעה" לנוקס כבר נהפכה מודל לחיקוי. לא רק בקול, אלא גם בהופעה החיצונית. שיער אדמוני קצוץ, מסיכה שחורה על העיניים, גוף דקיק, בתולי, ידיים מאוגרפות. שילוב של עדינות וכוח. הקול וגם הידיים היו של לנוקס.

> **סטיוארט: "אחרי שאתה גובר על כל המכשולים בחייך, אתה הופך דברים שליליים לחיוביים. למשל, כשנפרדתי מאנני מבחינה רגשית, עדיין הייתי איתה מבחינה מוסיקלית. כך הפכנו שלילי לחיובי".**

"לצורך הצילומים לעטיפת האלבום נכנסתי לחנות אופנה והוצאתי כל דבר שנראה לי מעניין. שמלת נשף ורודה, חליפה מוזהבת, מגפיים חסרי עקב. הפוזה על העטיפה היתה הברקה רגעית. לבשתי מסיכה ועשיתי שריד. זה נראה פנטסטי. ממש חזק. זו היתה כמעט עמידת התרסה. שברתי את הלבבות שהיו על עטיפת האלבום 'חלומות מתוקים'". נזכרת לנוקס. סטיוארט נראה שם בחליפה, כרגיל מאחור, וכמו תמיד בעיניים ממוסטלות.

אחרי התקליט הם יצאו לסיבוב הופעות (לא פחות מ־176) מסורף מבחינת הקצב, שהחל באנגליה, עבר לסקנדינוויה ולא פסח על אוסטרליה וניו־זילאנד. "אנשים שכחו שעבדנו כמו חמורים", אומר סטיוארט. "במקום לעשות איזה מופע ספשי לטלוויזיה, כמו שעושות רוב להקות הפופ, העדפנו להיות על הבמה, להראות מה אנחנו שווים באמת ובגודל טבעי, ולא דרך המסך הקטן המקצר את חיי הלהקות מפני שדרכו הן נראות פלאסטיות ומלוקקות".

השירים של "יוריתמיקס" אינם מפתיעים. הם תמיד פסעו על שביל די קבוע, לפחות בצליל של סטיוארט. סינטי־פופ מצוחצח. "נגיעה" הוכתר כאחד האלבומים המושלמים של שנות ה־80'. היה בו להיט מרתק בשם "הנה בא הגשם שוב", שבסופו קורע הקול של לנוקס את חלל האוויר. גם יתר השירים הם תבניות פופ גאוניות, אבל בסך־הכל בינוניות.

בשלב זה יצא סטיוארט לחפש מחוזות חדשים אחרי שהתגלה לעולם גם כמפיק מצוין ומוכשר, ואמנים אחרים רצו להתחכך בטאץ' האלקטרוני שלו. רשימת העומדים בתור היתה ארוכה. בין המוזמנים: בוב דילן, פול מקרטני ופירגל שארקי, שסטיוארט השתלט כליל על תקליטו והפך אותו למוצר מעונתי אלקטרוני. שארקי נשרך מאחור. גם טום פטי, שיגיע לארץ יחד עם דילן בקיץ הקרוב, מיהר להזמין את סטיוארט להפיק את האלבום "מכטאים דרומיים". פטי, רוקנ'רוליסט בנשמה, נאלץ אף הוא לספוג את השפעותיו האלקטרוניות של סטיוארט.

הסינתזה הצליחה. בלהיט של האלבום "אל תבואי לכאן יותר" ניגן סטיוארט על סיטאר ממסטל שהזכיר את ימי הפסיכודליה. סטיוארט גם הוזמן להפיק את האלבום של דריל הול מהצמד המצליח "הול ואוטס". באותה תקופה נקלעה לנוקס למשברים נפשיים השניים, שחיו יחד גם מחוץ לשעות העבודה, נפרדו. היו כבר מי שדיברו על פירוק הצמד, אך בסופו־של־דבר הם התפייסו וחזרו לשתף פעולה. שמועות אומרות שהם גם חזרו לחיות יחד. כשיגיעו ה"יוריתמיקס" לארץ בשבוע הבא, תבוא לכאן לנוקס עם פסיכיאטר צמוד, לכל מקרה.

סוף רגע קשה בקריירה שלהם היה כשהתבקשו לכתוב את הפסקול לסרט "1984". הם הסתגרו באולפן, עבדו יום ולילה במשך תקופה ארוכה ואפילו הוציאו להיט ענק בשם "פשע מיני". אלא שמפיק הסרט לא התרשם מהמוסיקה וביקש לשנותה בטענה שאינה תואמת את רוח הסרט. סטיוארט, שאינו רגיל לכשלונות בקריירה, לא נשאר חייב. הוא קרא למפיק "איש קטן" ו"בור חסר הבנה" משום שהטריח אותם לשווא. את המוסיקה שנפסלה לסרט הטביעו בתקליט שלא זכה להצלחה.

באלבום הבא, "היה עצמך הלילה", החליט סטיוארט לגוון את הרפרטואר והזמין להשתתף בו כמה אורחים חשובים: את סטיווי וונדר ארח הצמד בקטע נגינה על מפוחית, מחווה סמלית למוסיקאי שהירבה להשפיע על דרכם. אלביס קוסטלו שר שם דואט עם לנוקס ב"אדריאן". ארתה פרנקלין חברה ללנוקס בלהיט הפמיניסטי "אחיות עושות זאת לעצמן" שהצליח מאוד בדיסקוטקים. לנוקס מיהרה להסתייג והכריזה שהיא לא עומדת בראש תנועת מחאה כלשהי. "אני שרה מוסיקה טהורה. לא דבר מעבר לכך", אמרה. ה"יוריתמיקס" רוצים להישאר מצוחצחים. נקיים מכל לכלוך פוליטי.

היום הם כבר לא מחדשים, אולי קולעים במתכוון או בהיסח הדעת לטעם הקהל השקט, הנוטה לשמרנות, שאיננו מחפש מהפכות. שכן גם האלבום האחרון, ששמו "נקמה", סיפק כמה להיטים שטיפסו בזריזות לפסגות המצעדים: "קוץ באחוריי", ו"מיסיונר" עם קטע מפוחית נפלא. גם אם הם תקועים במקום הם עדיין הדבר הכי נוצץ וקצבי בעולם הפופ.

מדוע "נקמה"?

"הנקמה היא בנו, לא באנשים אחרים", אומר סטיוארט. "אחרי שאתה גובר על כל המכשולים בחייך אתה כאילו נוקם בחיים עצמם, או – במלים אחרות – אתה הופך דברים שליליים לחיוביים. למשל, כשנפרדתי מאנני מבחינה רגשית, עדיין הייתי איתה יחד מבחינה מוסיקלית. כך הפכנו שלילי לחיובי".

בסוף השבוע הבא הם כאן. אפשר יהיה לצפות ב"חיובי" הזה מקרוב. כדאי להיות צמודים אל לנוקס וסטיוארט. לראות מלאך על הבמה. זמרת כמו לנוקס אי־אפשר רק לשמוע מעל תקליטים. חייבים גם לראות, ומהכי־קרוב שרק אפשר.

לא אוכלים כאן קרוקודילים

פעם היתה כאן מסעדה מזרחית־ערבית שנקראה אבו־אנוואר. הלכה לעולמה. למסעדה בגילגולה החדש קוראים עכשיו "קרוקודיל". אין שם קרוקודילים לתצוגה ולא בשר קרוקודילים על הצלחת. לכל היותר יש שם אומצה שקיבלה את הכינוי "סטייק קרוקודיל". אם תקרא לה קרוקודיל – היא תשאיר אותך ללא מענה. אם תקרא לה חזיר – היא תעניק לך ניענוע של אישור.

ה"קרוקודיל" שלנו מתחממת תחת שמש החופים של הרצליה פיתוח, בכיכר דה־שליט. מאז איננה עוד אבו־אנוואר, כיסו את שולחנותיה במפות והציבו בר של סלטים בכניסה. עשרים מיני סלטים שונים ניצבים שם לתצוגה ולנטילה, ואתה יכול להעמיס בהם את צלחתך ככל יכולתך. הם כלולים במחיר המנה העיקרית, וזה אחד הצ'ופרים העיקריים של המסעדה הזו. צ'ופר שני – המחירים הנוחים מאוד. אנחנו, למשל, הלכנו פעמיים אל באר הסלטים להעמיס את צלחתנו. נוסף לסלטים נטלנו משם (בחיתוך עצמי) שתי פרוסות גדולות של לחם איכרים טרי, ושתי פיסות חמאה. אחרי־כן קיבלנו לשולחננו אומצת אנטרקוט נאה למדי שנילוו אליה תפוד אפוי בנייר־כסף, אורז וסלט ירקות. קינחנו בבוואריה.

◆

בעבור הארוחה הזו, כולל מע"מ ובקבוק משקה קל – נתבקשנו לשלם 18 שקלים בלבד. אילו במקום אומצה היינו מזמינים שישליק או קבאב, היה מחיר הארוחה 16 שקלים בלבד. יתר על כן, אילו היינו פותחים במרק, מוותרים על האומצה ומזמינים במקומה שישליק הודו או שניצל, מסתפקים בתוספת אחת (במקום שלוש), מקבלים שתייה קלה וכסיום קפה או תה וכמובן בר הסלטים החופשי – זה נקרא שם "ארוחה עיסקית" ומחירה בסך הכל 12 שקלים. וכל זאת במסעדה נאה, עם מפות לבנות ומפיות־בד אדומות, עם אגרטלי פרחים, עם מבחר של עשרים סלטים לצריכה בלתי־מוגבלת. שאלנו את בעל הבית: איך? – ותשובתו היתה: המדיניות שלנו היא מחזור גדול ומחירים נמוכים.

אנו חוזרים אל בר הסלטים. כולם יפים למראה, נראים (וגם נטעמים) טריים מאוד. אתה מוצא שם, בין היתר, כרובית מטוגנת בבלילת בצק, שלושה מיני חצילים, פלפלים מטוגנים, גזר מגורר, רווי מיץ תפוזים, מעורב עם צימוקים ואגוזי פקאן, סלט תפודים ומיונית, סלט עגבניות וסלט מלפפונים כבוש בשמיר, סלט וואלדורף ועוד. האחרון – הוואלדורף – היה בטיב מעולה ממש, הגם שלא היתה לנו טענה לאף אחד משאר הסלטים שטעמנו.

הלחם העגול, מחיטה מלאה, היה חמים וטרי. לחילופין אתה יכול לקבל שם פיתות. אומצת האנטרקוט היתה מבשר טוב, נדיבה למדי בממדיה, עשוייה כהלכה. כל התוספות שנילוו למנה העיקרית היו בסדר. אחת ההפתעות היתה הבוואריה. טעמנו ממנה בזהירות ובחשדנות. ציפינו לקינוח חרושתי, כמו במרבית המסעדות הישראליות המצויות. להפעתנו היתה טובה בטעמה, משופעת באגוזים. המלצר אמר לנו כי הבוואריה היא מומחיותו וגאוותו של הטבח. שאלנו אם מוס השוקולד עומד באותם קריטריונים. "אני חושב שגם המוס טוב", אמר המלצר בגילוי לב, "אבל אותו מביאים מבחוץ. רק את הבוואריה מכינים במקום".

עילעלנו בתפריט ומצאנו שניתן להזמין כמנות ראשונות קוקטייל של חסילונים, חומוס עם פטריות חמות, מרק בצל מוקרם בגבינה ועוד. אומצת האנטרקוט היא הזולה שבאומצות. אם תזמין אומצת פילה בקר, תידרש לשלם 22 שקלים (וכאמור, זה כולל את מבחר הסלטים ושפע התוספות). בעבור "פלטה דגים" תידרש לשלם 14.50 שקלים. יש תפריט מיוחד (חצאי מנות וחצי מחיר) לילדים קטנים. אם המחירים הנקובים בעינם יישארו, ואם הרמה לא תרד – המסעדה הזו בהרצליה היא בהחלט "מציאה".

חטיף

מבחר גבינות, זיתים ושמן זית מתוצרת חוות "כרי צאן". לשלוף את הפיתה הטריה, לטבול ולאכול (צילום: שמואל רחמני)

גבינות בחיק הטבע

בצד הכביש המוביל מראש־העין ומגדל־צדק לכיוון יער בן־שמן, סמוך לקיבוץ נחשונים, נמצאת חוות "כרי־צאן". אם אתה עובר שם במקרה, וקיבתך מקרקרת, תוכל להכנס לתחומיה, לרכוש חופן זיתים "דפוקים" ישר מהחבית או נתח גבינת צאן אמיתית. הזיתים שתקבל שם הם מעצי הזית של החווה. הגבינה והלאבנה שתאכל שם הן מחלב עיזים. הרבה – ואולי מרבית – גבינות העיזים המיוצרות בארץ עשויות מתערובת חלב ואבקת חלב. כאן, בחווה הזו, מובטח לך שהגבינות כולן על טהרת החלב המקומי, ללא תוספות.

אפשר גם לרכוש שם שמן זית, ממשק מקומי, ולהתיישב עם הגבינות והלאבנה והשמן מתחת לאחד העצים, לטבול את הפיתה בשמן הטוב ולעשות פיקניק כשברקע עולה פעיית הצאן, ארץ־ישראל האמיתית. אשר לשמן, אתה יכול לרכוש אותו נקי, או בתיבול בשום מעורב בזעתר ובזומרן ירוק, לטבול בזה את הפיתה החמה – שגעון.

מבחר הגבינות שמייצרת ומציעה חווה קטנה זו די מרשים: גבינות "מופלות", כלומר רכות ונימוחות, היפות למריחה, ומעורבים בהן צמחי תבלין שונים. כך אתה יכול לקבל גבינה למריחה עם זעתר, עם קורנית, עם עירית, עם זיתים ובצל ואפילו עם תמרים. אפשר לרכוש שם גם גבינות צאן בחריצים, בגדלים, גילים וטעמים שונים: ביניהן גבינות עם שום, כרכום, עם שום וכמון, עם שום וזעתר, עם עלי דפנה טריים, עם קימל, ויש אפילו חריצי גבינה עטופים במה שקרוי "מלח שחור".

אם תתעניין יספרו לך כי בתו של אחד מבעלי החווה הזו יצאה עם בעלה לצרפת, ובמשך חודשים נקלטו בין חוות חקלאיות שונות המייצרות גבינות, שם למדו את מלאכת הגיבון, כשהדגש הוא על מוצרים העשויים מחלב עיזים טרי.

כאמור, אתה יכול לרכוש בחווה מיכל של לאבנה או חריץ גבינה משום כלשהו, קצת זיתים, קצת שמן שנערבבו בו תבלינים, לשלוף פיתה ולהתחיל בפיקניק. אתה יכול גם לרכוש מהמוצרים האלה ולקחת אתך הביתה. כשבעלי החווה ומגבני הגבינות נעדרים – ימכור לך את המוצרים הנדרשים הרועה הערבי, לימדו אותו לא רק למכור, אלא גם לכתוב חשבוניות כחוק.

בגד אחד קדימה

ריקי בן־ארי, ציירת אופנה, העתידנית של המקצוע. מהאנשים הקובעים היום מה ילבשו מיליוני נשים בעולם בעוד שנתיים. כשרון ישראלי שפורח בחוץ ורוצה לחזור הביתה

בפאריס היא מככבת כעתידנית של האופנה, יושבת במשרד ממוקם בארמון עתיק, קובעת תחזיות, מציירת מה שאנשים בכל העולם ילבשו בעוד שנתיים בציורים של נשים דקיקות שנראות כמו מארנונות, שחקניות קולנוע משנות השלושים או נערים. תלוי בעונה. נוסעת ברחבי העולם, עוזרת לפתח תעשיית אופנה בארצות שבהן היא עדיין בהתחלה.

בארץ היא ריקי בן־ארי. כל מי שקשור בעסקי אופנה מכיר אותה. אחרים לא כל כך. למרות שאולי בספריה שלהם יש כמה ספרים שהיא איירה בציורים יפהפיים של נסיכות עדינות בסיפורי אגדות, או גבורים קשוחים על כריכות ספרי מתח. בשנים האחרונות היא יותר בחו"ל מאשר בארץ. ציירת אופנה מהטובות בעולם, אחד הכשרונות הגדולים שישראל לא יודעת לנצל ומייצאת אותם לחו"ל.

"כשאני מספרת לאנשים מה כבר הספקתי לעשות בחיים, הם מתייחסים לרשימה בחוסר אימון", אומרת ריקי בחיוך שמלכסן עוד יותר את עיניה המלוכסנות. "עשיתי כל־כך הרבה דברים שאני עצמי כבר לא זוכרת. כשהייתי בת שלוש, הגננת אמרה שאני מציירת יפה. אמא חכתה עד שימלאו לי שתים־עשרה, הלכה למוזיאון תל־אביב ואמרה לשומר שהיא רוצה שגמזו – אז מנהל המוזיאון – יראה את הבת שלה. השומר אמר לה 'גברת, מה את חושבת? כל אחד יכול להיכנס לגמזו?', אבל אמא לא ויתרה ואני נפגשתי עם גמזו. הוא היה מאוד חביב ואמר 'יש לילדה כשרון, אבל בבקשה לחכות עד גיל שש־עשרה ולהיזהר שלא יקלקלו אותו לפני כן'.

כל החיים אמא של ריקי בתמונה, קצת ברקע, מאחור, כבר בת שמונים, אבל תמיד שם כשצריך אותה. עזרה לגדל את הבנים – אלון (26) שלומד עיצוב תעשייתי ועופר (25), שמנהל מפעל לייצור בגדי עור. "היא מאפשרת לי לשבת חודשים בפאריס בראש שקט ולדעת שבבית הכל בסדר", אומרת ריקי. "בזמן האחרון אני מרגישה שהיא זקוקה לי יותר, וזו אחת הסיבות שהייתי רוצה לחזור ולעבוד בארץ".

"בית־הספר הכי טוב שלי היה בצבא. היה לי מזל ונפלתי ליחידה שעסקה בעזרי אימון. ציירתי, רשמתי, למדתי גרפיקה והכנתי תערוכות. עד היום אני זוכרת את התקופה הזו לטובה. ואז אמרה אמא: עכשיו תסעי ללמוד בפאריס. בבית לא היה עודף כסף, אבל לימודים היו בעדיפות ראשונה, למרות שאני לא הייתי אף פעם בן־אדם שיש לו סבלנות לשבת וללמוד. תעודה לא הבאתי משם, אבל השנה האחת שלמדתי בפאריס היא הבסיס לכל מה שאני עושה. כשרון? אולי, אבל רק קצת. כל השאר זו עבודה קשה, כל הזמן לשמור ולהתקדם".

"אופנה זה לא מקצוע שלומדים - וזהו. אופנה זו דרך חיים. כל מה שלמדת אתמול הוא רק יסוד שצריך לשכוח כדי ליצור משהו חדש. כל הזמן צריך להיות עם עיניים פקוחות, לעקוב אחרי כל מה שקורה בעולם. אם לא עושים זאת - נגמרים מהר".

בשנות השישים היתה ריקי המאיירת הכי עסוקה בארץ, עבדה בעתונים ובמשרדי פרסום. בקטע מסויים נטשה את האיור לטובת עיצוב אופנה ועבדה במפעלים רבים, ואף היתה יועצת האופנה של מכון הייצוא. יום אחד החליטה שהגיע הזמן להיות עצמאית, ופתחה עם בעלה ג'קי, מהנדס במקצועו, מפעל בתל־אביב שהיה להצלחה מיידית.

"זה נשמע אבסורדי, אבל ההצלחה המהירה הזו גמרה אותנו", אומרת ריקי. "בבת אחת קבלנו הזמנות ענקיות לייצוא מחנויות כלבו יוקרתיות כמו 'בון ג'ני' בז'נבה ו'בלומינגדיילס' בניו־יורק. לא היה לנו די הון חוזר. לווינו כסף מהבנקים ונאלצנו להביא לעסק עוד שותפים, צעד שלא היה נבון. אחרי ארבע שנים סגרנו את העסק עם חובות שבמשך שנים שילמנו ממשכורותינו. רק לאחרונה גמרנו את התשלום האחרון".

אז הגיעה ההצעה לעבוד בפאריס. תחילה אצל יצרני אופנה – ז'ק פיזאנטי, דה ז'אק וקארול – ואחר־כך כעתידנית אופנה. שבע שנים היא ב"פרומוסטיל" ולאחרונה גם ב"נלי רודין", שתי הסוכנויות הצרפתיות החשובות ביותר לתחזיות אופנה, עם סניפים בכל העולם. "אנחנו מכינים תחזיות אופנה לא רק לבגדים אלא גם לנעליים, תכשיטים, ארנקים – אפילו למטריות. קשה להאמין כמה עבודה משקיעים בלשנות ידית של מטריה. מדי פעם נוסעים לבצע פרוייקטים בארצות שונות. בשנים האחרונות הייתי בשלוש ארצות שהתחילו לייצר אופנה, ועזרתי לגבש תוכניות עיצוב שיעזרו להם לפתח את התעשייה הזו. עבדתי בברזיל, בהודו ובפורטוגל".

"איך עורכים תחזית אופנה? כולנו נוסעים הרבה וסופגים רשמים – מתצוגות, ממעצבים, מהרחוב. אחר־כך יושבים בצוות ודנים. לפעמים לא רק מציירים תחזית, אלא גם ממציאים אופנה שאף פעם לא היתה קיימת. כך גם נולד הביקיני המצוי. ישבתי בפאריס עם פופי מורני – היום מעצבת ידועה – ודיברנו על בגדי ים ומה עוד אפשר לחדש בהם. פתאום בא לי רעיון: כדי שבגד הים יתאים לכל גוף, אבנה אותו משלושה משולשים תלויים על שני חוטים, כמו וילון, שאפשר להרחיב או להצר לפי הצורך. בשביל ההמצאה הזו קבלתי שבעים פרנקים", צוחקת ריקי. "אני חושבת שגברת גוטליב מ'גוטקס' היתה הראשונה שהבינה את הפוטנציאל שבבגד־הים הזה, וייצרה אותו".

> **"לעבוד בפאריס זה דבר נפלא, זה להיות במקום שבו מתחיל הכל, אבל מאוד הייתי רוצה לחזור ולעבוד בארץ, ליצור בגדים שהרבה אנשים יכולים ללבוש אותם".**

"פאריס בשבילי זו עבודה עד השעות הקטנות של הבוקר. אני מתחילה באחת־עשרה, כי בבוקר לוקח לי קצת זמן להתאפס. לפעמים אני יושבת במשרד עד שתיים־שלוש בבוקר, ועובדת. למזלי, הדירה שלי קרובה. הכיף שלי זה פה ושם ארוחת ערב עם ידידים או קונצרט ג'אז. את פאריס האחרת כמעט אינני רואה. בגדים? למי יש בגדים? הארון שלי תמיד ריק. עם גיזרה כמו שלי, אני יכולה לקנות רק חולצות גדולות או סריגים. מזל שיש לי בארץ תופרת וחייט שבעזרתם אני מאורגנת. אני מוציאה הרבה כסף על נעליים ותכשיטים מיוחדים. עכשיו, כשג'קי לומד עיצוב תכשיטים, אני עונדת את היצירות שלו".

"בארץ אני עובדת עכשיו רק בשביל שני מפעלים, מעצבת בגדי עור ל'ערו' ובגדי סקי ל'אחים פריד'. אני יודעת שיש אנשים שחושבים שאני אדם קשה. אני לא סוכריה על מקל ואינני מוכנה לשום פשרות, בעיקר לא בעבודה. לעבוד בפאריס זה דבר נפלא, זה להיות במקום שבו מתחיל הכל, אבל מאוד הייתי רוצה לחזור ולעבוד בארץ, ליצור בגדים שהרבה אנשים יכולים ללבוש אותם, כי אף פעם לא האמנתי ביצירות אקסלוסיביות סטייל בוטיק. אני אוהבת עשייה בגדול. החלום שלי זה לשבת בבית ולקפוץ לפאריס לביקורים קצרים – ולא להפך".

כששואלים את ריקי מה הכיוון שאליו הולכת עתה האופנה היא אומרת: "רגע, רגע, אני כבר בקיץ '88 ואני צריכה לחזור למה שעשיתי לפני שנתיים. אין ספק שהנטייה היא לחשוף מחדש את הגוף, לגלות את הרגליים, להסיר את השכבות שעטפו אותנו בשנים האחרונות. קו המתניים יטפס למעלה, והדמות האידאלית מזכירה מדונה רכה ורומנטית, מדונה נוצרית מהתמונות. אבל זה רק כיוון אחד. לא צריך להילחץ מהמתקפה של המעצבים היוצרים בגדים צרים וצמודים, וגם לא מחשיפת הברכיים. מי מתייחס היום לאורך המכפלת? כל אורך הולך, וזה כולל את המכפלת הלא־סימטרית עם השפיצים. עברו הימים שכל הנשים בעולם לבשו אותם בגדים בדיוק, וספק רב אם ימים אלה יחזרו".

יהודית חנוך

ריקי בן־ארי: "אני לא סוכריה על מקל ואינני מוכנה לפשרות, בעיקר לא בעבודה". (צילום: שמואל רחמני)

> **"לא צריך להילחץ מהמתקפה של המעצבים היוצרים בגדים צרים וצמודים, וגם לא מחשיפת הברכיים. מי מתייחס היום לאורך המכפלת? כל אורך הולך, וזה כולל את המכפלת הלא סימטרית עם השפיצים. עברו הימים שכל הנשים בעולם לבשו אותם בגדים בדיוק, וספק רב אם ימים אלה יחזרו".**

אחת מתחזיותיה של ריקי בן־ארי לקיץ '88: אפשר להתחיל כבר עכשיו.

כל קסמי דיניץ

(המשך מעמוד 6)

יועץ הנשיא זביגנייב ("זביג") בז'זינסקי שאמר עליו שהוא הדליף את כל המשאים ומתנים הסוריים עם האמריקנים לעתונות.

על דבר אחד אין מחלוקת: ברגעי משבר, בעיקר במלחמת יום הכיפורים, דיניץ תיפקד מצויין. "מזלה של ישראל שהוא היה השגריר שלה בוושינגטון במלחמת יום כיפור", אומר עליו שמואל שגב, שליח "מעריב" בוושינגטון באותה תקופה. כשסיים את תפקידו נשפכו סביבו קיתונות של שבח וקילוסים: "אף אדם נודד לא עשה יותר למען הידידות בין אמריקה וישראל", אמר עליו וולטר מונדייל. "היית משכמך ומעלה", אמר לו הנשיא קארטר בקבלת פנים מיוחדת (מחווה נדירה לשגריר יוצא) שערך לו בסיום תפקידו: "לכו ותבינו את הישראלים", אמרה ברברה וולטרס בצער אישי: "היו להם שני כוכבים באמריקה (דיניץ והרצוג, ט"ב) ותראו את מי הם שולחים עכשיו".

דיניץ אוהב לומר שהחל את כהונתו במלחמה – וסיים בשלום, ב"קמפ־דייויד", ("רציתי לקרוא לספר שאני כותב 'מלחמה ושלום', אבל כבר גנבו לי את השם"). שש שנים היסטוריות, כמו שהיה אומר מנחם בגין, עימו עבר דיניץ בשנת כהונתו האחרונה בארה"ב (עוד משהו שיוני המערך זוקפות לחובתו). כשהרגיז אותו פעם באיזו התבטאות שלו קרא לו בגין "פקירונצ'יק" – אבל הפציר בו להמשיך ולכהן בתפקיד ואפילו הציע לו משרת יועץ מדיני במשרד ראש הממשלה. דיניץ סרב. באותה תקופה כבר נרשם כחבר במפלגת העבודה. "לא היה שם תור גדול", הוא מרגיש, "כולם היו עסוקים באותו זמן בלעלות על 'אלטלנה'".

"כל ימי עבודתי בשירות הציבורי לא הייתי חבר מפלגה. גם לא בימי גולדה", הוא מוסיף, "והיא מעולם לא דרשה זאת ממני, בניגוד לדימוי שהיה לה כאשת מפלגה צרת־אופק. כשלובה אליאב – אז מזכיר המפלגה – אמר לה פעם שכדאי שאצא מן החדר כשהוא ידבר בענייני המפלגה, גולדה אמרה לו בכעס: 'על שמחה אני סומכת יותר מאשר על כל חברי המרכז'".

למה שמתרחש היום בשירות הציבורי קורא דיניץ "שיבושי נורמות מסוכנים": "דיון פוליטי כפי שהיה ב'מוקד', בין מנכ"ל משרד החוץ (יוסי ביילין) למנכ"ל משרד ראש הממשלה (יוסי בן־אהרון) על העמדות הפוליטיות של הבוסים שלהם – זה בעיני מינהל מאוד לא תקין. לא חשוב מי מינה אותך – ברגע שאתה מתמנה לתפקיד ציבורי, אתה לא יכול להופיע כנציג של עמדה פוליטית".

שש שנים ישב דיניץ בהר־הצופים כסגן־נשיא בכיר של האוניברסיטה העברית. הוא טס לאמריקה, לקנדה, לאוסטרליה, הירצה וגייס בעבורה תרומות. "הוא היה מאוד פופולארי בקרב השוחרים", אומר פרופסור אלכס קינן, לשעבר חבר הנהלת האוניברסיטה. אבל זה לא היה אותו הדבר. לקוקטייל הראשון שנערך מאז שובו ארצה לכבוד ביקור קיסינג'ר בישראל – דיניץ לא הוזמן. כמעט כדמעות (תניין?) הישוו עתונאים בין חדרו הקטן והשקט בהר־הצופים לבין לישכתו ההומה בוושינגטון. דיניץ אומר שלא עבר משבר כפי שחשבו כולם שעבר. "לא נפלתי משום סוס לכן. ידעתי שאני בתפקיד, ושלכל תפקיד יש התחלה וסוף". אבל תיסכולים, הוא מודה, היו לו: "הרגשתי שאני לא יכול להשפיע יותר על העניינים, ולכן החלטתי ללכת לכנסת. הבנתי שעם יועצים 'דר פערזוגט'. מזה יש להם מספיק. צריך לעבוד מבפנים".

בדברי ימי הכנסת לא רשומה אף קריאת ביניים שלו. איש לא זוכר הצעת חוק או שאילתה בולטת שלו. "בניגוד לכמה חברי כנסת, אותם אני מעריץ ממש, המקפידים לדבר באריכות על כל נושא שבעולם – אני החלטתי להתרכז רק בנושאים המעטים שבהם אני מבין", אומר דיניץ, ומזכיר בין השאר את פעילותו הנמרצת לשינוי שיטת הבחירות ("זה קשה, כי אף אחד לא רוצה לשנות את השיטה שבה הוא נבחר"), את חברותו בוועדת חוץ וביטחון ובוועדת הכנסת (פעיל בנושא הנהגת שיטת ההצבעה האלקטרונית). עצם

"יפה ששמיר מתגעגע לימי גולדה"

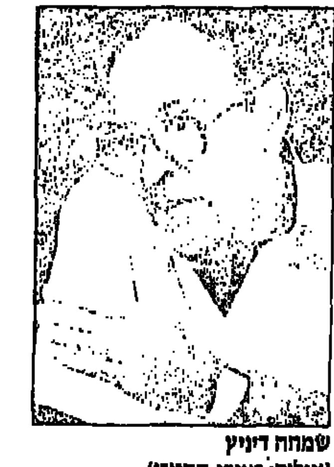
שמחה דיניץ – שהוא כיום היחיד במפלגת העבודה אשר היה שותף לכל המגעים עם חוסיין בימי גולדה, רבין ובגין, ובמידה מסויימת גם למהלך הנוכחי – אומר: "בכל פעם שדובר על משא־ומתן עם ירדן, היה תנאי מוקדם של התחייבות להחזיר את כל השטחים. הפעם אין תנאי כזה, וזו ממש מהפכה! מעולם לא היתה לנו הצעה טובה יותר למשא־ומתן עם חוסיין. הופתעתי כשראיתי את המסמכים, והופתעתי עוד יותר מתגובת הליכוד. האמנתי שיימצא שם לפחות צדיק אחד שיתייחס לגופו של עניין. צריך לפרסם את ההסכם. יראה נא הציבור וישפוט".

על הטענה שהדברים נעשו מאחרי גבו של שמיר:

"שמיר ידע הכל. אני יודע שהוא ידע. פרס עידכן אותו לפני כל מהלך. הוא לא הסכים עם כל צעד – אבל אמר 'תלך עם זה. נראה מה יצא', מתוך הנחה שוודאי לא יצא מזה כלום. ופתאום קרה אסון – חוסיין הסכים! זה כבר הבהיל אותם".

על הטענה שהליכוד הביא את השלום עם מצרים:

"הליכוד נענה לתביעות סאדאת ב־120 אחוזים. החזרנו יותר מאשר קיבלנו. דיין הבטיח לתוהאמי את סיני עוד לפני תחילת המשא־ומתן. בקמפ דייויד דיברנו רק על הקצפת. אם הליכוד מוכן לעשות שלום עם חוסיין בתנאים שנתן לסאדאת – אין צורך בוועידה בינלאומית ולא במשא־ומתן. טלפון אחד מספיק".

שמחה דיניץ
(צילום: ראובן קסטרו)

על געגועי שמיר לימי גולדה:

"שמיר כנראה ביקש לומר שמפלגת העבודה השתנתה וזזה שמאלה, אבל ידיעותו לוקה בחסר. בניגוד לדימוי שהדביקו לה, גולדה לא החמיצה אף יוזמה לשלום. ברוב המקרים נפלו היוזמות בגלל התנאי המוקדם של החזרת כל השטחים, ולזה הרי אף אחד לא מסכים. אבל יפה ששמיר מתגעגע".

על יחס גולדה לשמיר:

"אני חושב שהיא לא התייחסה אליו בכלל".

העבודה שהוא צריך לפרט עכשיו את הדברים האלה באוזני כל "שמענדריק", נראית מבחוץ די פאתטית, אבל זו, כנראה דרכה של הפוליטיקה. "לפעמים אני ממש מרגיש לא נוח בשבילו", אומר אחד הכתבים בכנסת. "איך אדם שהיה במעמדו צריך להתעסק עכשיו בהצבעה אלקטרונית. באמת".

כמי שלקה במחלת ילדות בגיל מבוגר הוא נאלץ ללמוד בגיל 50 מה שהאחרים כבר למדו מזמן: "אנשים לא שאלו 'מה עשית למען המדינה' – אלא 'מה עשית למען המפלגה'", הוא אומר. "אנשים במפלגה הזו לא מסוגלים לקבל מישהו שלא הזיע אתם יחד בלשכת המס ברחוב יפו", אומר אחד מידידיו, גם הוא חבר מפלגת העבודה.

עד לאחרונה לא היתה מאחורי דיניץ שום קבוצת כוח. הוא לא סידר ולא הסתדר, אלא נחשב כבן חסותו (המפוקפקת למדי, כבר התברר) של פרס. "צנחן", בעגה המפלגתית. בזמן האחרון הבין שכך לא יגיע לשום מקום, והקים את "הזרם המרכזי" – גוף המבוסס על השקפות האמצע במפלגה, השקפות שלדבריו לא באו לידי ביטוי בגלל השחיקה מימין ומשמאל, "למרות שהן מייצגות את רוב חברי המפלגה". רעיון לא רע, אם מביאים בחשבון שהרוב הוא תמיד באמצע.

כיום יודע דיניץ שלא מפרס יושע. מי שייקבע את גורלו הם אותם 1,300 חברי מרכז אלמוניים, שאת רובם איש לא מכיר, ועל כן הוא מוריד ז'קט, מפשיל שרוולים ונוסע להופעות בכל מיני חורים נידחים יותר ופחות, ומקבל (איך לא) "תגובות חיוביות ביותר".

"הצרה איתו, שהוא נשאר 'סיויל סרוונט' בנשמתו", אומר עליו אחד הקולגות. "הוא מסביר טוב, איש ביצוע מצויין, ואדם אינטליגנטי – אבל פוליטיקאי מוהיר הוא לא".

"אם הכוונה לעסקנות של 'שמור לי ואשמור לך' – אז נכון, אני לא מאלה שמסדרים מקומות עבודה בקופת חולים", מגיב דיניץ. "אני לא מזלזל. צריך גם כאלה במפלגה, אבל הם לא היחידים בגן־העדן. אחרי הכל חברי המרכז די נבונים כדי להבין שצריך גם לנצח בבחירות". כן, הוא חושב שהוא יכול לתרום להצלחה בבחירות. "יש לי מעמד והכרה בציבור, רעותי מקובלות, יש לי יכולת להסביר עמדות". איך אמר לו קיסינג'ר במכתב הפרידה ששלח לו עם תום כהונתו "שנינו לא סובלים מצניעות יתרה". אבל זה, הרי, שם המשחק. "התברר לי שמה שאתה לא מדליף על עצמך – איש לא מדליף במקומך", הוא אומר בגילוי לב.

הוא ממשיך להיות עם רגל אחת מעבר לאוקיאנוס, קשור למקור הכוח הקודם שלו, שומר על קשר הדוק ואישי עם אנשי הממשל והעתונות בארה"ב. גם עם קיסינג'ר, כמובן (קיסינג'ר הציע לו ג'וב בחברה לייעוץ מדיני־כלכלי שלו. דיניץ שומר לעצמו את האופציה הזו לימי סגריר, אם יהיו). הקשרים שלו עדיין רבי ערך. מדי פעם הוא מבצע שליחויות־גישוש עדינות באמריקה בעבור פרס. כאשר שיחות טאבה, למשל, נקלעו למבוי סתום, קפץ דיניץ לשיחה לא רשמית עם שולץ וסופר, וחזר ארצה לחיקה המנומנם של הכנסת. בפני חברים הודה שחבל שכל השליחויות האלה נעשות "מתחת לשולחן". למה שרק שלושה אנשים ידעו מה הוא עושה למען המדינה?

"אני האיש המוצע ביותר במדינה", אומר דיניץ על עצמו באירוניה, "הצרה היא רק שלא יוצא מזה כלום". הציעו את מועמדותו למשרת יו"ר הנהלת הסוכנות, ראש עיריית ירושלים אחרי טדי קולק, וכמובן – כשגרירנו באמריקה. ג'וב חדש ומבטיח. בפעם האחרונה היה זה פרס שהציע לו את התפקיד (הלשונות הרעות אמרו אז שפרס מוכן לעשות הכל כדי להיפטר ממנו). דיניץ סירב. אין לו נטייה, הוא אומר, לחזור למקום הפשע. אחרי שעשה כבר חלק מה"ויה־דולורוזה" הפוליטית אין לו חשק להתחיל הכל מהתחלה. אם הכנסת היא בשבילו ירידה לצורך עלייה, הוא כבר ירד לאן שצריך. עכשיו צריך לעלות. ופרס? כן, הוא כועס עליו, אבל לא מקנא בו. "איך אמרה גולדה? 'מי שרוצה להיות ראש ממשלה – מגיע לו'".

ומי שרוצה להיות שר־חוץ – גם כן מגיע לו.

טל בשן

הורוסקופ

מזל תאומים

אין זה קל להגדיר בן/בת מזל תאומים. כשמו כן הוא: מורכב משני "אני"... לפעמים משלושה ואפילו ארבעה. לתאומים יש הכשרון המדהים להיות בשני מקומות בעת ובעונה אחת ולבצע שתי פעולות שונות בו זמנית. הוא שומע הכל, רואה הכל ואת מה שלא הספיק לראות ולשמוע – הוא משחזר וממציא כהבזקי היצירתיות האופייניים לו.

התאומים יכול לשוחח אתך ובעת ובעונה אחת לקלוט את הנאמר בפינה השניה של החדר ולראות את הנעשה בפינתו השלישית; הוא יכול לנהל שיחת טלפון תוך־כדי כתיבת מכתב. המבנה המוחי שלו דומה להצלבה של מחשב מתוחכם עם מכשיר קומוניקציה משוכלל. הוא קולט מידע בכמויות אדירות – לארדווקא על־ידי לימודים פורמאליים ואם כי גם זה אפשרי, אלא ישר מהאוויר. הרחוב המכולת, האוטובוס – כלם משמשים לו מקורות למידע מעניין או משעשע. הוא ניזון ממידע, כשם ששאר בני תמותה ניזונים מאוכל.

והדחף שלו להעביר מידע אינו נופל מהצורך בקליטתו. כל מה שהוא קולט – הוא מעביר הלאה, בניסוח ובסגנון המיוחדים לו: בקלילות, בעירנות ובהומור. התאומים המצוי יכול לרתק קהל שומעים במשך שעות בסיפורים על חוויות שחווה, אנקדוטות עסיסיות ובדיחות שגם הטפלה שבהן מצחיקה כשהיא יוצאת מפיו.

למולם צייר הטבע את מרבית התאומים בכושר דיבור מעולה. יש להם שליטה מצויינת במלה המדוברת, ובד"כ גם בכתובה.

אלא מהו תאומים לא ניתן להשתיק. אין גם טעם לנסות, כשם אין טעם לנסות ולעצור את מפלי הניאגרה. הבעייה היא שהוא משתעמם בקלות. בניגוד למרבית בני האדם הצריכים לשמוע סיפור מתחילתו עד סופו כדי להבין במה המדובר – התאומים קולט את העניין כולו כבר אחרי המשפט השני. משקלט – הוא מאבד עניין. ואז, אם אין במקרה משהו אחר בסביבה שיגרה את סקרנותו, הוא עושה את הדבר המעניין היחיד שנותר לעשותו: הוא מדבר בעצמו.

האם יצא לך פעם לדבר אל מישהו שעיניו מתרוצצות לכל הכיוונים (מלבד לכיוון שלך), ועם הפסקת הנשימה הראשונה שלך הוא מתפרץ לדבריך באמצע המשפט? זה היה, קרוב לוודאי, תאומים משועמם שחיפש נואשות משהו חדש ומעניין למקד בו את תשומת לבו, ומשלא מצא – החליט לקחת את העניינים לידיו או ליתר דיוק – לפיו. קצב פעולתו של המוח ה"תאומי" מזכיר את העוף המוזר (road runner)מסדרת הסרטים המצויירים, זה שנע במהירות הבזק תוך שינויי כיוון בלתי־צפויים ומשאיר את זאב־הערבות המתוסכל המנסה לתפוס אותו, הרחק מאחור.

בגלל הצורך האדיר שלו בריגושים מתמידים, התאומים אינו שש לקבל על עצמו מתייבויות לטווח ארוך. אמנם רבים מהם עושים זאת עקב כורח קיומי, ובשלב מסויים לוקחים על עצמם עול עבודה ומשפחה. אך מעבר לזה הם משתדלים לשמור על יכולת ניידות, ומקפידים להשאיר לעצמם אופציות פתוחות ככל האפשר. לעולם אין לדעת מה יביא המחר: התרחשות מעניינת, פגישה מרתקת, ספר מותח וכו'; האפשרויות אין־סופיות, והתאומים – שתמיד מוכן להיענות לכל אתגר אינטלקטואלי – דואג לשריין לעצמו מרחב תמרון שיאפשר לו להתפנות לכל ארוע מעניין.

הצד המעניין ביותר של בני מזל זה הוא התחום הרגשי. רגש מטיל מגבלות. בכמויות גדולות הוא עוצר, סוגר וחונק. התאומים, שמטבעו מרחף על פני הקרקע, נוגע־לא נוגע בה, נוטה לחשוש מרגשות עמוקים העלולים לתקוע אותו במה שנראה בעיניו כארמה בוצית, טובענית. הוא מרחיק את רגשותיו, עושה להם רציונאליזציה או מתעלם מהם, וכפיצוי מתמסר לאקרובטיקה המחשבתית של עצמו. הפגנת רגשות מביכה אותו, סצנות אמוציונליות מפחידות אותו, ותביעות רגשיות חונקות אותו. כתגובה ל"מיתקפה" רגשית מצד הזולת, הוא "מוכיח" לו את חוסר ההגיון שברגשותיו או... מסתלק פיסית מהמקום.

גם כשהוא מאוהב, התאומים נוטה לשמור על חוש פרופורציה – לפחות כלפי חוץ. הוא לא יכפה את עצמו על זולתו וישמור על נימה קלילה ומתובלת בהומור גם ביחסיו עם מושא אהבתו. לרוב, המלה והרעיון קוסמים לו יותר מאשר הרגש. השיטה הבדוקה ביותר להבריח תאומים מעליך היא הפגנת תובענות, אינטנסיביות רגשית ופגיעות־יתר.

כבר אמרנו שהתאומים בנוי משניים או יותר "אני" נפרדים. זו כנראה הסיבה לכך שהוא כמעט אף פעם לא ממש מרוצה. כל "אני" רוצה בדבר אחר; וכשאחד מהם בא על סיפוקו – האחרים יוצאים מקופחים. לכן כל דבר שהוא עושה וכל אדם שהוא פוגש מותיר אצלו, בצד ההנאה שבחוויה, גם תחושת החמצה לגבי כל אותם דברים שלא עשה וכל האנשים שלא פגש. במובן מסויים הוא לוקה בפיצול אישיות המשפיע במישרין על מערכת העצבים שלו. לכן רוב התאומים "סובלים" מעודף ארגיה עצבנית, הדוחפת אותם לתנועה ופעילות מתמדת, גופנית או רוחנית: יש המתרוצצים ממקום למקום ומתפזרים על מספר רב של פעילויות, ויש היושבים במקומם, אך מוחם עסוק עד לעייפה בלימוד, בקריאה וביצירה. אלה מביניהם שאינם מוצאים פורקן לאנרגיה אדירה הפוקדת אותם – עלולים עם השנים לפתח בעיות עצבים.

למי שנשוי או מתעתד לשאת בן/בת מזל תאומים, הנה מספר עצות מועילות: 1) אל תחלוק עמו את מצבי־הרוח שלך, בעיקר אם הם כבדים וקשים – זה ישעמם אותו; 2) אל תלאה אותו בסיפורים אין־סופיים על הטרדות הקטנות שהיו מנת חלקך במשך היום – זה ידחה אותו; 3) אל תצפה ממנו להקדיש לך את חייו ולהיות ה"חצי השני" והמשלים שלך לטוב ולרע ולנצח נצחים – זה יבריח אותו; 4 אל תנסה להגביל אותו בתנועותיו ובעיסוקיו – הוא פשוט יסרב; 5) אל תנסה לחנך אותו – הוא יצחק ממך. 6) אל תדרוש ממנו הצהרות אהבה – הוא לא ידע על מה אתה מדבר.

תהנה מחינו, מקסמו ומההומור שלו. אם אינך יכול להסתפק בכך – תתחתן עם מישהו אחר.

רות אלי

תחזית לשבוע שבין 22 ל־28 במאי

תאומים
(21 במאי עד 20 ביוני)
חוסר הסבלנות שלכם עלול להכניס אתכם השבוע לצרות בתחום הקריירה, הימנעו מויכוחים מיותרים עם הממונים עליכם. כדאי לשים לב – בשעות הלילה יש לכם נטיה טובה לחשוד במניעיו של מישהו.

סרטן
(21 ביוני עד 22 ביולי)
העיקר שלכם אינו במיטבו בימים אלה. עליכם לדעת מתי לצאת לפעולה למען השגת מטרותיכם, ומתי לשבת בשקט ולחכות להזדמנות המתאימה. נסו לרסן נטיה קלה לדגונות, (בתחום הקריירה שימו לב להתפתחויות.

אריה
(23 ביולי עד 22 באוגוסט)
בתחום העסקים מורגשת בימים אלה התקדמות בלשהי. אולם עניין אחד עלול עכשיו בעקבות של איבהירותו כדאי בהחלט להימנע מעימותים עם חברים בגלל עניינים קטנים...

בתולה
(23 באוגוסט עד 22 בספטמבר)
השבוע תצטרכו להיות הרבה יותר סבלניים בכל הקשור למגעים עם קרוב משפחה. בתחום האהבה אתם מאוד רגישים עכשיו ומושפעים בקלות, ועליכם לנסות להציב מחדש את הרגליים על הקרקע. היזהרו בשימוש באשראי.

מאזניים
(23 בספטמבר עד 22 באוקטובר)
שעות הבוקר הן הטובות ביותר מבחינה מקצועית, ויהיו לכם הישגים נאים בעבודה. עם זאת, אל תניחו למצבי־רוח משתנים לפגום ביעילותכם. בתחום הביתי עלול להיווצר מצב עדין ביותר.

עקרב
(23 באוקטובר עד 21 בנובמבר)
אל תהיו חשדניים מדי – הדבר עלול להרחיק מכם אנשים – אך בכל זאת מומלץ להיות זהירים לגבי התפתחויות הקשורות בקריירה. בתחום הרומנטי צפויים השבוע רגעים קשים. קשה עם ילד...

קשת
(22 בנובמבר עד 21 בדצמבר)
למרות הצלחתו של פרוייקט בתחום הביתי, אתם עלולים להיקלע בימים אלה למריבות עם בני משפחה קרובים. בכל הקשור לרכשיות חדשות מומלץ להיות זהירים ולא לבזבז. אין זה זמן מוצלח במיוחד לרומנטיקה.

גדי
(22 בדצמבר עד 19 בינואר)
גם אם אתם אומרים את המלים הנכונות, הטון של הדברים עלול לסלף את כוונתכם. בתחום הביתי עלולים להיות בילבולים ואי־הבנות, ואין זה הזמן הנכון לארח אנשים. עיסוק בתחביבים ירגיע אתכם.

דלי
(20 בינואר עד 18 בפברואר)
נושא הבילויים תופס מקום חשוב השבוע, ואין בכך פסול – בתנאי שלא תבזבזו יותר מדי, ולא תתווכחו על עוינו כספים. מישהו עלול לנסות להערים עליכם, ומומלץ לא להאמין לכל מה שמספרים לכם חברים.

דגים
(19 בפברואר עד 20 במארס)
השבוע תצטרכו להיות זהירים מאוד בתחום העסקי; יש אנשים שמנסים לנצל אתכם. מצב מסובך בבית יעמיד את סבלנותכם במבחן – כדאי לספור עד עשר. יש לכם עכשיו נטיה לשבור חפצים יקרים.

טלה
(21 במארס עד 19 באפריל)
אתם מבקשים לשפר את מצבכם במהירות האפשרית, אך קודם כל יהיה עליכם להביא את הפעולות ו"לעשות חושבים". בימים אלה עלולות לצוץ תופעות של בלבול וערמומיות מצד הממונים עליכם בעבודה.

שור
(20 באפריל עד 20 במאי)
השבוע אתם רגישים במיוחד. נסו לא לתת למישהו קרוב לחזור... מדי. בימים אלה אינכם מרוצים מ... החברה שלכם ואתם נוטים... עצמכם. נצלו את שעות ה... פעולה.

פנטהאוז

יגאל לב

החברה הגבוהה

גליה הגדירה אותו פעם כ"איש החושך". "אנשים רגילים חולמים בלילה – ומגשימים ביום. הוא שייך לקבוצה המצומצמת שחולמת ביום, ומגשימה בלילה". לאורי לא קשה היה להבין על מה גליה מסתמכת. הברנש הזה, מנכ"ל נמרץ ורעב להצלחה, הזכיר לו את הג'ינס המודרני, ג'ינס חדש שעבר תהליך מיוחד כדי שייראה שחוק. פניו של האיש מלאים קמטים זעירים, הלחיים שקועות, על המצח צל בוגרני. אבל מעבר לחזות העייפה עדיין נותר משהו צעיר, כאילו הוסיף לעצמו שנים במכוון, כדי לרכוש את לב הסביבה וליצור תחושה של "יש לכם עסק עם אדם מנוסה, לא עם איזה פרחח צעיר".

גליה טוענת שעדשות המשקפיים שהוא מרכיב עשויות זכוכיות פשוטה. הוא מרכיב אותם משום שהם מעניקים לו תדמית מבוגרת ובטוחה, כמו המיקטרת שתקועה בין שיניו. ואורי הוסיף עוד טיפת רישעות לשרטוט הדיוקן: "אני חושב שהוא לקה באותה מחלה בה לקתה הנסיכה של י. ל. פרץ. המחלה של העפעף התחתון הקפוא. הוא יכול לראות רק את האנשים המתנשאים מעליו, לעולם לא את האנשים שמתחתיו".

גדעון נמרוד סימל בעיניהם את מערכת המעמדות הרופסת של החברה הישראלית: אפילו שמו היה שאול. שמו הקודם היה גרשון זוליכוביץ. כדרך שרכש את חליפות הטוויד האנגליות שלו, את העניבות הסרוגות ואת המנהג לדבר כששפתו התחתונה כמעט קפואה ומחזיקה במקטרת, כך גם רכש את השם החדש, שם צברי הנושא ריחות קדומים מימי בראשית. נמרוד גיבור הציד. כאילו ביקש לדלג לא רק על היסטוריה של אלפיים שנות גלות אלא גם על פרקים שלמים בתנ"ך, לחזור להתחלה, אל הצייד הקדמון.

גליה טענה שהוא "המייסד הראשון של תורת המעמדות הישראלית". כבר מזמן הוא הכריז על ישראל כעל מדינה מבולבלת. פעם, בשיחה שהתנהלה בפנטהאוז, אמר: "החברה הישראלית דומה לקפה בוץ. אתה לא יכול לשתות אותו עד שכל המשקעים אכן שוקעים. עד שכל מעמד תופס את מקומו. למטה הבוץ – ולמעלה הקפה החזק, נושא הארומה".

אם גדעון ראה עצמו כאדם המשתייך למעמד העליון, ולכן, כל מי שאיננו נמנה עם חוג ידידיו פשוט איננו קיים, הרי גליה טענה ברישעות שאשתו של גדעון, מינה, מכירה במעמדות הנתותים. לא כדי להעריך אותם, אלא כדי שישמשו בעבורה סולם השבע שהיא ניצבת על המדרגה העליונה.

גם היא כבעלה נושאת עליה את היהירות כמו חותם, אבל בניגוד אליו, היא מנסה להיראות חדשה, מבריקה, שומרת על נעוריה ומטפחת אותם במין היתנשאות מרגיזה. לא פעם גליה חשה צורך לקמט את המסיכה הזו, להשאיר על פניה טביעות אצבעות.

אורי משמש יועץ משפטי לחברה של גדעון נמרוד. גליה טוענת שאין שום צורך לערב עסקים בחיים חברתיים, ולהתיידד עם בני הזוג. אבל לעתים נאלצו להיפגש בנסיבות חברתיות. והאמת היתה שהיא לא יכלה שלא להתפעל מהיוהרה הילדותית של גדעון. פעם אמר לה: "את יודעת, אני אדם שלא קנה בחיים שלו כרטיס קולנוע. תמיד שולחים לי הזמנות. כנ"ל לגבי הצגות תיאטרון. מימי גם לא שילמתי בעבור כרטיס טיסה לחו"ל, וכמובן שאף פעם לא נסעתי באוטובוס. את המכונית שלי לא העברתי טסט בעצמי. אף פעם לא עסקתי בדברים הקטנים האלה".

גליה אמרה לאורי שגדעון נמרוד חי בבועה אטומה, רואה את החיים כאדם הנוסע ברכבת פרטית, מבעד לחלון.

יום אחד חזר אורי הביתה עם פיסת רכילות עסיסית: גדעון נמרוד הסתבך. במפעל הגדול שלו התגלו חשבונות כפולים. מס הכנסה התלבש עליו.

גליה לא ידעה איך להסתיר את צחוקה. עצם הרעיון שמישהו ניפץ את בועת הזכוכית שסגרה על האיש הזה שיעשע אותה. הרעיון שקימטו קצת גם את זוגתו היהירה, מינה, קסם לה עוד יותר. מעניין איך יתמודדו שני הסנובים האלה במבחן החדש. הרי עד אז נדמה היה להם שכל תפקידה של החברה הישראלית הוא לשמש סולם שבו יטפסו לשלב העליון, וממנו ישקיפו על התרנגולות האפורות שחיות למטה כמו צמר טווסים יהירים. פתאום בא מישהו, עקר את נוצות הטווס וחשף את התרנגולת האפורה המסתתרת מאחורי הצבעים.

גדעון נמרוד הסתתר. הידיעה על מעצרו ושחרורו בערבות נהפכה ללהיט בקרב ידידיו המעטים ואוייביו הרבים. עד אז אורי לא ידע כמה אוייבים קנה לו נמרוד במרוצת דרכו, כמה עלבונות פיזר, כמה אנשים פגועים השאיר מאחוריו. לגבי מינה, לא היה ספק שמאחורי הבעות הצער ה"רשמיות" של ידידותיה הסתתרו הרבה חיוכים מרושעים של שמחה לאיד. לא בכל יום אפשר לתפוס את הגברת המצועצעת הזו ברגע של מבוכה, של תדהמה, של חוסר בטחון עצמי.

גדעון נמרוד הסתתר בביתו. אורי נאלץ לתווך בינו לבין העולם, וגליה אמרה שבעצם שום דבר לא השתנה. גם קודם וגם עכשיו הוא מסתתר. קודם בתוך הבועה השקופה שלו, ועכשיו בחדר חשוך. בשני המקרים, הקשר בינו ובין העולם היה אורי, עורך־הדין שלו.

ובעוד גדעון מתחבא, פתחה זוגתו במלחמה חרשה. את היריה הראשונה בקרב שבו ביקשה להחזיר לעצמה את תהילתה האובדת, ירתה בפנטהאוז, כאשר באה להביא לאורי כמה מסמכים הנוגעים למשפט. למרות נסיונות ההתחמקות של גליה, גוללה בפניה מינה את תפיסת עולמה החדשה:

"בעולם שלנו האנשים החזקים באמת כבר יכולים לשבת בכלא. זה לא הימים ההם. בהם – אם הגעת למעמד מסויים, לא חשוב איזה, אם חצית איזה קו אדום בחברה, נשארת מוגן ואיש לא פגע בך. אז זו היתה בושה להעצר בעניינים כלכליים. לא משום שנתפסת – אלא משום שעצם העובדה שהעמידו אותך למשפט הוכיחה שלא היית מספיק חזק, וקבוצת החברים שלך בצמרת לא היתה מספיק חזקה כדי לסגור את התיק שלך. הימים הטובים החם נגמרו. היום, איש חזק שאין לו 'עבר', כבר לא נחשב... שר ישראלי ישב בכלא, חברי כנסת, מנכ"לים, מנהלי חברות גדולים, פקידים בכירים, ראשי ערים. זהו מועדון מכובד, מי שלא משתייך אליו, פשוט לא שייך לצמרת החברה..."

מבחן כניסה חדש לחברה הגבוהה...

האיידס והבעייה היהודית

(המשך מעמוד 15)

שינוי הרגלים מיניים. לא רק קונדומים, גם שינויים בטכניקה של יחסי המין (הוא מנדב הסבר יסודי) יכולים לצמצם כמעט לאפס את סכנת ההידבקות במחלה, הוא מבטיח.

"דווקא בדיקות יכולות להביא לכך שמי שנמצא חולה או נגוע יאבד את המוטיוואציה ולא ייזהר ביחסיו עם אחרים, משום ששוב אין לו סיבה לדאוג", טוען דני בהגיון שקשה להתווכח איתו.

את מסר הזהירות והדיסקרטיות במגעים המיניים רוצה דני להביא קודם כל לציבור ההומוסקסואלי שלו. וכאן, למרבה האירוניה, טמונה לדעתו תקווה חדשה. דני מאמין שדווקא אסון ה"איידס" עשוי להביא למהפך חדש וחיובי בכל עולם היחסים של ציבור ה"עליזים".

דני נאג'ר: "אני רוצה לראות את הקהילה היהודית בארה"ב מתגייסת למאמץ למען חולי 'איידס'".

"המגיפה הזאת מחייבת אותנו להיות זהירים וברורים יותר בבחירת בני הזוג שלנו. מקובל לחשוב שאצל ההומוסקסואלים הגישה למין היא מתירנית הרבה יותר מאשר באוכלוסיה הבייסקסואלית – עד לאי־אבחנה. אומרים שאנו נקשרים ומתירים יחסי מין עם אנשים זרים בתדירות גבוהה".

"אינני מכחיש זאת. יש בטענה הרבה אמת. אבל למצב הזה יש סיבה שלא אנו המצאנו: כשאתה חי בחברה שאיננה סובלת מגע בין גברים בפומבי, המגע נעשה בסתר, ותוך הרגשת אשם. רבים מאיתנו חולמים ומתגעגעים לקשר רומנטי יציב, אבל אין לנו שום סיכוי לפתח את הקשר הזה. אהבה צריך לטפח. חלק מתהליך ההתקרבות הוא תהליך חברתי: לצאת יחד, לאכול במסעדות, לשלב ידיים ברחוב, בתערוכות, להאזין לקונצרטים".

"אנחנו, בחלק הפומבי של חיינו, תמיד מרגישים כגנבים במחתרת, תמיד חיים תחת לחץ. הפתרון הוא נסיון להשתחרר על־ידי התפרקות מהירה במיטה, שאחריה נוכל להתנהג בחוץ כאורחים מהוגנים'. מה פלא שאנו מחפשים זה את זה בגנים ובבתי־שימוש ציבוריים? אם ננסה 'להתחיל' ולחזור אחרי גברים שמוצאים חן בעינינו במקומות יותר מכובדים, אנו צפויים לצרות".

כך באמריקה. את ישראל דני אינו מכיר, אך הכרותו עם ישראלים צעירים המגיעים לארה"ב שכנעה אותו שבחברה ה"מאצ'ואיסטית" שלנו גורלם של ההומוסקסואלים קשה עוד יותר מאשר בארה"ב. "יש כאן מושבה שלמה של ישראלים שחיים פה רק משום שהם פוחדים פחד מוות שהמשפחה או החברים שלהם בבית יגלו שהם 'עליזים'", הוא מגלה.

בהלת ה"איידס", מאמין דני, "תאלץ אותנו להקדיש זמן רב יותר לתהליך החיזור, להחזקת ידיים ולהחלפת מבטים. זה עוד יותר חשוב מקונדומים והעניינים הטכניים. והחברה – שתצטרך לחזור בה מהוקעת ההומוסקסואלים כנושאי 'איידס' – תיאלץ לעשות צעד נוסף לקראת ההתבגרות שלה ולהפסיק להתנכל לגברים שרוצים ללכת יד ביד עם מי שהם אוהבים".

הוא מתכוון לחברה האמריקנית, כמובן.

עפרה ישועה־ליית

בעמוד זה מבחר מהידיעות והמודעות שפורסמו ב"מעריב" בשבוע שבין 15.5.52 – 22.5.52. הנוסח המקורי נשמר. ליקט: גבריאל שטרסמן.

מעריב
השבוע לפני 35 שנה

„סטאלין הירשה לי לעלות"

„פניתי אל סטאלין והוא נתן לי לעלות" – במלים אלו תיארה אשה בת 78, שרה שטיין־חכם, את יציאתה מברית־המועצות לישראל. האשה, שהגיעה הבוקר ללוד, היא העולה הראשונה מרוסיה דרך האויר. את פניה קיבלו בדמעות והתרגשות רבה שני בניה, ממייסדי דגניה ב', שלא ראו אותה כ־32 שנה וכן 3 מנכדיה.

נמוכת קומה, רזה, בעלת שערות שיבה, ירדה שרה מהמטוס. במשך 30 שנה לא האמינה שתזכה אי פעם לראות את בני משפחתה בישראל. בפרוץ המלחמה הצליחה שרה לעבור מבוברויסק שברוסיה הלבנה, עיר מולדתה, למוזגה שבסיביר אחר שהכוחות הגרמנים התקדמו לפנים רוסיה.

לפני כשנתיים התחילו בטיפול נמרץ כדי להעלותה לישראל. שרה עצמה פנתה אל סטאלין ופנייתה עברה ממוסד למוסד וכל הזמן נמשך הטיפול. דרשו ממנה מסמכים והוכחות שהיא אלמנה וכן מסמכים על בניה ונכדיה בישראל. כשנתקבלה אשרת כניסה לישראל ואף היא נשלחה בדואר רגיל, הסכימו השלטונות הסובייטיים לפני כחדשיים לאשר את היתר היציאה.

שרה שטיין־חכם
פנתה לסטאלין — ונעזרה

אילת זכתה למשטרה

בנוכחות שרי המשטרה והתחבורה נפתחה תחנת משטרה באילת

נתפלגה סיעת הרוב בהפועל המזרחי

סיעת הרוב בהפועל המזרחי נתפלגה עקב חילוקי דעות חריפים בין ראשי הסיעה, שר הפנים מ. שפירא וחבר הכנסת י. רפאל.

במשך השבועות האחרונים התנהלו שיחות בין שפירא לרפאל על אפשרות הסכם לקראת הבחירות לועידת הפועל המזרחי. עם כשלון השיחות החליט מר שפירא ליסד סיעה חדשה בשם „סיעה מרכזית"...

בן־גוריון והרמטכ"ל מזהירים: נלחם בשטח האויב אם נותקף

ראש הממשלה ושר הבטחון מר ד. בן־גוריון והרמטכ"ל רב־אלוף יגאל ידין הזהירו לפתע, שאם האויב יתקוף את ישראל – תועבר המלחמה לטריטוריה שלו. צ.ה.ל. מטפח כוח אוירי חזק שיפגע בלב האויב אם יתקיף את הארץ.

בפתיחת מועצת הג"א באולם „אוהל" בת"א אמר מר בן־גוריון: „מקווים אנו שבנינו ייצאו במקרה של מלחמה מתוך לחוף מי המדינה ורחוקים מהישובים שלנו. משאת־הנפש של היוזמה הצבאית שלנו היא אם נותקף שיסבול האויב את התוצאות".

ירושלים העתיקה מתרוקנת...

„העיר העתיקה הופכת עיר מתה" – קבל „אל־דיפאע" במאמר ראשי.

העתון היוצא לאור בעיר העתיקה מתלונן מרה, שמשרדי הממשלה שם מועברים לרבת עמון והעיר מתרוקנת מתושביה. „אפשר להתהלך שעות בעיר ולפגוש ברחובותיה רק עניים שאינם יכולים לזוז מכאן. וכל זה בו בזמן שהיהודים מעבירים כל הזמן מחלקות חדשות של משרדי הממשלה לירושלים החדשה ומחיים את העיר".

מחירי מכסימום לנעלי סלון

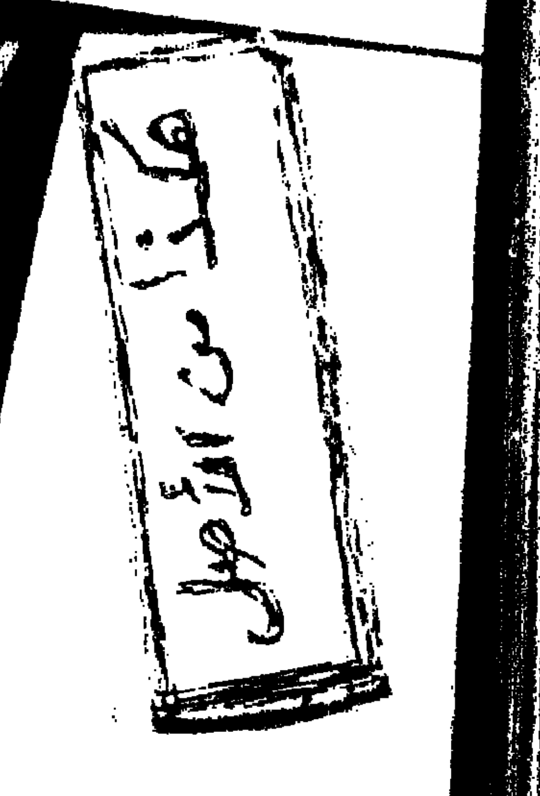
חיפה תאכלס חצי מיליון איש

היום ייפתח הקולנוע הגדול ביותר בתל־אביב

סכסוך בין הפוהמ"ז וגדנ"ע

מ. בגין מתקיף את הממשלה בחריפות ללא תקדים בארה"ב

חלן קלר הגיעה לירושלים

פרטים: "מועדון מטיילי מעריב"
מערכת "מעריב", רח' קרליבך 2, תל־אביב. טל. 03-439207
פתוח ברציפות בין השעות 8.30 עד 18.00.

מועדון מטיילי מעריב

טיולי קיץ 1987

לגלות עולם נסתר עם מדריכי "נאות הכיכר"

- ★ תורכיה – מערב ומזרח. 10–18–19–20 יום.
- ★ יוגוסלביה – איטליה. 16–18–19 יום.
- ★ יוגוסלביה – הונגריה – אוסטריה. 17–18–23 יום.
- ★ פולין – הונגריה. 15 יום.
- ★ ספרד – פורטוגל והפירנאים. 15–20–21 יום.
- ★ דרום אמריקה. 20–23–32 יום.
- ★ ספארי בקניה. 9–16–23 יום.
- ★ סקנדינביה. 18 יום.
- ★ המזרח הרחוק. 30–35 יום.
- ★ טיולים בדגש מיוחד – לחובבי טבע, אמנות או תיאטרון.

הרצאות וערבי יעוץ

הרצאות:

סידרת הרצאות מיוחדת לקראת טיולי הקיץ בבית ציוני אמריקה, רח' דניאל פריש 1, תל־אביב –

23.5.87 – מוצאי־שבת:

20.00 – הונגריה – אוסטריה
20.00 – סקנדינביה
21.00 – איטליה
21.00 – קניה

25.5.87 – יום שני:

20.00 – תורכיה
21.00 – המזרח הרחוק

ערבי יעוץ:

- ★ **המזרח הרחוק** – יעוץ מיוחד לטיולים בנתיב זה ינתן בכל יום חמישי, במלון פאלאס, רח' הירקון 277, תל אביב, חדר 220, בשעה 18.30 טלפון: 5465496.
- ★ **דרום אמריקה** – יעוץ אישי למעוניינים לטייל בדרום אמריקה בטיולינו, יינתן בכל יום חמישי, במועדון מטיילי מעריב, רח' קרליבך 2, ת"א, טל 03-439207, ע"י גילי חסקין – ממדריכי "נאות הכיכר", בין השעות 16.00 עד 18.00.

הנחה של עד 7% בטיולי הקיץ של "נאות הכיכר"

הנחה על שירותי הקרקע בטיולים לחו"ל, תינתן לכל מי שהשתתף באחד הטיולים לחו"ל שבוצעו ע"י "נאות הכיכר" במסגרת "מועדון מטיילי מעריב". הנחה של 5% – למי שהשתתף בטיול אחד; הנחה של 6% – למי שהשתתף בשני טיולים; הנחה של 7% – למי שהשתתף בשלושה טיולים ויותר.

חופשות וטיולים בחג השבועות

- ★ **חופשה במלון "לרום" בירושלים.** (חמישה כוכבים), 6/6/87 – 2. סיורים מודרכים באזור ירושלים, פגישה עם העתונות, ארוחות חג וערב שבת חגיגיות, חצי פנסיון.
- ★ **חופשה וטיולים בשמורות הטבע והמפלים בגליל העליון.** 6/6/87 – 2. 4 לילות במלון "נוף הגליל" בהר כנען (שלושה כוכבים), חצי פנסיון, הרקדה, ערב תקשורת עם עתונאי מעריב, סיורים מודרכים באוטובוס באזור (כולל כניסות באתרים).
- ★ **מדבר יהודה.** 3/6/87 – 2. לילה בכפר הנופש "מצוקי דרגות" ויום סיור ברכב מדברי לתצפות נחל דרגה, ראס נקב חמר, חירבת מנקושיה, חירבת אידור, רוגום אל נאקב.
- ★ **3 ימי טיול ונופש במלון "מרגוע" ערד.** 4/6/87 – 2. 2 לילות במלון "מרגוע" (שלושה כוכבים) בערד על בסיס חצי פנסיון, ביקורים באתר מערות קומראן, שמורת עין גדי, מצדה, מרחצאות עין גדי, מצפה רמון – מרכז המבקרים החדש, מכתש רמון.
- ★ **סמינר מיוחד בשיתוף עם "שרשים".** נושא: **חכמת ישראל**. הסמינר יתקיים בירושלים במלון "מגדל הכנסת" בתאריכים: 3/6/87 – 2.

טיולי גשר בהווי דתי ואוכל כשר

אנו מציעים בקיץ 1987 (תשמ"ז)

טיולים ותופשות ליעדים הבאים:

- ★ ארה"ב
- ★ המזרח הרחוק
- ★ אירופה הקלאסית
- ★ סקנדינביה
- ★ ספרד – פורטוגל
- ★ יוגוסלביה – הונגריה

טיולים מיוחדים לצעירים ולגיל הזהב

טיולי יום בארץ

- ★ יום טיול לגוש עציון. תאריך יציאה 4.6
- ★ יום טיול לבמת החר וסף המדבר. תאריך יציאה 30.5

